

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE DUYGUSAL İSTİSMARIN,
PSİKODİNAMİK KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI, KLİNİK
SPEKTRUMDA KİŞİLİK EĞİLİMLERİ VE ALEKSİTİMİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UYGAR YILDIRIM

İSTANBUL, 2022

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE DUYGUSAL İSTİSMARIN,
PSİKODİNAMİK KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI, KLİNİK
SPEKTRUMDA KİŞİLİK EĞİLİMLERİ VE ALEKSİTİMİ İLE İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**UYGAR YILDIRIM
(200133003)**

**Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi Filiz Kumova)**

İSTANBUL, 2022

10/06/2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi 200133003 numaralı Uygur YILDIRIM'ın hazırladığı "Romantik İlişkilerde Duygusal İstismarın, Psikodinamik Kişilik Organizasyonları, Klinik Spektrumda Kişilik Eğilimleri ve Aleksitimi ile İlişkisi" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 10/06/2022 Cuma günü saat 15:30'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çokluğu Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının .....
.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

	Jüri Üyesi	Karar
1.	(Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Filiz Kumova	Kabul
2.	Dr. Öğr. Üyesi Dagen Yildiz	Kabul
3.	Dr. Öğr. Üyesi Barkın ESKİİLİ	Kabul
4.	.....	.....
5.	.....	.....
6.	(İkinci Danışman)*.....	.....

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Uygar Yıldırım

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans süreci boyunca birbirimize yoldaşlık ettiğimizi hissettiren arkadaşlarım Sena, Elif, Şevval, Seda ve Dilara'ya teşekkür ederim.

Hayatım boyunca arzum doğrultusunda gitmeme olanak sağlamış, maddi ve manevi destekleriyle arkamda durmuş, sevgi ve ilgilerini eksik etmemiş sevgili annem Süheyla, babam Ümit ve kardeşim Pınar'a çok teşekkür ederim. Tanıştığımız günden beri benden sevgi ve desteğini bir an bile esirgemeyen sevgili eşim Ayşe'ye sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak da bu çalışmayı, içlerinde buldukları ilişkinin çerçevesi ne olursa olsun, biçimi farketmeksizin istismar deneyimlemiş tüm insanlara armağan ediyorum.

Uygar Yıldırım

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE DUYGUSAL İSTİSMARIN, PSİKODİNAMİK
KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI, KLİNİK SPEKTRUMDA KİŞİLİK
EĞİLİMLERİ VE ALEKSİTİMİ İLE İLİŞKİSİ**

Uygar Yıldırım

ÖZET

Bu çalışmanın amacı romantik ilişkilerde duygusal istismar failliği ve mağduriyetinin psikodinamik kişilik organizasyonları, klinik spektrumda kişilik bozukluğu eğilimleri ve aleksitimi seviyesi ile ilişkisinin incelenmesidir. Çalışmaya 473'ü kadın ve 242'si erkek olmak üzere toplam 715 yetişkin, bekar birey katılmıştır. Katılımcılardan Kişisel Bilgi Formu, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Kişilik Organizasyonları Envanteri, Coolidge Axis II Envanteri – Plus Türkçe Kısa Fomu ve Perth Aleksitimi Ölçeği'nden oluşan anket formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan Korelasyon Analizi sonucunda romantik ilişkide duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimlerinin sınır durum kişilik organizasyonu (kimlik difüzyonu, gerçeklik testinde hafif zayıflık, primitif savunmaların kullanımı), aleksitimi düzeyi; paranoid, antisosyal, narsisistik, histrionik ve bağımlı kişilik bozukluğu eğilimleri ile pozitif yönde ilişkisi olduğu bulunmuştur. yordayıcı ilişkiler açısından araştırma bulgularına göre; paranoid ve histrionik kişilik bozukluğu eğilimleri, kimlik difüzyonu ve aleksitiminin duygusal istismar failliği eğilimini; paranoid kişilik bozukluğu eğilimi, primitif savunma kullanımı ve aleksitiminin de duygusal istismar mağduriyeti eğilimini anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, kişilik bozukluğu eğilimleri açısından, yalnızca mağdur ve yalnızca fail gruplarına dahil olan bireyler karşılaştırıldığında ise yalnızca fail konumunda olan grubun paranoid, histrionik ve narsisistik KB eğilimlerinin anlamlı olarak yalnızca mağdur konumundaki gruptan yüksek olduğu bulunmuştur. Yalnızca sınır durum kişilik organizasyonuna sahip katılımcılarla yapılan analizler ise paranoid, antisosyal, narsisistik ve histrionik kişilik bozukluğu eğilimlerinin duygusal istismar failliği eğilimini anlamlı düzeyde

yordadığını ortaya koymuştur. Sosyo-demografik değişken kategorilerinden ilişki süresinin, romantik ilişkide uygulanan ve maruz kalınan duygusal istismar seviyesinde farklılık yaratabildiği de elde edilen bulgular arasındadır. Elde edilen sonuçlar alanyazın bulguları ışığında tartışılmış ve gelecekteki olası araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: *duygusal istismar, psikodinamik kişilik organizasyonu, kişilik bozukluğu, aleksitimi, romantik ilişki*

**THE RELATIONSHIP OF EMOTIONAL ABUSE IN ROMANTIC
RELATIONSHIPS WITH PSYCHODYNAMIC PERSONALITY
ORGANIZATIONS, PERSONALITY DISPOSITIONS ON CLINICAL
SPECTRUM AND ALEXITHYMIA**

Uygar Yıldırım

ABSTRACT

The aim of the present study was to explore the relationship of emotional abuse (considering both the victim and the offender) in romantic relationships with psychodynamic personality organizations, personality disorder dispositions and alexithymia levels. A total of 715 single, adult participants, 473 women and 242 men, participated in the study. The data were collected via Personal Information Form, Multidimensional Measure of Emotional Abuse, The Inventory of Personality Organization, Coolidge Axis II Inventory – Plus Turkish Short Form and Perth Alexithymia Scale. As a result of correlation analysis which was conducted to examine the relationships between the study variables, it was found out that both emotional abuse perpetration and emotional abuse victimization inclinations positively correlated with borderline personality organization (identity diffusion, slight deficiency in reality testing, usage of primitive defenses), alexithymia levels; Paranoid, Antisocial, Narcissistic, Histrionic and Dependent personality disorder dispositions. Regarding the predictive relationships, the results yielded Paranoid and Histrionic personality disorder dispositions, identity diffusion as well as alexithymia levels significantly predicted emotional abuse perpetration tendency, whereas Paranoid personality disorder disposition, usage of primitive defenses and alexithymia were found to be significant predictors of emotional abuse victimization inclination. Furthermore, with respect to personality disorder dispositions, when the participants of “solely victim” group and the “solely offender” group were compared, it was found out that the paranoid, histrionic and narcissistic personality disorder dispositions of the offender group were significantly higher than those of the victim

group. Regarding the personality disorder dispositions, the results obtained from the participants, who had borderline personality organization, indicated that Paranoid, Antisocial, Narcissistic personality disorder dispositions were significant predictors of emotional abuse perpetration tendency. Moreover, results showed that duration of the relationship, as a socio-demographic factor, would create variations with respect to emotional abuse perpetration and victimization tendencies. The implications of the study were discussed in light of the literature and suggestions were made regarding possible future research.

Keywords: *emotional abuse, psychodynamic personality organization, personality disorder, alexithymia, romantic relationships*

ÖNSÖZ

Duygusal istismar, tespiti zor ve mühim sonuçlar yaratabilen bir ruh sağlığı meselesidir. Bu sebepten ötürü failinin de, mağdurunun da barındırdığı psikolojik özellikleri aydınlatmak önem arz etmektedir. Bu çalışmada yetişkinlerin romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği ve mağduriyetini yordayabilecek psişik faktörlerin entegratif klinik yaklaşım benimsenerek araştırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bir takım sosyo-demografik özelliklerin de bu hususta yaratabildiği bir farklılık olup olmadığı irdelenecektir.

Bu çalışmanın fikren, fiilen hayata geçirilmesinde, yüksek lisans öğrenciliğim boyunca ve terapistliğe attığım ilk adımlarda katkısı ve desteği ile yanımda olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Filiz KUMOVA'ya teşekkürü borç bilirim.

Haziran, 2022

Uygar Yıldırım

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	ix
TABLO LİSTESİ	xiii
SEMBOLLER	xv
KISALTMALAR.....	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1. KURAMSAL YAPIYLA İLGİLİ ALANYAZINDA YER ALAN ARAŞTIRMALAR.....	4
1.1. ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR.....	4
1.1.1. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Tanımı	4
1.1.2. Romantik İlişkide Duygusal İstismara İlişkin Yurt Dışı Çalışmalar ...	5
1.1.3. Romantik İlişkide Duygusal İstismarı Kişilik Eğilimleri ve Demografik Değişkenler Bağlamında İnceleyen Yurt Dışı Çalışmaları	6
1.1.4. Romantik İlişkide Duygusal İstismarı İnceleyen Yurt İçi Çalışmalar	9
1.2. ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMARIN NEDENSELLİK MODELİ.....	11
1.2.1. Alanyazındaki Çalışmalarda Kullanılan Modeller	12
1.2.2. Çalışmada Kullanılan Nedensellik Modeli	13
1.3. PSİKODİNAMİK KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR.....	16
1.3.1. Kişilik Organizasyonu Tanımı ve Oluşumu	16
1.3.2. Sınırdurum Kişilik Organizasyonu ve Romantik İlişkide Duygusal İstismar	18
1.4. KİŞİLİK BOZUKLUKLARI VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR	22
1.4.1. Kişilik Bozukluğu Tanımı, DSM ve PDM'e göre Kişilik Bozuklukları/Örüntüleri	22

1.4.2. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Failliği Bakımından Antisosyal, Paranoid ve Narsisistik Kişilik Bozuklukları	25
1.4.3. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Mağduriyeti Bakımından Histrionik ve Bağımlı Kişilik Bozuklukları	28
1.5. ALEKSİTİMİ VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR.....	30
1.5.1. Aleksitimi Tanımı ve Kişilerarası İlişkilere Etkisi	30
1.5.2. Aleksitimi ve Romantik İlişkide Duygusal İstismara İlişkin Çalışmalar.....	31
1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI	33
İKİNCİ BÖLÜM	35
2. YÖNTEM.....	35
2.1. KATILIMCILAR	35
2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	37
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu (EK B)	37
2.2.2. Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (Multidimensional Measure of Emotional Abuse) (EK C)	37
2.2.3. Kişilik Organizasyonları Envanteri (KOREN) (EK D).....	38
2.2.4. Coolidge Axis II Envanteri -- Plus Türkçe Kısa Formu (CATI+ TR KF) (EK E)	38
2.2.5. Perth Aleksitimi Ölçeği (EK F).....	39
2.3. UYGULAMA.....	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	42
3. ANALİZ VE BULGULAR.....	42
3.1. VERİ ANALİZİ.....	42
3.2. SONUÇLAR.....	43
3.2.1. Betimleyici İstatistikler ve Güvenirlik Analizleri	43
3.2.2. Korelasyon Analizleri.....	45
3.2.3. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri	48
3.2.4. Grup Karşılaştırmalarına İlişkin Analizler	52
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	55
4. TARTIŞMA	55
SONUÇ.....	67
KAYNAKÇA	70

EKLER.....	97

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 : Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Cinsinden Dağılımı.....	36
Tablo 2 : Romantik İlişki Değişkenlerinin Sayı ve Yüzde Cinsinden Dağılımı.....	36
Tablo 3 : Çalışmada Kullanılan Ölçek ve Alt Ölçeklerin Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	44
Tablo 4 : Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Katsayıları.....	44
Tablo 5 : Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin Birbirleri, Yaş ve İlişki Süresi Değişkenleri ile Korelasyon Analizi Sonuçları.....	46
Tablo 6 : Romantik İlişkide Duygusal İstismar Failliği Eğiliminin Araştırmadaki Bağımsız Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 7 : Romantik İlişkide Duygusal İstismar Mağduriyeti Eğiliminin Araştırmadaki Bağımsız Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 8 : Sınırdurum Kişilik Organizasyonuna Sahip Bireylerin Romantik İlişkilerinde Duygusal İstismar Failliği Eğilimlerinin KB Eğilimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	51

Tablo 9 : Romantik İlişkide Cinsiyet ve İlişki Süresinin Duygusal İstismar Failliği Eğilimi Üzerindeki Etkisinin İncelendiği İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	52
Tablo 10 : Romantik İlişkide Cinsiyet ve İlişki Süresinin Duygusal İstismar Mağduriyeti Eğilimi Üzerindeki Etkisinin İncelendiği İki Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 11 : “Yalnızca Mağdur” ve “Yalnızca Fail” Konumundaki Katılımcı Gruplarının Kişilik Bozukluğu Eğilimlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Analizi Sonuçları.....	54

SEMBOLLER

$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama
SS	: Standart sapma
N	: Kişi sayısı
K	: Madde sayısı
p	: İstatistiki anlamlılık
B	: Regresyon katsayısı
β	: Standardize regresyon katsayısı
η^2	: Etki büyüklüğü
F	: İstatistiki güç
%	: Yüzdeler
r	: Korelasyon katsayısı
t	: Regresyon katsayısının standart hataya oranı
$R_{Düz.}^2$	: Düzeltilmiş belirlilik katsayısı
pr	: Kısmi korelasyon

KISALTMALAR

APA	American Psychiatric Association
ÇBDİÖ	Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği
DDZ	Duyguları Değerlendirme Zorluğu
DİZ	Duyguları İfade Zorluğu
DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
DTZ	Duyguları Tanıma Zorluğu
GT	Gerçeklik Testi
KB	Kişilik bozukluğu
KD	Kimlik Difüzyonu
KOREN	Kişilik Organizasyonu Envanteri
örn.	Örneğin
PS	Primitif Savunmalar
PDM	Psychodynamic Diagnostic Manual
s.	Sayfa/sayfalar
ve ark.	Ve arkadaşları
WHO	World Health Organization

GİRİŞ

Romantik ilişkide istismar dünya genelinde bir insan hakkı ihlali olarak görülmekte ve bir halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilmektedir (Campbell, 1992; Garcia-Moreno ve ark., 2006; Tjaden ve Thoennes, 2000). Bununla birlikte, istismar davranışının her zaman somut şiddet öğeleri barındırmadığı bilinmektedir. Duygusal istismarı diğer istismar biçimlerinden (fiziksel, cinsel) ayıran yanı da somut şiddet öğeleri barındırmamasına rağmen failin, başka bir bireyi kontrol etme, boyun eğdirme, cezalandırma veya izole etmeyi amaçlayan birtakım davranışları sergileyerek mağduru aşağılaması ve/veya korkutmasıdır (Emery, 1989). Klinik Psikoloji alanyazınında duygusal istismarın, diğer istismar türlerinden bağımsız olarak ele alınmaya başlanması henüz yeni bir olgudur, ayrıca ne yurt dışı ne de yurt içi alanyazında psikolojik yapılar ve kişilik eğilimleri ile olan ilişkisi henüz net bir biçimde ortaya konulmamıştır. Bildiğimiz kadarı ile de ülkemizde duygusal istismarı hem fail hem de mağdurun psikolojik özellikleri açısından inceleyen herhangi bir çalışma da bulunmamaktadır. Bu çalışma, alanyazındaki bahse konu boşlukları doldurmak amacıyla, fiziksel/cinsel istismarın yer almadığı romantik ilişkilerde duygusal istismarı uygulama ve buna maruz kalma eğilimlerinin fail ve mağdurun aşağıda açıklanan psikolojik özellikleri ile ilişkisini ve söz konusu kişilik eğilimlerinin duygusal istismarı yordayıcılığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Alanyazına dair bölümde açıklandığı üzere, evliliğin kurumsal yapısının duygusal istismarı uygulama veya buna maruz kalma eğilimlerine etki edebilecek kendine özgü olası dinamikleri göz önüne alınarak çalışmamıza sadece bekar bireyler dahil edilmiştir.

Psikodinamik kişilik organizasyonları, bireyin kişiliğinin temelinde bulunan ve olgusal olarak gözlemlenebilen, klinik değerlendirmeye tâbi kişilik alt boyutlarının kuramsal düzeyde temsil edilen sabit kurulumu olarak tanımlanmaktadır (Blüml ve Doering, 2021). Psychodynamic Diagnostic Manual-2 (PDM-2)'nin (2017) kuramsal olarak temel kabul ettiği ve Kernberg ve Caligor (2005) tarafından

geliştirilen güncel kişilik organizasyonu çerçevesine göre bireyler gerçeklik testi, primitif savunmaların kullanımı ve kimlik difüzyonu düzeylerine göre üç farklı (nevrotik-sınır durum ve psikotik) kişilik organizasyonunda sınıflandırılabilirler. Gerçeklik testi yetisini geliştirebilmiş olmasına rağmen sıklıkla inkar, ilkel idealizasyon ve devalüasyon, eyleme koyma gibi primitif savunmalara başvuran ve kimlik difüzyonu deneyimleyen, başka bir şekilde aşağıda tanımlamak gerekirse, alanyazın bölümünde de detayları açıklandığı üzere, kişiler arası yakın ilişkilerinde işlevsel olmayan benzer örüntüleri tekrarlayan, duygu regülasyon sorunları ve duygusal savrulmalar olarak nitelendirilebilecek ani duygulanım değişimlerinin yarattığı ikircikli durumlar nedeni ile ilişki sorunları yaşayabilen (Dutton ve Starzomski, 1993; Spencer ve ark., 2019; Tunç ve Eren, 2019) sınır durum kişilik organizasyonunun duygusal istismarın faili ve mağduru konumunda olma eğilimini yordaması beklenmektedir.

Kişilik bozuklukları, bireyin öznel deneyimi veya kişilerarası etkileşimlerinde işlev yitiminin yanı sıra, algısal veya toplumsal uyum sorunlarını da beraberinde getiren, yaygın olarak kullanılan tanı sınıflandırma kılavuzlarından DSM-V'e (2013) göre katı, devamlılık gösteren tutum ve davranışların oluşturduğu tanılayıcı kategoriler olarak tanımlanmakta; PDM-2 (2017)'ye göre ise bir takım tutum ve davranışlar bütünü, bir kişilik organizasyonu üzerine kurulu katı birer öznel örüntü niteliğinde gözlenmesi sonucunda tanılamaya götüren klinik anlamlandırmaların kuramsal temsilleri olarak bilinmektedir. Kişilik bozukluklarının kategorik olarak ele alınmasının bütünsel bakış açısını kısıtlayıcı boyutu göz önüne alınarak bu çalışmada, klinik spektrumda kişilik eğilimlerinin (örn.; paranoid kişilik bozukluğu kategorisi değil paranoid kişilik eğilimi) incelenmesinin araştırmanın derinliğini arttırabileceği düşünülmüştür. Alanyazın bölümünde detayları açıklandığı üzere, duygusal istismarın faili ve mağduru olma eğilimi ile ilişkili olabilecek klinik spektrumdaki kişilik eğilimleri belirlenmiş ve araştırmaya bunlar dahil edilmiştir.

Aleksitimi, bireyin duyguları ile bedensel duyuları arasında var olan temasta kopukluğun sebebiyet verebildiği bilişsel ve duygusal yetersizlikler olarak tanımlanan bir psikolojik yapıdır (De Gucht ve Heiser, 2003; Nemiah ve Sifneos, 1970). Duygu durumlarını anlamlandırmada birtakım zorluklar deneyimleyen

aleksitimi düzeyi yüksek bireylerle yapılan klinik çalışmalar, duygusal istismar ve aleksitimi arasındaki ilişkinin altını çizmiştir (Berenbaum, 1996; Goldsmith ve Freyd, 2005; Zlotnick, Mattia ve Zimmerman, 2001). Romantik ilişkide doğabilecek çatışmaların çözümsüz kalmasına veya derinleşmesine sebebiyet veren, duyguları tanımlayamama ve aktaramama hususlarında önemli bir rol oynadığı ortaya konmuş olan yüksek aleksitimi düzeyi; hem mağdur hem fail konumundaki bireylerin romantik ilişkilerindeki duygusal istismarı yordaması beklenen önemli bir risk faktörü olarak belirginleşmektedir (Clement ve Schumacher, 2010; Taylor ve ark., 1992). Bu kapsamda aleksitimi düzeyinin de duygusal istismar ile ilişkili olası faktörlerden biri olarak çalışmamıza dahil edilmesine karar verilmiştir.

Bildiğimiz kadarı ile ülkemizde romantik ilişkide duygusal istismarı hem mağdur hem fail açısından ele alan ilk çalışma olma niteliği taşıyan araştırmamız, Psikodinamik bakış açısını da içeren entegratif bir klinik yaklaşımı benimseyerek romantik ilişkide duygusal istismarı psikolojik yapılar bakımından olabildiğince kapsayıcı bir biçimde ele almayı hedeflemektedir. Salt duygusal istismara odaklanan bir çalışma yapılmasının, mağdurun psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri bilinmesine karşın (Dikmen, Özaydın ve Yılmaz., 2018; Follingstad ve ark., 1990; McKibbin, 1998), şimdiye kadar alanyazında ağırlıklı olarak fiziksel ve/veya cinsel istismarın gölgesinde kalan söz konusu olguya dikkat çekmek açısından önemli olacağı düşünülmüştür, Duygusal istismar ile ilişkili psikolojik yapıların belirlenmesinin de duygusal istismarı önlemeye yönelik yapılacak çalışmalar için yön gösterici olabileceği değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL YAPIYLA İLGİLİ ALANYAZINDA YER ALAN ARAŞTIRMALAR

1.1. ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR

1.1.1. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Tanımı

Murphy ve Hoover (1999)'un ortaya koydukları 4-faktörlü model üzerinden tanımlanacak olursa *duygusal istismar*; “Kontrol”, “Aşağılama”, “Düşmanca Geri Çekilme” ve “Tehdit” boyutlarından oluşmaktadır. Duygusal istismar -sıklıkla istismarın fiziksel ve cinsel boyutları ile bir arada bulunuşu sebebiyle- gözden kaçırılmaya meyilli, ciddi bir halk sağlığı meselesidir. Tüm istismar türlerinin hem bir yapı taşı hem de neticesi olduğu belirtilen duygusal istismar (Abowitz, Knox ve Zusman, 2010); her zaman somut şiddet içermediği için, fark edilmesi ve ne olduğu üzerinde mutabakata varılması zor bir olgu olmuştur (Emery, 1989). Ersanlı, Yılmaz ve Özcan (2013)'e göre, ilişkilerde kurulan iletişim duygusal istismar barındırorsa dahi içinde bulunulan sosyal ve kültürel çevrenin etkisi ile bunun üstü örtülebilmekte; fiziksel veya cinsel istismarda olduğu gibi somut bulgular içermiyor oluşundan ötürü de ilişkilerde varlığının sürdürülmesi veya normalleştirilmesi kolay olmaktadır. Duygusal istismarın, objektif olarak gözlemlenemeyen, sosyal düzeyde öznel bir yargı niteliği taşıdığı konusunda pek çok araştırmacının hemfikir olduğu (Follingstad, 2007; Jackson, 1999; Lawrence, Yoon, Langer ve Ro, 2009) görülmektedir.

Straus (2004)'e göre romantik ilişki, tarafların sosyal etkileşimi ve birtakım faaliyetleri sürdürerek kurduğu ve devamlılığını sağladığı ve özellikle “iki taraflı” olduğunun altını çizdiği bir ilişki çeşididir. Evlilik, nişanlılık vb. ömür boyu sözleşmeler üzerine kurulu olan ilişki biçimlerinden ayrılması gerektiği Murray ve Kardatzke (2007) tarafından vurgulanan romantik ilişki, tarafların duygusal,

romantik ve/veya cinsel bir bağ kurması esası üzerine kuruludur. Romantik ilişkide partnerler arası istismara fiziksel, cinsel ve duygusal boyutları üzerinden odaklanan, Carney ve Barner (2012)'nin Amerika menşeli 204 adet akademik, adli ve klinik çalışma örnekleminde derlediği meta-analizinde duygusal istismara odaklanan sonuçları; Amerika'da duygusal istismarın romantik ilişkide yaygınlığını ortalama olarak kadınlar için %81, erkekler için %75 olarak ortaya koymuştur. Black ve arkadaşlarının (2011) oluşturduğu partnerler arası istismara odaklanan rapora göre ise Amerika'daki kadınların %48,4'ü, erkeklerin ise %48,8'i romantik ilişkilerinde ömür boyu duygusal istismara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir; bu sonuç ise çalışmada odaklanan istismar biçimlerinden en yaygınının duygusal istismar olduğu anlamına gelmektedir.

1.1.2. Romantik İlişkide Duygusal İstismara İlişkin Yurt Dışı Çalışmalar

Alanyazında romantik ilişkilerde duygusal istismarı inceleyen çalışmaları derleyen meta analizlere (Gracia-Leiva ve ark., 2019; Hébert ve ark., 2019; Kelly, 2004; Wincentak, Connolly ve Card, 2017) göre duygusal istismar hem meydana geldiği ilişki çerçevesinde hem de mağduru olan birey üzerinde önemli tahribata neden olmaktadır. Örneğin Hester (2013), göre duygusal istismara maruz kalan bireyler yoğun korku ve kontrol kaybı algısı deneyimlemektedir. Partneri kontrol etme amacı üzerine kurulu doğası sebebiyle duygusal istismar, maruz kalan kişide çaresizlik hissine ve bundan türeyen bir benlik algısı bozukluğuna yol açmaktadır (Abramson, Seligman ve Teasdale, 1978). Ovara ve arkadaşlarının (1996) bulgularına göre ise duygusal istismara maruz kalmış bireylerin öz saygı seviyelerinde önemli bir düşüklük, depresyon seviyelerinde ise mühim bir artış söz konusudur. Başka bir araştırmada da benzer şekilde, mağdur konumunda kalmış 93 kadından oluşan bir örneklemden elde edilen veriler de bu bireylerin problem çözme konusundaki güvenlerinin zedelendiğini ortaya koymuştur (McKibbin, 1998). Baldry (2003)'ün, 145 mağdurdan oluşan örnekleminde elde ettiği bulgular ise bu bireylerin maruz kaldıkları istismarın anksiyete ve kaçınma eğilimlerini yordadığı yönündedir. Daha önce fiziksel istismar deneyimlemiş 234 kadından oluşan örneklemden elde edilen sonuçlara göre de örneklemin %70'inden fazlası maruz

kalınan duygusal istismarın fiziksel istismara kıyasla daha yıkıcı etkilere sahip olduğuna inanmaktadır (Follingstad ve ark., 1990).

Simonelli ve Ingram (1998), 70 erkek üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada, ilgili bireylerin yaklaşık %90'ının romantik ilişkilerinde duygusal istismar deneyimlediğini, bunun sonucunda da psikolojik stres ve depresyon düzeylerinin, duygusal istismar deneyimlemeyenlere kıyasla daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Amerika'da yaşayan 82 yetişkin kadından oluşan örneklem üzerinden elde edilen bulgulara göre, bireylerin romantik ilişkide deneyimledikleri duygusal istismar benlik algılarında tahribata sebebiyet vermektedir (Katz, Arias ve Beach, 2000). Evliliklerinin başlangıcından itibaren üç sene boyunca uyguladıkları ve/veya deneyimledikleri duygusal istismarın takibi yapılan 103 yeni evli çiftin örneklemini oluşturduğu bir başka çalışmada, duygusal istismarın vuku bulduğu bu ilişkilerde yaşanan tahribatın fiziksel istismara kıyasla daha ağır sonuçlara sahip olduğu kanısına varılmıştır (Lawrence ve ark., 2009). Massachusetts Eyaletinde yaşayan 145 çift partnerle yapılan çalışmanın sonuçları da romantik ilişkide yaşanan duygusal istismarın, fiziksel şiddet deneyimlenen ilişkilerin de ötesinde olumsuz etkilere yol açtığına işaret etmiştir (Taft ve ark., 2006).

1.1.3. Romantik İlişkide Duygusal İstismarı Kişilik Eğilimleri ve Demografik Değişkenler Bağlamında İnceleyen Yurt Dışı Çalışmaları

Romantik ilişkide duygusal istismar faili konumunda bulunan bireylerin kişilik eğilimlerini irdeleyen çalışmalar, bu kişilerin genelde erken dönem bağlanmalarında sorunlar yaşamış, kaygılı bağlanma geliştirmeye meyilli ve terkedilmeyi yaralayıcı şekilde deneyimleyen bireyler oldukları sonucuna ulaşmıştır (örn.; Dutton, 1998; Follingstad ve ark., 2002; Velotti ve ark., 2018). Örneğin; Downey ve Feldman (1996)'ya göre de fail konumundaki bireylerin reddedilmeye dair geliştirdikleri aşırı hassasiyet, onların ilişkilerde istismar uygulamalarına sebebiyet vermektedir. Gao ve ark. (2021)'in meta-analizi çalışmasının bulguları da bu gerekçeyi destekler nitelikte olan 1990 ve 2018 yılları arasındaki 52 araştırmanın sonuçlarından derlenmiştir. Öfke gibi yıkıcı duyguların yönetimi konusunda sorunlar

yaşamının da romantik ilişkide duygusal istismara yol açtığı bilinen başka bir önemli faktördür (örn.; Lawlor, 2016; McNulty ve Hellmuth, 2008; Shorey ve ark., 2011).

Alan yazında özellikle istismar faili olan ve mahkum, yatan psikiyatri hastası vb. adli özellik taşıyan örneklerden oluşturulan çalışmalarda, bu kişilerin önceki yıllarda mağdur konumunda bulduklarını ortaya koyan ve istismarın dönüşümlülüğünü, bilişsel bir boyutta sosyal öğrenme kuramına dayanan açıklamalar üzerinden açıklayan çalışmaların fazlalığı göze çarpmaktadır (örn.; Akduman, Çelik ve Tiftik, 2016; Fosse ve ark., 2020; Heleniak ve McLaughlin, 2019). Bu kişilerle yürütülen araştırmalar, önceki yaşam evrelerinde maruz kaldıkları istismarın, yetişkin dönemindeki ilişkilerinde, ötekilerin duygu durumunu anlamlandırma, başkalarıyla ilişki kurma gibi sosyal bağlama atfedilen bilişsel yetilerden mahrum kalmalarına neden olabildiğini ortaya koymuştur (örn.; Morgado ve ark., 2021; Van Schie ve ark., 2017). Bilişsel model istismar türlerinin dışavurumunu çoğunlukla bu şekilde açıklamakta olup; istismarın dönüşümlülüğünü de bu çerçevede anlamlandırmaktadır. Duygu yönetiminin zayıflığı ve duygusal kırılganlığın üst düzeylerde olduğu çeşitli çalışmalarda ortaya konulan (Ciampo ve Del Ciampo, 2020; Gregory ve Eley, 2007; Ormel ve ark., 2015) ergenlik döneminin; romantik ilişkilerde uygulanan ve deneyimlenen duygusal istismarın en yoğunlukta yaşanan dönem olduğuna ilişkin bir dizi araştırma bulgusu da duygu yönetimi ve duygusal istismar arasındaki bağı pekiştirmektedir (örn.; Coker ve ark., 2000; Molidor ve Tolman, 1998). Buna karşın Rivara ve ark. (2009)'un yaptığı araştırmanın sonuçları ise 20-30 yaş aralığının, romantik ilişkilerde istismarın varlığına en sıklıkla rastlanılan dönem olduğuna işaret etmektedir. Mezey, Post ve Maxwell (2002)'nin 1249 kadından oluşan örnekleminin verilerine göre ise fiziksel istismar ve yaş arasında ters yönde bir ilişki olduğu belirtilmesine rağmen, duygusal istismar için bu geçerli değildir. Aksine; çalışmanın bulgularına göre yaş ile uygulanan ya da deneyimlenen duygusal istismar arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınırlı ve çelişkili sonuçlar üretebilen şekilde olsa da ilişkilerde istismara ilişkin bir başka faktör olarak ele alınan ilişki süresini inceleyen çalışmalardan birine göre, bireylerin bu istismara ilişkin algısının ilişki süresine göre değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Thongpriwan, 2009). 603 ergen romantik ilişkisinin dahil

edildiği bir başka çalışmanın bulguları, ilişkinin ciddiyeti ve süresinin, uygulanan ve algılanan istismarı arttırdığı yönündedir (Cleveland, 2003). Ülkemizde gerçekleştirilen, 256 üniversite öğrencisinin dahil olduğu bir çalışmanın sonuçlarına göre ise ilişkinin süresi arttıkça romantik ilişkilerdeki istismarın kabul düzeyi azalmaktadır (Kepir-Savoly, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz, 2014).

İstismar ve özel olarak duygusal istismar söz konusu olduğunda, cinsiyet farklılıklarını inceleyen araştırmaların birbirleri ile çelişen sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Bazı çalışmalar ve alanyazın taramaları erkeklerin duygusal istismar failliğindeki baskınlığını vurgularken (örn.; Harned, 2001; Shepard ve Campbell, 1992), bazı daha güncel araştırmalar ise kadınların faillikte ön plana çıktığının altını çizmiştir (örn.; Capezza ve ark., 2021; Hines ve Saudino, 2003; Williams, Ghandour ve Kub, 2008). Kültürel etmenlerin bu konudaki olası belirleyiciliğini ortaya koyabilmek adına, pek çok kadın hakkı mücadelesi temelli sivil toplum örgütlenmesiyle bilinen Ürdün’de henüz 2021 senesinde yayınlanan ve genel toplumsal kanaatin aksine, aslında erkeklerin duygusal istismar mağduru konumunda çoğunlukta bulunduğu sonucuna ulaşılan bir çalışma da konunun karmaşıklığını vurgulayan ilginç bir örnektir (Alsawalqa, Sa’deh ve Alrawashdeh, 2021). Fail ve mağdur konumunda bulunmak arasında da önemli bir bağlantı bulunduğunu ortaya koyan bazı çalışmalar da yapılmıştır. İlgili araştırma sonuçları, aslında cinsiyet farklılıklarının da minimal düzeyde olduğunu, romantik ilişkide istismarın genelde ortaklaşmış ya da dönüşümlü şekilde ve karşılıklılığa dayanarak kurulduğunu ortaya koymuştur (örn.; Brush, 1990; Renner ve Whitney, 2012; Sharpe ve Taylor, 1999).

Giles-Sims (1983, s. 127)’ye göre romantik ilişki biçiminin ciddiyet kazanması, partnerler arasında yakınlık derecesinin artmasından dolayı ilişkide şiddet ve istismar türevlerinin varlığını daha olası kılan, etkilerini ise normalize eden bir husustur. Van Dulmen ve Collins (2006) ile Weigel, Brown ve O’Riordan (2011) da, ilişkiye bağlılık ve ilişki süresi/ciddiyeti arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu dile getiren başka araştırmacılar arasında sayılabilir. Cleveland, Herrera ve Stuewig (2003)’ün araştırmasında ilişkilerdeki cinsel ve duygusal aktarımın uzun süredir devam etmesinin, istismarı güçlü şekilde yordadığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır.

Bangladeş'te gerçekleştirilmiş bir araştırmaya göre evli çiftler arasındaki şiddet, kültürel normlara tutunan zemin üzerine kurulu olmaktan dolayı yaygınlaşmış ve mağduru istemese dahi normalleşen bir pratiğe dönüşmüştür (Schuler ve Islam, 2008). Evli ve evli olmayan fakat birlikte yaşayan çiftlerin örneklem olarak alındığı araştırmaların sonuçlarına göre de evlenmeyen fakat birlikte yaşayan çiftlerdeki fiziksel veya psikolojik şiddet seviyesi evli çiftlere göre daha az olmasına hatta bazı durumlarda istismar daha fazla gözlemlenmesine rağmen, evli çiftler arasındaki şiddet normalleşmeye daha yatkındır (örn.; Frieze ve Browne, 1989; s. 174; Machado, Martins ve Caridade, 2014; Speizer ve Pearson, 2010; Wong ve Matthies, 2010). Bahse konu alanyazın bulguları ışığında, çalışmamızın örnekleminin sadece evli olmayan yetişkin bireyler ile sınırlandırılmasına karar verilmiştir. Bunun yanı sıra, alanyazındaki çeşitli bulgular göz önüne alınarak, duygusal istismar failliği veya mağduriyeti açısından cinsiyetler arası farklılıklar bulunup bulunmadığının duygusal istismar failliği/mağduriyeti eğiliminin yaş ve ilişki süresi ile ilişki olup olmadığının da bu çalışmada incelenecek konular arasına dahil edilmesinin de faydalı olabileceği düşünülmüştür.

1.1.4. Romantik İlişkide Duygusal İstismarı İnceleyen Yurt İçi Çalışmalar

Romantik ilişkiler bağlamında duygusal istismar, son yıllarda ülkemizde de araştırmacıların ilgisini çekmeye başlayan bir kavram olmuştur (örn.; Selçuk, Avcı ve Mercan, 2018; Toplu-Demirtaş ve Sümer, 2013). Karakurt ve Silver (2013)'e göre çoğunlukla fiziksel istismarı önceleyen bir davranış olan duygusal istismar; ilişkideki diğer tarafı korkutma yoluyla boyunduruğu altına almak, küçük düşürmek, cezalandırmak veya izole etmek amacıyla kullanılmakta, mağdurun duygusal ve psikolojik iyiliğinde tahribata sebebiyet vermeyi hedeflemektedir. Üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemin metaforları üzerinden duygusal istismarın incelendiği bir çalışmada da katılımcıların en sıklıkla kullandığı bir tanımlama "demir kafes"tir (Aktu ve Varol, 2016, s. 144). Seçim (2019) tarafından yürütülen araştırma kapsamında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde öğrenim gören 128 üniversite öğrencisinden elde edilen bulgulara göre de "ceza verme, yargılama ve önemsiz görme", romantik ilişkilerde en sık rastlanan duygusal istismar davranışlarıdır.

Ülkemizdeki çalışmalarda duygusal istismar; genellikle ergen bireylerin romantik ilişkileri veya ailevi ilişkileri (örn.; Arslan ve Balkıs, 2016; Çakar, 2006; Koçmarlar ve Akbağ, 2018) ya da “Flört şiddeti” adı altında çoğunlukla üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri kapsamında (örn.; Kılınçer ve Dost, 2014; Öngün ve Ünsal, 2018) , istismarı fiziksel ve cinsel boyutlarıyla bir arada ele alacak şekilde (örn.; Kumcağız, Orak ve Şahin, 2018; Yılmaz, 2019) ve çoğunlukla mağdur olan taraf üzerinde yoğunlaşarak (örn.; Dikmen, Özaydın ve Yılmaz., 2018; Seçkiner, 2016; Yazıcı, 2021) incelenmiştir. Romantik ilişki şiddetini ele alan Aslan ve ark. (2008); tanımlama ve değerlendirme biçimine göre değişen şekilde, romantik ilişkilerin %55’e varan sıklıkta en az bir çeşit şiddet türü içerdiği bulgusunu ortaya koymuşlardır. Toplu-Demirtaş ve Sümer (2011)’in 834 katılımcı ile gerçekleştirdikleri araştırmada ise cinsiyetlerinden bağımsız olarak katılımcıların yaklaşık %80’i, romantik ilişkilerinde son bir yıl içerisinde partnerlerini duygusal açıdan istismar ettiklerini, yaklaşık %75 ‘i ise ilişkilerinde duygusal istismara uğradıklarını kabul etmişlerdir. Söz konusu araştırma örnekleri, ülkemizde de romantik ilişkiler kapsamında duygusal istismarın sıkça yaşandığını ortaya koymaktadır.

Ülkemizde romantik ilişkide duygusal istismarın birey üzerindeki olumsuz etkilerini tespit edebilmek adına; Kadakal (2021) tarafından en az 6 aydır romantik ilişkide bulunan 50 yetişkin çift üzerinde yürütülen çalışmanın sonucunda romantik ilişkide algılanan duygusal istismar ile ilişki doyumu arasında ters yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. 2019 yılında Cansız’ın yüksek lisans tezi kapsamında elde ettiği bulgular ise duygusal istismarın bireylerde yaratabildiği tahribata ilişkin çarpıcı bir tablo ortaya koymuştur. Lise seviyesinde 725 ergenin oluşturduğu örneklemin incelenmesiyle ortaya çıkan bulgular, algılanan duygusal istismar ile kendine zarar verme ve riskli davranışlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığına işaret etmiştir. 1012 yetişkin ilişki şiddeti mağduru kadından oluşan örneklem üzerinden romantik ilişkide deneyimlenen duygusal istismar ve travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ilişkisinin incelendiği bir çalışmada, katılımcıların %42’sinin yalnızca duygusal istismar deneyimlediği, bunların da %35’inin TSSB geliştirdiği bulgusuna erişilmiş olup; buna sebebiyet veren temel faktörlerin

güvenliğe yönelik tehditle ilişkili süregiden korku ve kontrol kaybı algısı olduğu bulunmuştur (Nalbantçılar, 2018).

Ülkemizde romantik ilişkide duygusal istismar ile ilişkili faktörleri inceleyen çalışmaların ise yurt dışı alanyazına paralel olarak kişilik eğilimlerinden çok ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri, benlik saygısı ve algılanan sosyal destek gibi kavramlara odaklandığı görülmektedir (örn.; Beyarslan, 2019; Kılınçer ve Dost, 2014; Orhaner, 2018). Beyarslan (2019) tarafından, en az 6 aylık bir romantik ilişki yaşamış 230 üniversite öğrencisini içeren örneklem üzerinde yürütülen çalışmanın bulguları, ebeveyn psikolojik kontrolü ve tutumları ile romantik ilişkide algılanan duygusal istismar arasında yordayıcı bir ilişkiye işaret etmektedir. Kılınçer ve Dost (2014)'ün yürüttüğü çalışmanın bulgularına göre ise kaygılı bağlanma ve düşük benlik saygısı ile romantik ilişki duygusal istismarı arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde, Orhaner (2018), tarafından 100 yetişkin bireyle yürütülen çalışmanın sonucu da duygusal istismar mağduru bireylerin, diğer bireylere göre daha düşük benlik saygısına sahip olduklarına işaret etmektedir. Utkan (2019) tarafından yürütülen yüksek lisans tezi araştırmasında; 574 yetişkin kadından elde edilen verilerin analizi sonucunda ise yakın ilişkide duygusal istismar ile algılanan sosyal destek ve öz yeterlik arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kemaloğlu (2021)'in yürüttüğü tez çalışması kapsamında da romantik ilişkisi bulunan 243 üniversite öğrencisinden toplanan veriler, kişiler arası bağımlılık ile romantik ilişki kalıp yargılarını kabul eden tutumun, romantik ilişkide duygusal istismarı yordayıcı rolünü ortaya konmuştur. 300 üniversite öğrencisinden toplanan verilerle oluşturulan bir başka çalışmanın bulgularına göre ise bireysel psikolojinin kurucusu Alfred Adler'in ortaya attığı ve bireyin diğer sosyal varlıklarla ilişkilene potansiyeli anlamına gelen “sosyal ilgi” kavramının, romantik ilişkilerde duygusal istismarın yordayıcısı olduğuna kanaat getirilmiştir (Kalkan, 2010). Özkebabçı (2019)'un tez çalışması dahilinde veri topladığı 585 üniversite öğrencisinden oluşan örneklemde elde edilen bulgular, ilişkilerde algılanan duygusal istismar arttıkça, psikolojik sağlamlık düzeylerinin düştüğünü ortaya koymuştur.

1.2. ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMARIN NEDENSELLİK MODELİ

1.2.1. Alanyazındaki Çalışmalarda Kullanılan Modeller

Finkel ve arkadaşları (2013), romantik ilişkilerde duygusal istismarın nedenlerini araştırırken ele aldıkları çalışmaları, çeşitli nedensellik modelleri sınıflarına ayırmıştır. Sosyokültürel açıklamalara dayandırılan modellerde duygusal istismar; çeşitli toplumsal etmenler, kültürel inançlar ve normlara bağlı nedenler ile ilişkilendirilmektedir. Sosyokültürel modellere göre romantik ilişkide istismarın varlığını sürdürebilme sebebi; toplumların bireyleri hem sosyal etkileşime yönlendiren hem de bu sosyal etkileşimden çıkan yıkıcı sonuçları kurumsal, ahlaki, dini vb. nedenlerden ötürü meşrulaştırabilen bir yapıya sahip olmasıdır (Gelles ve Straus, 1988). Tipolojik modellerde ise daha çok istismarı uygulayıcı konumunda olan bireylerin; yaş, eğitim düzey, cinsiyet gibi demografik özellikleri, istismarı uygulama sıklığı vb. değişkenler üzerinden sınıflandırılmaya gidilmektedir (Finkel ve ark., 2012). Kişilerarası modellerde ise ilişkideki istismarın nedenselliği, ilişki dinamiklerinin incelenmesi; öngörü ve çözümlerin ilgili ilişki dinamiğinden devşirilmesi üzerine kuruludur (Gottman, 1998). Psikoloji biliminde romantik ilişkide duygusal istismar ele alınırken, bu süreç genellikle içsel modeller diye adlandırılan nedensellik modeli kategorisine ait bir yaklaşımı benimseyerek yürütülmektedir. Bireyin yetişkinliğe kadar öz ailesi ve diğer erken yaşam nesnelere, figürleriyle yaşadığı deneyim ve öğrendiklerinin, genetik yapısıyla etkileşimi üzerinden ortaya çıkan kişilik özellikleri, psikolojik (bilişsel ve duygusal) yapısı ve bunların kişiler arası ilişkilerdeki tezahürleri; bu modelde kayda geçirilen ve atıf odağı kabul edilen temellerin arasında sayılabilir (Finkel ve ark., 2013). Bu araştırmada romantik ilişkideki duygusal istismarın yordanması gelişimsel meseleler, psikopatolojik bir taksonomi ve psikolojik bir yapı üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda da çalışmamızın belirtilen nedensellik modellerinden içsel modellere uygun bir kurguya sahip olduğundan bahsedilebilir.

Özellikle ulusal Klinik psikoloji alanyazınında, romantik ilişkiler bazında duygusal istismar oldukça bakir bir alandır. Önceki bölümde değinilen, romantik ilişkide duygusal istismarı incelemiş olan araştırmaların çoğu, söz konusu olguyu mağdur/uygulayıcının kişilik eğilimleri perspektifinden ele almamıştır. Duygusal istismar olgusunu, bağlanma stilleri ya da reddedilme hassasiyeti gibi bir takım

psikolojik yapılar üzerinden ele alan çalışmaların da geneli üniversite öğrencilerinden oluşan örneklerle sınırlı kalmıştır (örn.; Atay, 2021; Kemaloğlu, 2021). Bilhassa Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2015), tarafından da 10-19 yaş aralığı olarak belirlenmiş olan ergenlik döneminin; bireyin psikolojik kırılganlığını had safhada deneyimlediği ve hem maruz kalınan hem uygulanan flört şiddetinin en sık vuku bulabildiği dönem olduğu sonucuna varılmıştır (Blum ve Mmari, 2004; Reebye ve Moretti, 2005). Bununla birlikte, belirli bir psikolojik olgunluğa, gelişim basamağına ilerleyemeyen bireylerin; yetişkin yaşlarında da ergenlik dönemine benzer bir kırılganlık üzerinden yaşadıklarını algılayacak ve eylem seçimlerini belirleyecek olmalarının yanı sıra; bahsi geçen kırılganlığın hem maruz kalan hem fail taraf için tetikleyici bir etmen olduğu alanyazında daha önce de ortaya konmuştur (örn.; Aguilar ve Nightingale, 1994; Lewis ve Fremouw, 2001). Bu çalışma; psikolojik gelişim seyri üzerinden eğilimleri ve tutumları büyük bir oranda belirlenmiş yetişkin bireylerin, ne tarz psikolojik yapılanmaları geliştirmesi söz konusu olduğunda romantik ilişkilerinde duygusal istismarın yordanacağını ortaya koyma amacı gütmesi bakımından alanyazındaki bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

1.2.2. Çalışmada Kullanılan Nedensellik Modeli

Klinik psikoloji, hangi kuramsal çerçeve ile kurulan formülasyona dayanırsa dayansın; sosyal etkileşimden doğan ve kişinin işlevselliğini olumsuz etkileyen olguları, bireyin psikolojik yapısı, kişilik eğilimleri ve etrafındaki diğer bireylerle olan ilişkisi çerçevesinde ele almaktadır (Benjamin, 2002; Khasho ve ark., 2019; Lingardi ve ark., 1999). Bilişsel-davranışçı terapi ekollerinin de temel aldığı, ‘Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı’ (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – DSM)’in semptom bazlı kategorik kişilik bozuklukları sınıflandırması (Matusiewicz ve ark., 2010) ile temelini Sigmund Freud (1905)’in ortaya koyduğu ve birtakım revizyonlardan geçerek günümüze değin geçerliğini ve işlevini korumayı başarmış çağdaş psikodinamik bakış açısından bir kişinin öteki kişilerle olan ilişkisine dair algısını (“nesne ilişkileri’ni”) belirleyen “kişilik organizasyonları” (Kernberg, 1995, s. 155); birer kuramsal ele alış biçimi ve anlamlandırma modeli olarak pek çok kesişim noktasına sahiptir. Günümüzde pek

çok klinisyenin eskisine kıyasla daha bütüncül ve kapsayıcı olmaya çalışmalarını ve ‘Eklektik’ (‘Terapistin çalıştığı vakaya ilişkin edindiği sezgilerinden fayda bulabileceğini düşünerek bir kuram veya o kuramın içerisinde kabul gören terapötik teknikleri duruma göre yürürlüğe koymaya başlayabileceği bir anlayışı benimsemek’; Woolfe ve Palmer, 2000, s. 55) veya ‘Entegratif’ (‘Bir vakanın ilk terapötik temas anından itibaren hem kuramsal çözümlemesini, hem tekniksel uygulamalarını birden fazla terapi ekolünün bir arada olduğu bir zemin üzerine oturtarak ilerletilmesi’; Woolfe ve Palmer, 2000, s. 256) yaklaşımlar kullanmalarını, modern çağın hızlı çözümlere ulaşma beklentisini karşılamak adına hayata geçirilen bu kesişim noktalarının klinik uygulamadaki tezahürü olarak nitelendirmek olası görünmektedir (Norcross ve Goldfried, 2005). Terapistler arasında bu hususa ilişkin yapılan araştırmalar da günümüzde pek çok psikoterapistin tek bir ekole bağlı kalacak şekilde kendilerini tanımlamaktansa, entegratif ya da eklektik bir yaklaşımı benimsedikleri ortaya koyulmuştur (örn.; Feixas ve Botella, 2004; Zarbo ve ark., 2015).

Klinisyenler tarafından yaygın biçimde benimsenen terapi ekollerinin kuramsal olarak ne kadar aynı potada eriyebildiğini, birbirini karşılayan olgular ve terimleri eşitleyebildiğini, özellikle de klinik pratikte birbirlerinden ne kadar faydalandıklarını örneklendirmek mümkündür. Aaron Beck’in bilişsel davranışçı terapi ekolünü oluştururken psikanalitik kuramdan yola çıktığı bilinmektedir (Beck, 1964). Bunun yanı sıra, Rosner (2012)’nin de belirttiği üzere, Aaron Beck’in, ünlü bağlanma kuramını ortaya atan John Bowlby ile olan yazışmalarında; psikanalitik kuramı kendisine yalnızca bir çıkış noktası olarak görmekle kalmayıp, sosyal ilişkileri yeni bir zeminde inceleyebilmek adına bu kuramı her adımda kullanmaya devam ettiğini, hatta kendisini bilişsel kuramdan türemişten çok psikanalitik kuramın bir türevini ortaya koymaya çalışan bir kimse olarak kabul ettiğini belirten çeşitli ifadelerine rastlamak mümkündür. Benzer bir örneklendirmeye psikodinamik kuramın yegane tanı pusulalarından olan ‘Psikodinamik Tanı Kitapçığı 2’ (Psychodynamic Diagnostic Manual-2 (PDM-2))’nin editörü psikanalist Nancy McWilliams’ın da anlatısında rastlamak mümkündür. Terapi pratiğinde danışanlarına tanı koyabilmek ya da konulan tanının üzerinde danışanıyla anlaşabilmek, onlara

bunu aktarabilmek adına, modern psikiyatri ve bilişsel ekollerin en geçerli kriter olarak gördüğü DSM'den sıklıkla faydalandığını belirtmesinin de ötesinde; kuramsal kitaplarında da bunun psikodinamik terapistler için önemini vurgulamaktadır (Lingiardi ve McWilliams, 2017). Ülkemizde de entegratif bir terapi anlayışını benimseyen vaka analizi ve bilimsel araştırmalar henüz son yıllarda ortaya çıkmaya başlamış olmakla birlikte, bu anlayışta olan ve duygusal istismar olgusuna odaklı bir bulgu bildiğimiz kadarı ile henüz ortaya konmamıştır (Katmer ve Türk, 2021; Suna, 2019).

Bu çalışma, yukarıda değinildiği üzere, duygusal istismar olgusuna ilişkin alanyazındaki bahse konu boşlukları doldurmaya entegratif bir yaklaşım ile katkı sağlamayı ve duygusal istismar ile ilişkili kişilik eğilimlerini ortaya koyarak günümüz klinik pratiğinde alan çalışanlarının, kendilerine başvuran birey ve çiftlerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal istismarı daha etkin bir şekilde anlamlandırarak gerekli önleyici ve tedavi edici uygulamaları oluşturmalarını desteklemeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda, detayları aşağıdaki bölümlerde açıklanan psikodinamik kurama göre bir bireyin gelişim seviyesi olarak da nitelenen kişilik organizasyonlarının, modern psikiyatrinin vakalara teşhis koymak adına en sık başvurduğu DSM-V bazlı ilgili kişilik bozuklukları ve bunların psikodinamik ekolde iz düşümü niteliğindeki PDM-2'deki karşılıklarının eğilim düzeyi üzerinden değerlendirmelerinin ve son yıllarda çeşitli istismar biçimleri ile ilişkisi ortaya konmuş psikolojik bir yapı olan aleksitimi eğiliminin, yetişkin bekar bireylerin romantik ilişkileri bağlamında duygusal istismarı uygulama veya buna maruz kalma eğilimini/düzeyini yordamadaki rolünün incelenmesine karar verilmiştir. Bunun yanı sıra, romantik ilişkilerinde duygusal istismarı hem uygulayan hem de aynı zamanda buna maruz kalan kayda değer sayıda kişi bulunduğu ilişkin alanyazın bulguları (Brush, 1990; Renner ve Whitney, 2012; Sharpe ve Taylor, 1999) göz önünde bulundurularak, duygusal istismarı uygulama/buna maruz kalma eğiliminin ötesinde duygusal istismarı yalnızca uygulayan, buna yalnızca maruz kalan sınıflandırması üzerinden de ilgili kişilik eğilimlerinin yordayıcı gücünün test edildiği bir model oluşturmanın da araştırmamıza derinlik katacağı değerlendirilmiştir.

1.3. PSİKODİNAMİK KİŞİLİK ORGANİZASYONLARI VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR

1.3.1. Kişilik Organizasyonu Tanımı ve Oluşumu

Psikodinamik kuram, bir kişinin kişilerarası ilişkilerinde -kuramsal adıyla ‘nesne ilişkilerinde’- (Jacobson, 1964, s. 51); içselleştirilmiş nesnelerin yapı taşı olarak rol aldığı; güdülenme ve davranışın düzenleyicileri olarak görev yaptığı; altını çizmektedir (Kernberg, 1982). Yaygın bir şekilde kuramın kurucusu kabul edilen fakat kuramın güncelleştirilmiş haline kıyasla cinselliğe çok fazla odaklandığı için gerek alan içinden gerekse alan dışından sıklıkla eleştiri alan Sigmund Freud’un ortaya koyduğu “psikoseksüel” gelişim aşamaları, bir takım cinsel ve fizyolojik basamakların evrensel olarak kat edilmesinin sağlıklı psikolojik gelişim için gerekliliğini vurgulayan ve bunlardan doğan iç çatışmaları tasvir etmeye çalışan bir tasarıma sahiptir (Sauerteig, 2012). S. Freud’dan günümüze kadar kuramda ve klinik pratikte kat edilen yolda ise bireyin psişik yapılanmasının oluşumunun açıklanmasına ilişkin ortaya konan perspektifler bir hayli çeşitlendirilmiştir (Mitchell ve Black, 1995). Buna karşın, S. Freud’un katkılarını nesne ilişkileri düzeyinde de göz ardı etmemek gerekir (Green, 2005). Nitekim “nesne ilişkisi” kavramını ilk defa kullanan da yine kendisidir (Freud, 1915) ve kavram, tanım düzeyinde anlamını korumaktadır. Bireysel deneyimlerin psişeler arası düzeydeki göstereni olarak tanımlanan “içselleştirilmiş nesne” kavramı, başta Freud ve kendisinden sonra onu kullananlar tarafından genellikle; “bireyin diğer bireyleri duygusal düzeyde algılaması ve bu kapsamda oluşturduğu kendi tepkileri üzerine kurduğu bir tasarım” diye tarif edilmektedir (Klein, 1955, s. 141). Psikanalitik Kurama göre içselleştirilmiş nesnelerin -bakım verenler, akranlar vb. dış kaynaklardan- bireyin kişiliğine aktarımı; kişinin halihazırda sahip olduğu iç dinamiklerinden bağımsız değildir ve oldukça komplike bir süreçtir (McWilliams, 1999).

Fairbairn ve Winnicott gibi isimlerin öncülüğünü yaptıkları nesne ilişkileri kuramı, her ne kadar kişiliğin erken çocuklukta şekillendiğini kabul etse de söz konusu kişilik gelişimini S. Freud’un dürtü kuramına eleştiri getiren bir yerden kurgulamıştır (Fairbairn, 1952, s. 31; Winnicott, 1965, s. 172). Bu kurama göre bireyin nesne temsilleri ve buna paralel olarak oluşan kendilik imgeleri, erken çocuklukta

bakım veren ile deneyimlenen yaşantılar çerçevesinde oluşmakta ve yaşamın ilerleyen dönemlerinde deneyimlenen kişilerarası ilişkiler de ilk bakım veren ile yaşanmış olan ilişkinin dinamiklerini yansıtmaktadır (Fairbarn, 1954, s. 17). Kuramın çağdaş temsilcilerinden olan Kernberg ise bu anlayışı, S. Freud'un dürtüler hakkında ortaya koydukları ile harmanlamış, bebeklik döneminde kendiliğe ve ötekilere dair duygusal deneyimlerin "iyi" ve "kötü" ayrımına başvurarak yapıyor oluşunun içgüdüsel eğilimlerle ilişkili olduğunu ileri sürmüştür (Kernberg, 1976). Fizyolojik ve duygusal ihtiyaçlarını tek başına karşılamak konusunda yetersiz şekilde doğan bebeğin, fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanabilmesinin yanı sıra; sağlıklı ruhsal gelişimi için ideal bir ikili ilişki durumunda olan ötekinin -çoğu durumda annenin-varlığı şarttır (Fairbarn, 1954, s. 12; Winnicott, 1960). Winnicott (1992, s. 88)'in "Bir bebek kendi başına var olamaz, lakin temelinde bir ilişkinin parçasıdır." diye tarif ettiği tamamen bu ilişkiye muhtaç yeni doğanın, sağlıklı bir fizyolojik ve ruhsal gelişime kavuşabilmesi için ilişkinin öteki parçasını oluşturan bakım vereninin de birtakım değişimlerden (örn: yetersizliklerini belli etme, yeterince ayrışıklık alanı sunma) geçmesi gerektiği ortaya konulmuştur (Winnicott, 2002, s. 33). Bu sürece göre, bebeğin ilişkiye girdiği ilk nesne olan bakım verenden aldıkları sayesinde karşılanan ihtiyaçları ile birlikte, ömür boyu sürecek bir "nesne arayışı ve ilişkileri"nin tarihçesi, bu tarihin öznesi olan bebek ve ilk nesnesi olan bakım vereni tarafından başlatılmış olur (Fairbarn, 1952).

Emilen sütün nesnesi olan meme ile başlayan şekilde tasvir edilen nesne arayışı; Kernberg'in kişilik organizasyonunun etmenleri olarak tarif ettiği kimlik bütünlüğünün muhafaza edilmesi, deneyime tepki olarak kullanılan savunma mekanizmalarının doğası ve gerçeği değerlendirme yetisinin gelişimine katkı yapacak şekilde bireyin psişik yapısının temelini atan olgudur (Clarkin ve ark., 2001). Kernberg'in gelişimsel kuramına göre normal ve sağlıklı bir psikolojik gelişim için bakım verenin bebeğin uç noktalarda verdiği duygusal tepkileri ("iyi"- "kötü") bütünleştirici bir rol oynaması çok önemlidir (Kernberg ve Caligor, 2005). Sağlıksız gelişim ve patolojinin ortaya çıkması ise bunun aksine, bakım verenin bu bütünleştirici işlevi yerine getiremeyişi ve bebeğin "nesne"leri birleştirmek yerine, bu iyi/kötü uçlar arasındaki "bölünme"ye odaklanarak nesnelere içselleştirmesine

sebebiyet vermesi üzerinden gerçekleşmektedir (Kernberg, 1967). Nesnelerin ve onlara dair deneyimin uç noktadaki (salt iyi veya salt kötü) temsillerinin ayrık şekilde psişeye kaydedilmesine sebebiyet veren bu bölünme, zamanla bebeğin bakım verenden ayrışıp kendi benliğini (“ego”) oluşturmasında da aynı şekilde rol oynayan, nesne ilişkilerinden doğan uç noktadaki duygularla başa çıkabilmek adına ilkel (primitif) savunma mekanizmalarının gelişmesinde ve patolojik bozuklukların oluşmasının temelinde yatan bir olgudur (Kernberg, Weiner ve Bardenstein, 2000).

1.3.2. Sınırdurum Kişilik Organizasyonu ve Romantik İlişkide Duygusal İstismar

Romantik ilişkide duygusal istismarın faili veya mağduru olma açısından değerlendirildiğinde, sınır durum (borderline) kişilik organizasyonu; gerek bütünleşmiş nesne temsilleri ve kendilik algısı gerekse tutarı bir gözlemleyen egonun (kişinin kendiliğinin, deneyimini duygusal, bilişsel ve davranışsal açıdan çok boyutlu bir şekilde dışardan bakıp değerlendirmesine olanak sağlayan kısmı) varlığı, gösterebildiği yüksek duyu toleransı ve regülasyonu ile ruhsal açıdan en sağlıklı kişilik organizasyonu olarak nitelenen nevrotik (Shapiro, 1965) ile gerçeklik sınırlarındaki belirsizlik ve parçalanmış psişik yapısı nedeni ile ilişkiye dahil olmak, onu sürdürmek açısından sıkıntılar çekeceği belirgin olan psikotik kişilik organizasyonları (Berney ve ark., 2014) arasından sıyrılarak ön plana çıkmaktadır. Kernberg ve Caligor’a (2005) göre sınır durum bireyin algısı kendiliğe ve ötekilere yönelik bölünmüş, tamamlanmamış biçimdedir. Klinisyenler tarafından “parçalı benlik” (kimlik difüzyonu) olarak da tanımlanan bu durum, yaşanan deneyime ilişkin uç noktalarda olan duygularla baş edebilmek için, nesnelere olan ilişkilerde var olan uç noktalar üzerinden daha da bölünmeye giderek onların içselleştirmesinden kaynaklanmaktadır (Gairdner, 2002; Main, 1957). Başka bir deyişle, sınır durum kişilik organizasyonu olan bireyler iyi ve kötüyü nesne temsillerinde de kendiliklerinde de birleştiremezler; kişiler ya topyekun muhteşem ya da topyekun kötüdür. Nesnelere de kendiliklerini de üç boyutlu gerçekçi bir perspektiften anlamlandıramazlar. Bu parçalı benlik duygusunun ortaya koyduğu sonuç ise duyu toleransı ve yönetimi konusunda problemler, savrulmalar yaşayan bir bireydir. Parçalı benlikten ötürü birey, stres yaratan nesnelere başa çıkarken çoğunlukla

yukarıda da açıklandığı gibi bölme temelli ilkel savunma mekanizmalarını (“bölme”, yansıtılmalı özdeşim”, “inkar” vb.) kullanmaya yatkındır (Kernberg, 1967). Bu mekanizmaların kişilerarası ilişkilere yansıyan sonuçlarını tarif etmek gerekirse: deneyimini içselleştirirken ilkel bir şekilde idealize etme ya da değersizleştirmeye başvurmak durumunda kalan benlik; sınır durum bireylerin sıklıkla kişilerarası ilişkilerde patolojik döngüler (istismar edildiği ilişkilerde kalmaya devam etme, derin duygusal bağ kuramama vb.) geliştirmesine sebebiyet vermektedir. Sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerle yapılan araştırmalar onların; duygusal yakınlık kurmak veya sonlandırmakta, dürtü ve öfke yönetiminde sorunlar yaşadıklarını; başkalarını “tamamıyla iyi” ya da “tamamıyla kötü”nün temsili üzerinden kategorize ettiklerini, kendilerine ve başkalarına zarar veren fiziksel ya da psikolojik saldırganlığı kolaylıkla başlatıp sürdürebildiklerini, maruz kaldıkları hasardan ise kolay kolay kendilerini ayıştıramadıklarını ortaya koymuştur (örn.; Bateman ve Fonagy, 2009; Bourke ve Grenyer, 2010; Clarkin, Yeomans ve Kernberg, 2006; Perry ve Presniak, 2013). Kernberg (2016)’ya göre sınır durum organizasyon geliştirmiş kişiler, nesne ilişkilerinde edindikleri tasarımlarında tutarlılık göstermekte, kaygıya tahammülde güçlük çeker ve itki denetiminde başarısızlardır; bu da ötekileri kolaylıkla idealize edebilmelerine ya da onlara agresyon gösterebilmelerine sebebiyet verir.

Yataklı psikiyatrik bakımda tutulan sınır durum hastaları üzerinde yapılan bir çalışmanın bulguları da Kernberg’in bu savını destekler niteliktedir (Leichsenring, 1991). Chen ve arkadaşlarının (2019) 217 adet genç yetişkinle yürüttüğü çalışmanın sonuçlarına göre de sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerde yaşadıkları ve yaşattıkları sorunlar genellikle, dürtüselliklerini dizginleyememenin, kimlik karışıklıklarının, duygusal savrulmaların ve terkedilme gibi durumlara ilişkin tepkisellik ya da tedbirliliğin ürünüdür. 225 kişilik 32 yaş ortalamalı, içlerinde öğrenci bulunmayan bir örneklemden çıkan sonuçlara göre ise sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerin ilkel savunmaları kullanması ve kimlik difüzyonu deneyimliyor olması, kişilerarası ilişkilere manipülatif yaklaşımlarını ve duygu yönetimi sorunları deneyimlemelerini yordamıştır (Lang, 2015). 30’ar adet sınır durum, nevrotik ve psikotik organizasyondan 90 yetişkin

bireyle oluşturulan örneklemeden çıkarılan sonuçlara göre sınırdurum bireyler, öteki organizasyonlar üzerine kurulu bireylere kıyasla ilkel düzey savunmaları çok daha fazla kullanmanın yanı sıra; duygu yönetimi ve toleransı konusunda da çok daha sık problemler yaşamaktadır (Cierpiałkowska, Marszał ve Pieniasek, 2012). Sınır durum kişilik organizasyonuna sahip danışanlarının duygu ve dürtü yönetimi konusundaki problemlerini vurgulayabilmek için ise pek çok klinisyenden toplanan tasvirler şu şekildedir: “abartı ve çığ duygusallık”, “ilkel”, “olgunlaşmamış”, “ağır bedeller kesme/biçme”, “çelişkinin inkarı” (Cramer, 2006, s. 131; Kramer ve ark., 2013, s. 12; Perry ve Cooper, 1989, s. 448; Vaillant, Bond ve Vaillant; 1986, s. 599).

Duygusal istismar faili açısından ele alınacak olursa; kişiliği sınır durumunda organize olmuş bireyler, tamamıyla kötü ve saldırgan benlik tasarımlarını ilişkilendikleri öteki bireylere yansıtır, onları bu yansıtılan itkileri içselleştirmeleri için provoke eder ve bunu kendi yansıttıkları itkilerden ötürü ötekinden duydukları kaygı ve korkuyu arttıran tetikleyici bir etmene dönüştürürler (Bourke ve Grenyer, 2010; Gabbard, 2009). Malin ve Grotstein (1966)’ya göre sınır durum kişilerin sıklıkla başvurduğu ve “yansıtımlı özdeşim” olarak tanımlanan bu savunma mekanizması; sınır durum bireyin yansıttıklarının geri dönüşümlülüğü üzerinden, ilişkilendikleri öteki bireylere karşı saldırgan, denetleyici, tetikte ve hatta “kendisine saldırılacağını projekte ettiği için ötekine saldıran” tutumlar göstermelerine sebebiyet vermektedir. Bu bireyler aynı zamanda kaygı duygusunun eşlik etmediği bilinçdışı inkar savunmasını da kullanabildikleri için itkilerini kontrol etme konusunda sıkıntılar yaşarlar, ötekilere yaşattıkları duygusal sonuçlarla özdeşim kurmakta zorlanırlar (Erikson, 1956).

Sınırdurum kişilik gelişim seviyesindeki bireylerin duygusal istismarın mağduru konumunda bulunma eğilimleri ise parçalı benlik ve yine parçalı öteki nesnelere sonucudur. Yoğun şekilde tüm güçlülük hissi deneyimleyen sınır durumunda organize olmuş bireyler; her ne kadar idealize ettikleri nesnelere boyunduruğuna girmiş gibi gözükseler dahi, bilinçdışı itkilerinin sonucu olarak idealize edilen nesneye aslında acımasızca yaklaşır ve kendilik sınırlarının bulanıklığından ötürü, kendiliklerinin bir uzantısıymış gibi davranırlar (Gabbard, 2009). Yaşadıkları kimlik difüzyonu ve duygusal savrulmadan ötürü, sınır durum

gelişim düzeyindeki bireyler, idealize ettikleri ötekilerin içselleştirdikleri nesnelere saplanmalar deneyimleyebilirler (Kernberg, 1999). Gerçeklik ilkesinden sapmış, mükemmeliyetçi benlik ve nesne tasarımları; sınır durumunda organize olmuş bireylerin deneyimledikleri hayal kırıklıkları nedeni ile idealize ettikleri ötekinden kopmalarını anlık olarak kolaylaştırırsa dahi, orta ve uzun vadede imkansız taleplerini yineledikleri, kendine veya ötekine ıstırap verme pahasına kısır bir döngü kurdukları işlevsiz ilişkilerde bulunmalarını sağlayabilir (Fonagy, Target ve Gergely, 2000; Main ve Solomon, 1986, s. 118). Temelinde kötü olduklarına inandıkları dünyadan ötürü, ilişkilendikleri ötekiyle ilkel ve koruyucu bir fantazik tasarımla bağlanmak, onları kötü dünya karşısında psikotik bir dağılma yaşamaktan korur ama aynı zamanda da tatminsiz, işlevsiz ve tutarsız ilişkilerini sürdürmelerine neden olur (Vaillant, 1992). Her ne kadar sınırdurum bireylerin psikotik semptomlar gösteren bireylere benzer bir gerçeklik bozulması (halüsinasyonlar, delüzyonlar vb.) bulunmasa da gerek kendilik ve iç nesne tasarımlarının (ya tamamen idealize ya da tamamen devalüe edilmiş) gerçeklik ilkesinden sapmış oluşu, gerekse bahsi geçen fantazik tasarım üzerinden kurulan bağlanma, gerçeklik testinde de bazı bozulmalara sebep olabilmektedir (Dutton, Starzomski ve Ryan, 1996). Sınırdurum kişilik organizasyonuna sahip bireyler ile yapılan çalışmalar, bu bireylerin genellikle gerçeklik testi konusunda da norm kabul edilen ölçüm standartlarının dışına taşabilen cinste birer organizasyona sahip olduğunu ortaya koymuştur (örn.; Dutton ve Tweed, 1998; Rodriguez ve ark., 2019).

DSM ve çeşitli versiyonlarında bir kişilik bozukluğu kategorisi olan sınırdurum kişilik bozukluğu ve bu bölümde değinilen sınırdurum kişilik organizasyonu arasındaki farkı ve bizim çalışmamızda bir değişken olarak kişilik organizasyonunu belirleme sebebimizi belirtmekte fayda vardır. DSM'deki kişilik bozukluğu varyantını; bizim tercihimiz olan, gelişimsel basamakları ve klinik deneyimleri de gözeterik bir süreklilik nitelediği ortaya konan kişilik organizasyonundan (Kernberg, 2014; Sherwood ve Cohen, 1994) ayıran husus; DSM'in salt davranışlar üzerinden bir sınıflandırma güderek daha da somutlaşma isteğinde olmasıdır. Bu sebeple DSM'deki sınırdurum kişilik bozukluğu tanımlamasının, bu bireylerin davranışları ardındaki psikolojik dinamikleri (duygu,

dürtü vb.) göz ardı ediyor olması söz konusudur (Shedler ve Westen, 2004). Bu çalışmada DSM'den faydalanılan kişilik bozukluğu kısmında ise bu yaklaşımdan doğabilecek kısıtlılıkları aşabilmek adına; salt sınıflandırma değil, eğilim olarak irdeleme çabamızın temelinde de bu husus bulunmaktadır. Bu çalışmada ele alınan kişilik organizasyonuna denk düşen tüm bireylerin, çalışmadaki duygusal istismar tanımı dahilindeki davranış ve tutumları ile ilişkisel örüntüleri, bu bölümün önceki kısımlarında da açıklanmıştır. Birtakım araştırmalara göre de DSM'deki kullanılan haliyle sınır durum kişilik bozukluğunun, çalışmamızda kullanılan bahse konu kişilik organizasyonu yelpazesi tarafından kapsanmakta olduğunu ortaya koymuştur (örn.; Shedler, 2015; Westen ve ark; 2012). Bu araştırmaların sonuçlarına göre; temel çerçevesi üzerinden (iyi ve kötüyü birleştiremem, duygu toleransı ve yönetiminde sorunlar vb.), sınır durum kişilik organizasyonunun, DSM'de "Eksen II" olarak isimlendirilen kısma tekabül eden kişilik bozukluklarını ve ara klinik gruplarını kapsadığı öne sürülmüştür (örn.; Clarkin, Yeomans ve Kernberg, 2006). Bu kapsayıcılığa bir sonraki bölümde de değinilecek olmakla birlikte; PDM-2'de ortaya konulan bulgulara göre klinik bakımdan sınır durum organizasyonda olan bireylere ilişkin genel formülasyon ve bundan devşirilen yönlendirmelerin hepsi; DSM'deki sınır durum kişilik bozukluğu için de geçerliliğini korumaktadır (Lingiardi ve McWilliams, 2017).

1.4. KİŞİLİK BOZUKLUKLARI VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR

1.4.1. Kişilik Bozukluğu Tanımı, DSM ve PDM'e göre Kişilik Bozuklukları/Örüntüleri

Terapötik ilişki ve sürecin seyrinde uygulanan müdahaleler bakımından psikodinamik kuramdan farklılaşmış bir psikoterapi yaklaşımı sunan bilişsel davranışçı kuram; psikiyatrik yaklaşımı temel alan DSM eksenli bir psikopatoloji modelini benimsemiştir (Regier, Kuhl ve Kupfer, 2013). Bireylerin öznel deneyimlerinde veya sosyal etkileşimlerinde işlevsellik yitimi yaşamaları, algısal veya toplumsal bağlamda uyum sorunları deneyimlemeleri durumunda, söz konusu durumun kişiliğin geneline yayılmış, esneklikten yoksun, dirençli ve süreklilik gösteren kişilik eğilimleri ve tutumlardan kaynaklanıyor olmasının bir kişilik

bozukluğuna işaret ettiği kabul edilmiştir (American Psychiatric Association (APA), 2013). Modern psikiyatrinin benimsediği bu kişilik bozukluğu tanımına paralel ve aynı anda da tamamlayıcı olarak, psikodinamik yaklaşımın tanılama kılavuzu olarak bilinen PDM-2’de, önceki bölümde üzerinde durulan sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerin, DSM’de yer verilen kişilik bozukluklarına ilişkin tanılama gerektirecek düzeyde patolojik potansiyele sahip olabileceği ve henüz DSM’e göre kişilik bozukluğu tanısı almasalar bile biliş, öznel deneyim ve davranışsal bakımlardan bahsi geçen bozukluklara eğilimli bireyler olduğu vurgulanmıştır (Yeomans, Clarkin ve Kernberg, 2015; Lingiardi ve McWilliams, 2017). Aynı anda hem bir kesişim, hem de bir ayırma olarak değerlendirilebilecek bu klinik sınıflandırma farklılığını ele alan PDM-2’nin araştırmacılarına göre, söz konusu farklılaşma, DSM’de yer alan kişilik bozuklukları kategorik bir sınıflandırmaya odaklanırken, PDM’de yer alan tanılama biçiminin kişinin öznel hikayesi ve bunun üzerine kurulu olduğu temeli ifade eden, duygu, biliş ve davranışta süreklilik üzerinden karakterize edilen kişilik organizasyonu çerçevesine odaklanmış olmasından kaynaklıdır (Lingiardi ve McWilliams, 2017). PDM’e göre kişilik organizasyonu aynı zamanda gelişimsel bir olgunluğu temsil etmektedir (Steiner, 1993), dolayısı ile aşağıda birer eğilim olarak ele alacağımız klinik spektrumdaki kişilik psikopatolojileri ile kombinasyonları bakımından kişilik organizasyonları irdelendiğinde; sınır durum veya psikotik kişilik organizasyonuna sahip olarak kişiliklerin DSM’de de yer verilmiş olan kişilik psikopatolojileri kategorilerinden bazı semptomları (tanı alsın veya almasın) bünyesinde barındırması beklenmektedir. Psikotik kişilik organizasyonuna sahip bireylerin, gerçelik testlerindeki aşırı bozulmadan ötürü, çalışmamıza konu değişkenler açısından net ve tutarlı bir resim ortaya koymaları beklenmediğinden, çalışmamızda sadece sınır durum kişilik organizasyonuna odaklanılmıştır. Bu çalışamada, romantik ilişkide duygusal istismarı uygulamaya ya da ona maruz kalmaya eğilim gösterebilecek klinik spektrumdaki kişilik örüntülerinin inceleneceği göz önünde bulundurularak; kapsayıcılığından ötürü PDM’den, spesifikleşebilmesi ve semptom bazlı tanılama konusundaki başarılarından ötürü de (Mattilla ve ark., 2015) DSM’den faydalanılmasına karar verilmiştir. Aşağıdaki bölümlerde, her ikisinden de harmanlanarak oluşturulmuş betimlemelerden de görüleceği üzere, aralarındaki ortak

noktalar fazla sayıdadır, söz konusu durum, önceki bölümlerde de değindiğimiz entegratif yaklaşımı benimsememize neden olmuş ve bu süreci kolaylaştırmıştır.

Kişilik bozukluklarının genel popülasyonda %10 civarlarında, psikiyatri hastanesi veya hapisane gibi özel gruplarda ise %80'lere ulaşan yaygınlıkta olduğu öngörülmektedir (Casey ve Tyrer, 1990). Buna karşın rakam vermek mümkün olmasa da kişilik bozukluğu tanısı almasa dahi kişilik bozukluklarında tanımlanan işlevsel olmayan davranış, tutum, psikolojik yapılanma özelliklerine sahip olma eğilimi gösteren çok daha fazla sayıda birey olduğu düşünülmektedir (Volkert, Gablonski ve Rabung, 2018). Duygusal istismar olgusunu daha geniş bir perspektiften inceleyebilmek için bu çalışmada, kişilik bozuklukları kategorileri üzerinden değil ilgili psikopatolojiler kapsamındaki fonksiyonel olmayan özellikleri gösterme eğilimleri üzerinden değerlendirme yapılmıştır. DSM tanılamalarının ağırlıklı olarak davranış ölçütlerine dayalı ve kişinin iç dinamiklerini göz ardı edebilen sistematikliğinden doğan olası kısıtlılıklar (De Micheli, Andrade ve Galduroz, 2021; Möller, 2018) ise çalışmamızda, DSM ve PDM nin tanılama ölçütlerinin en azından davranışsal boyutta örtüştüğü de göz önünde bulundurularak, psikodinamik kişilik gelişim seviyelerinden sınır durum kişilik gelişim seviyesinin duygusal istismarın olası bir yordayıcı değişkeni olarak araştırmaya dahil edilmesi ile giderilmeye çalışılmıştır.

Bu bozuklukların teşhisini kolaylaştırmak amacıyla APA'nın klinisyenler için belirli aralıklarla güncellediği DSM'in 5'te 11 adet kişilik bozukluğuna yer verilmiştir: Paranoid, şizoid, şizotipal, antisosyal, sınır durum, histrionik, narsisistik, çekingen, bağımlı, obsesif-kompulsif (APA, 2013). Psikodinamik klinisyenlerin takip ettiği PDM-2'de ise 12 adet kişilik örüntüsüne yer verilmiştir: Depresif, bağımlı, kaygılı-kaçınan ve fobik, obsesif-kompulsif, şizoid, somatize, histerik-histrionik, narsisistik, paranoid, psikopatik, sadistik, sınır durum (Lingiardi ve McWilliams, 2017). Bölümün devamında, bu bozukluklardan hangilerini barındırma eğilimi gösteren bireylerin, bu eğilimlerinin romantik ilişkide duygusal istismarın faili veya mağduru olma düzeylerini yordayacağını düşünüldüğü ve ilgili kişilik bozukluklarına ilişkin DSM ve PDM'de sunulan psikiyatrik modelleme ile psikodinamik kişilik örgütlenmelerine ilişkin tanılamalar üzerinden ortaya konulmuş

kişilik unsurları ele alınacaktır. Araştırmamızda, aşağıda detayları açıklanan kişilik bozukluğu eğilimlerinin ağırlıklı olarak sınır durum gelişim seviyesindeki tezahürleri de incelendiğinden, örneklem geneli üzerinden ilgili yordayıcı ilişkileri tespit etmeye ilişkin yapılan analizlerin, sınır durum kişilik gelişim seviyesindeki katılımcılar için de tekrarlanmasına karar verilmiştir.

1.4.2. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Failliği Bakımından Antisosyal, Paranoid ve Narsisistik Kişilik Bozuklukları

Alanyazında antisosyal kişilik bozukluğuna sahip bireyler; özellikle sosyal bağlamda sorumsuz ve diğer bireylerin haklarına saygı göstermeyen davranışları üzerinden ayırt edici şekilde tanılanmaktadır. Başkalarında neden oldukları olumsuz etkileri meşrulaştırmaları, onların hislerine ilişkin kaygı gütmemeleri ve vicdanen rahatsızlık hissetmeden başkalarına zarar verebilmeleri, bu bireylerin baskın olarak gösterdikleri bir takım davranış biçimleri ve kişilik özellikleri arasında sayılmaktadır (Glenn, Johnson ve Raine, 2013; Yudofsky ve Hales, 2004, s. 168). Psikodinamik anlayıştaki araştırmacılara göre ise antisosyal kişilik bozukluğu, psikopatik kişilik örüntüsünün, genellikle sınır durum ya da psikotik kişilik organizasyonu üzerine kurulu olduğu bireylerde ortaya çıkmaktadır (Gacono ve Meloy, 1988). Bu kişilerin başkalarını aldatmaktan ve manipüle etmekten haz duyduğu sonucuna ulaşan araştırmacılar (Bursten, 1973), uygarlık tarihi ilerledikçe değişen sosyal normlar ile birlikte bu bireylerin hazza erişmek için uyguladıkları, geçmiş tarihlerde çok daha görünür olan yöntemlerini, daha üstü kapalı ve sosyal açıdan kabul gören biçimlere adapte ettiklerini belirtmişlerdir (Deutsch, 1942). Kolaylıkla şiddet barındıran davranışları gerçekleştirebilmeleri, duygusal olarak hem manipülatif hem istismar uygulamaya yatkın olmaları, kişilerle onları sömürebilmek için ilişkilenmeleri ve hedefledikleri faydaya erişince onları kolaylıkla hayatlarından çıkarabilmeleri; antisosyal kişilik bozukluğu bulunan ya da bu eğilimi barındıran kişilerin tespitinde psikodinamik klinisyenler tarafından da sık kullanılan ölçütlerdir (Akhtar, 1992; Gacono ve Meloy, 2002; Moran, 1999). Genellikle bu bireylerin ilişkilerinde ilk aşamalarda karşıdakini etkilediği, hatta baştan çıkardığı, ancak sonrasında onları içinden çıkılmaz bir rahatsızlığa (duygusal ve/veya fiziksel, cinsel istismar) sürükledikleri görülmüştür (Gacono ve Meloy, 2012, s. 567; Malancharuvil,

2012). Kurbanını isteği doğrultusunda kullandıktan sonra terk edip bir sonrakine geçmeye meyilli ilişki örüntülerinden yola çıkarak bazı klinisyenler antisosyal kişilik örüntüsü gösteren bireyleri “parazit” olarak nitelemiştir (Henderson, 1939, s. 11). Bahsi geçen kişilik özellikleri ve kişilerarası ilişkilerde sergiledikleri tutumlar sebebiyle çalışmamızda, antisosyal kişilik eğilimi gösteren bireylerin, romantik ilişkilerinde duygusal istismarın faili olma eğilimlerinin de bulunacağına ilişkin bulgulara ulaşacağımız beklenmektedir.

Bilişsel işlevlerinde birtakım bozulmaların etkisiyle kişilerarası ilişkilerde normalin üzerinde bir hassasiyet, bizar öznel deneyimler ve endişeyi temel kabul eden düşünme biçimleriyle diğer bireylerden ayırt edilen paranoid kişilik bozukluğu sahibi bireylerin; yetişkinliğe geçiş dönemlerinden genellikle başkalarının hareketlerini kendilerine zarar verme niyetli taşıyan yaklaşımlar olarak algıladıkları belirtilmiştir (Freeman ve Garety, 2014). DSM-V’te betimlenen kişilik özelliklerine göre, kişiler arası ilişkilere genelde şüphe (örn.: sömürülme şüphesi) ile yaklaştıkları, başkalarının sözlerini tehdit olarak algıladıkları ve bu nedenlerden ötürü; yakınları veya partnerlerine kin güdebildikleri, bazen de öfkeyle karşılık vermelerinin ve şiddet uygulamalarının söz konusu olabileceği belirtilmektedir (APA, 2013; Carroll, 2009). PDM-2’de yer alan tanımlamalara göre ise paranoid kişilik örüntüsü barındıran bireylerin de aynı antisosyal kişilerde olduğu gibi kişilikleri genelde sınır durum veya psikotik kişilik organizasyonu üzerine kuruludur (Lingiardi ve McWilliams, 2017). Karakteristik özellikleri; barındırdıkları katlanılamaz duygu ve dürtüleri (nefret, kıskançlık, düşmanlık vb.) kendi içlerinde taşıyamayarak diğerlerine yansıtma şeklindedir. Bu yansıtma sonucunda içten gelen dışardan geliyormuş gibi algılanır (örn.: ‘Onu çok kıskanıyorum’, ‘o beni kıskanıyor’ şeklinde deneyimlenir) (Shapiro, 1981, s. 94). Araştırmacılar bu durumun sebebinin; geçmişte utandırılmış ve aşağılanmış olmalarından ötürü, şimdiki ilişkilerinde de bilinç dışı bir yerden benzer tepki ve tutumlar ile karşılaşmayı bekleyen paranoid kişilik örüntüsüne sahip bireylerin, önce kendileri harekete geçip ilk saldıran olarak, diğerinden geleceğini düşündükleri kaçınılmaz saldırının önüne geçmeye yönelik bir savunma oluşturma amacını gütmeleri olduğunu ortaya koymuştur (Aronson, 1989; Chatterji, 1967; Gilbert ve ark., 2005; Meisser, 1978). Johnson ve arkadaşlarının

(2014) 60 adet psikotik ilişik organizasyonunda bireyle yürüttüğü çalışmanın bulgularına göre de utanç ve aşağılanma; en çok paranoid örüntü gösteren bireylerle ilintilendirilebilecek duygulardır. Zamanında maruz kaldıkları ihmal ve istismarın onlarda açtığı yaralanma o kadar derindir ki, tekrarının yaşanmasından sakınabilmek ya da bazı durumlarda geçmişten öğ alabilmek için benzer nitelikte bir istismarı kendiliklerini korumak adına yapmaya hazırdırlar (Lee, 2017; Triebwasser ve ark., 2012). Paranoid kişilik örüntüsüne sahip bireyler, “Bilişsel merkeze alma” diye tanımlanan bir zorluk deneyimlediklerinden ötürü, kendilerini başkalarının yerine koymak ve meselelere onların açısından bakmak konusunda isteksizdirler (Salvatore, Dimaggio ve Semerari, 2004). Bahsedilen sebeplerden ötürü paranoid kişilik bozukluğu eğiliminin, çalışmamızda da romantik ilişkide duygusal istismarın faili konumunda bulunma eğiliminin yordayıcısı olacağı öngörülmektedir.

Narsisistik kişilik bozukluğunun temelinde; bireyin kendisini ve uzantısı olarak gördüğü kişileri idealize edici büyüklenmeci tavırlarına rağmen kırılabilirlik hissini taşıması, başkalarının duygularını önemseme ve anlamlandırmada yaşadığı problemler bulunmaktadır (Reich, 1972). Modern psikiyatrinin benimsediği DSM tanımlamalarına göre bu bireyler, kendilerini toplumdaki ötekilerden üstün bir yerde gördükleri için, özel muamele görmeyi hak ettiklerini düşünürler (Kacel, Ennis ve Pereira, 2017). Yataklı tedavi gören narsisistik kişilik bozukluğu tanımlı bireylerin, diğer kişilik bozukluğu tanımlı bireylere kıyasla kolaylıkla şiddete başvurabilen bireyler olduğunu ortaya koyan bazı araştırmalar mevcuttur (örn.; Gunderson ve Ronningstam, 2001). Bu kişiler kendini olduğundan daha takdir edilesi bir şekilde sunar ve eğer umdukları karşılığı, bekledikleri saygıyı görmezlerse bu duruma şaşırıp, öfkelenebilirler (Ronningstam, 2011). Kendilerine yöneltilen eleştirilere kapalı olmalarına karşın, başkalarını abartılı biçimde eleştiriyor oluşları dikkat çekicidir. Ötekilerle ilişkilenmelerinin yegane sebebi ise takdir görme amaçlarına ulaşma imkanı sunmaları ve benlik saygılarını güçlendirmeleridir (Akhtar ve Thomson, 1982; APA, 2013). Psikodinamik yaklaşımın narsisistik örüntü geliştiren kişileri diğerlerinden ayırt etme amaçlı oluşturduğu tanımlamalara göre ise bu bireylerin empati yetileri gelişmemiş olduğundan başkalarına zarar vermeleri çok olası, bunun farkına varmaları ise epey zordur (Pincus ve Lukowitsky, 2010).

Kendilerinden güçlü partnerlerini idealize ederek onlarla birlikte oluşlarından dolayı haz duydukları gibi; kendilerinden zayıf gördükleri partnerlerle de tam olarak aksi şekilde ilişkilenebilirler, o kişiyi kötüleyerek kendilerini yüceltebilir ve bunun üzerinden haz sağlayabilirler (Bradley, Heim ve Westen, 2005). Lachkar (2001)'in analiz ettiği bir çiftin vakasında, duygusal istismar uygulayan bir narsisistik kişiliği ele alışı, bu kişilik bozukluğunu geliştirmiş bireylerin istismarı nasıl uyguladığını derinlemesine ortaya koyan bir örnektir. Bu vaka örneğine göre; narsisistik kişilik örüntüsüne sahip birey, partnerine sağladığı sosyal statü ve maddi imkanları istismar ederek, partnerini duygusal olarak sömürecek şekilde, onu durmadan eleştirip kendini yücelttiği sadistik bir döngü kurmayı başarmıştır (Lackhar, 2001, s. 84). Romantik ilişkide partnerlerini sömürecek olmalarına rağmen, onlara karşı umarsız ve yıkıcı yaklaşımlarıyla kendini hissettirecek kişilik eğilimlerinin; bu çalışmada da duygusal istismarın faili konumuna yerleşmelerini olası kıldığı düşünülmüştür.

1.4.3. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Mağduriyeti Bakımından Histrionik ve Bağımlı Kişilik Bozuklukları

Davranışlarını abartılı biçimde ortaya koymasının temelinde dikkatleri üzerlerine çekme temelli bir uyarılmanın verdiği heyecanın yattığı düşünülen histrionik kişilik bozukluğu tanısı almış bireyler, aynı zamanda eleştiri ve onaylanmamaya karşı hassastırlar (Nestadt, 1990). Histrionik kişilik bozukluğu gösteren bireylerin diğer kişiler tarafından algılanışı, psikiyatri tarafından flörtöz, baştan çıkarıcı, dürtüsellige yatkın ve coşkulu şeklinde tasvir edilmiştir (Novais, Araujo ve Godinho, 2015). DSM tanı kriterlerine göre yapılan bazı araştırmaların da bu kişilik bozukluğuna sahip bireylerin, halihazırda var olan yakınlıkla yetinemeyen, ilişkilerin daha yakın olması gerektiğini düşünen ve gerek vücut gerekse benlik sınırlarını korumakta zorluk çeken kimseler olduklarını ortaya koymuştur (örn.; Lilienfeld ve ark., 1986). Rienzi ve Scrams (1991)'in araştırmasındaki bulgulara göre de histrionik kişilik bozukluğuna sahip bireylerin kişilerarası sınırları zorlayan dramatik paylaşımları, aile üyeleri ya da arkadaşlarını sıklıkla başkaları yanında utandırabilmektedir. Benlik imgelerinde oluşabilecek başarısız görüntüyü ya da kendilerinden güdümlü hayal kırıklığını çoğunlukla inkar etmeyi tercih eden bu kişiler, ortaya çıkan sonuçların sorumluluğunu kolayca başkalarına yıkabilmeleriyle

ünlenmişlerdir (Nolen-Hoeksema, 2014). Başkalarının ilgisini kendi üstlerine toplamayı, benliklerinin güçlülüğü olarak algıladıkları sıklıkla vurgulanmıştır (Lewis ve Mastico, 2017). Buradan elde ettikleri güç sebebi ile de sıklıkla haksızlık içeren ya da ezici yönlendirmelerin faili kendileri olmasına rağmen, mağdur konumunda görünmeyi başarırlar (APA, 2013). Yaşadıkları zorlukları abartma ve dramatize etme eğilimleri ile benlik değişimine kapalı yapıları birleştiğinde, sosyal manipülasyon yeteneklerinin üst düzeylere ulaşmış olması mümkündür (French ve Shrestha, 2021). Dışarıdan bekledikleri ise yenilik ve heyecan olduğundan, fiziksel ve duygusal görüntülerini şartlar ve partnerlerine göre kolaylıkla değiştirebilirler.

Psikodinamik yaklaşıma göre ise histrionik kişilik eğilimleri gösteren bireyler, bir partnerle birlikteliği adeta karşı cinsi elde etme üzerinden gerçekleşen bir zafer olarak deneyimlerler; çünkü bilinçdışında karşı cinsi güç ve korku ile, kendi cinsiyetlerini ise zayıflık ve kusurla özdeşleştirmişlerdir (Horowitz, 1991, s. 141; 1997). Partner seçiminde güç arayışında olmalarından ve ilişkide oynadıkları rolde kendilerini bu güce kurban etme pozisyonuna koyma eğilimlerinden ötürü, genelde yukarıda bahsi geçen antisosyal ya da narsisistik kişilik örüntüsüne sahip bireyleri kendilerine çektikleri düşünülmektedir (McWilliams, 1999, s. 129; Millon ve ark., 2004, s. 306; Nestadt ve ark., 1990). Birleşme konusunda çekici ve ısrarcı, ayrışma konusunda ise isteksiz ve mutsuz olmaları (Boss, 1979; Candel, 2019; Horowitz, 2004), bu çalışmada da histrionik kişilik bozukluğuna eğilimli bireyleri, romantik ilişkilerinde duygusal istismarın mağduru konumunda bulunma ihtimali açısından ön plana çıkarmaktadır.

Bağımlı kişilik bozukluğu gösteren bireyler; kurdukları ilişkisel bağların kopmasıyla baş etmekte zorlanan, yalnızlığa terkedildiklerinde deneyimledikleri kaygıya tahammül edemeyen kişiler olarak tasvir edilebilir (Bornstein, 2007). Diğerlerinden aldıkları onay ve güvence, onlara karşı adeta yapışkan ve muhtaç bir tutum sergilemelerine neden olur (Castonguay ve Oltmanns, 2013, s. 228). İstenmeyeceklerini ya da ilişkilendikleri kişilerin desteklerini çekeceklerini düşündükleri için karşısındaki ile aynı görüşte olmadıklarını söyleyemezler, hayatlarını yalnız başlarına yürütmekte zorlanırlar ve sorumluluğu hep ötekine yüklemelerine rağmen, kendileri eleştirildiğinde kolaylıkla kırılabilirler (Disney,

2013). Psikodinamik yaklaşıma göre de bağımlı kişilik eğilimi bulunan bireyler kendilerini ilişkileri üzerinden tanımlarlar ve hayat tatminleri de bu kişilerarası bağlamlardaki şartlara bağlıdır (Bornstein, 1992). İlişkilerinde karşındakine hissettirdikleri, kontrolün fazlaca kendilerinde olduğu ve partnerlerinin kendilerine istediğini yapabileceği ya da yaptırabileceği yönündedir (Bugas ve Silberschatz, 2000). Bu bireylerin bazılarının üstü kapalı imalarda bulunma ve pasif-agresif tavırlar sergileme eğilimleri, ilişkilendikleri kişi ile etkileşimi tamamen bozacak, partnerlerinde agresyonu ve şiddeti tetikleyecek boyuta ulaşabilir (Bornstein, 2005; Weiss, 1993, s. 131). Blatt ve Blass'ın (1996, s. 331) psikodinamik yaklaşım çerçevesinde geliştirdikleri kişilik örüntüsü modellemelerine göre bağımlı bireyleri diğerlerinden ayıran temel farklar; kişilerarası sınırları muhafaza etmekte sorunlar yaşamaları ve ilişkilerde duygusal bağların sağlamlığına ilişkin kaygılar ile zihinlerini meşgul etmeleridir. Bu kişilerin, aşırı düzeyde terk edilme kaygısı deneyimlemeleri nedeni ile duygusal mağduriyet yaşasalar dahi ilişkilerini sonlandırmakta zorlandıkları belirtilmektedir (Greenberg ve Bornstein, 1988; Siegel, 1999). Simonelli ve Parolin'in (2017, s. 11) entegratif olarak derledikleri tanı kriterlerine göre de bu bireyleri, tekrarlayan ve süreklilik arz eden onay alma davranışları ve yönlendirilme için sosyal ilişkilere bağımlılıklarından yola çıkarak ayırt etmek mümkündür. Bahsedilen sebeplerden ötürü bağımlı kişilik bozukluğu eğiliminin, çalışmamızda da romantik ilişkide duygusal istismarın mağduru olma düzeyini yordayacağı öngörülmektedir.

1.5. ALEKSİTİMİ VE ROMANTİK İLİŞKİDE DUYGUSAL İSTİSMAR

1.5.1. Aleksitimi Tanımı ve Kişilerarası İlişkilere Etkisi

Aleksitimi, duyguları bedensel duyular boyutunda işleme hususunda (bilhassa tanıma, ayırt etme ve dile getirmede) bilişsel ve duygusal yetersizliklere sebebiyet veren ve pek çok ruhsal bozukluğun risk faktörü olarak tanımlanan psikolojik bir yapıdır (Nemiah ve Sifneos, 1970; Leweke ve ark., 2012; De Gucht ve Heiser, 2003; Karukivi ve Saarijärvi, 2014). Preece ve arkadaşlarına (2017) göre üç temel alt boyut içermektedir;

- Negatif ve pozitif duyguları tanıma zorluğu,

- Negatif ve pozitif duyguları ifade zorluğu
- Dışa vuruk düşünme (olayları benlikten soyutlayarak, dış detaylardan ibaret deneyimleme).

Aleksitimi düzeyi yüksek bireyler genelde duygu durumlarını anlamlandırma konusunda kafa karışıklığı içindedirler; bu da duygusal savrulmalar yaşamaları veya saldırganlık göstermeleriyle sonuçlanabilir (Meganck ve ark., 2009; Taylor, Bagby ve Parker, 1992; Velotti ve ark., 2016). Kişiler arası ilişkilerde problem yaşamak, ilişkiden doyum alamamak, dürtüsellik, duygu denetiminde yetersizlik ve romantik ilişkilerde saldırgan tavırlar takınmak yüksek aleksitimi düzeyinin önde gelen tezahürleri olarak nitelenmiştir (Grynberg ve ark., 2010; Sfeir ve ark., 2020; Strickland, 2014). Psikososyal bir bakış açısından ele alındığında, çocukluk döneminde yaşanan psikolojik travmalar ve bağlanmaya ilişkin olumsuzlukların aleksitimi gelişimine sebebiyet verdiği Monteban ve arkadaşları (2004) tarafından öne sürülmüştür. Yüksek düzeyde aleksitimi geliştirmiş bireylerin saldırganlık oranlarının da önemli ölçüde artmasından ötürü bazı araştırmacılar, bu bireylerin saldırgan davranışlarını duygu denetimi işlevi için kullandıklarını öne sürmüşlerdir (örn.; Farah ve ark., 2018; Tull ve Roemer, 2007). Aleksitimi ve travma sonrası semptomlar arasında bağ kurmuş başka çalışmalar da göstermektedir ki aleksitimi düzeyi yüksek bireyler, kişilerarası ilişkilerinde şiddet döngüsünden çıkmakta zorlanmakta, hatta bunu bir döngü olarak tekrar yaşama ve yaşatma eğilimi göstermektedirler (Frewen ve ark., 2008; Parry, 2012; Strickland ve ark., 2017; Teten ve ark., 2008). Kırk çalışmanın dahil edildiği bir alanyazın taramasının bulguları da aleksitiminin, eskiden şiddete başvurmuş bireylerin tekrar şiddete başvurmasına yol açan bir risk faktörü olduğunu ortaya koymuştur (Leshem ve ark., 2019).

1.5.2. Aleksitimi ve Romantik İlişkide Duygusal İstismara İlişkin Çalışmalar

Clement ve Schumacher (2010)'a göre, duyguları tanımlayamama ve aktaramama; romantik ilişkide doğabilecek çatışmaları çözümleyebilmek açısından problematiktir. Sınırlı kalmış empati ve duygu tanımlama yetisi, bireyin romantik ilişkisinde partnerini yanlış anlayabileceği, partnerinin duygusal dışa vurumlarını saldırganca olarak yorumlayabileceği bir döngü yaratabilmektedir (Martínez, Lola ve

Moya-Albiol, 2019). 158 yetişkinin dahil edildiği örneklem üzerinden elde edilen sonuçlar da aleksitimi barındıran bireylerin, yakınlık söz konusu olduğundaki korkularını, güvensiz bağlanma geliştirdiklerini ve negatif duygulara odaklandıklarını ortaya koyup; tüm bu faktörler sebebi ile yüksek aleksitimi seviyelerinin ilişkilerde tatminsizliği öngördüğüne dair çıkarımların altını çizmiştir (Lyvers ve ark., 2021). Romantik ilişkilerde kişilerarası sorunları aleksitiminin yordadığını ortaya koyan bir başka çalışma örneği de; Humphreys, Wood ve Parker (2009)'un 158 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmadır. Gerçekleştirilen bir dizi araştırmada da söz konusu öngörülerini destekler nitelikte bulgular ortaya konulmuştur. Örneğin; Strickland (2014)'ün, 31'i yakın ilişki şiddeti göstermiş, 34'ü göstermemiş, 65 yetişkin erkekte oluşan örneklemde elde ettiği bulgulara göre, romantik ilişkide istismar uygulayan erkeklerin aleksitimi düzeyleri uygulamayanlarıkinden anlamlı olarak yüksektir. Craparo ve ark. (2014)'ün, 80 yetişkin romantik ilişki istismarı mağduru kadından oluşan ölçüm gruplarının, 80 yetişkin ve mağduriyet yaşamamış kadınla karşılaştırılması üzerinden kurguladıkları çalışmada ise benzer şekilde mağdurların aleksitimi düzeylerinin kontrol grubuna göre önemli düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmacılar, söz konusu bulguların, romantik ilişkide deneyimlenen istismarın travmatik yapısından kaynaklandığı yorumunu yapmışlardır. Bir başka romantik ilişki istismar mağduru kadın grubu örnekleminin (N=57), yaşlıları olan mağduriyet görmemiş kadınlarla aleksitimi düzeylerinin kıyaslanması sonucunda Signorelli ve ark. (2019), söz konusu grupların aleksitimi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulmuşlar ve ilgili aleksitimi düzeylerinin travma sonrası stres bozukluğunu önçelemesinin olası olabileceğini ifade etmişlerdir. Berke ve ark. (2017)'nin Amerika'da bulunan 135 emekli askerden oluşturdukları örneklemde elde ettikleri bulgulara göre de aleksitimi ve romantik ilişkide duygusal istismar failliği arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Ülkemizde aleksitimiye romantik ilişki bağlamında inceleyen çalışmalardan ilk akla geleninde; 100 velinin aleksitimi düzeyleri ve evlilik doyumu algıları arasında negatif ve anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır (Bingölbali, 2020). 210 üniversite öğrencisinden örneklem oluşturulan bir başka çalışmada ise romantik ilişki sürdürebilme beklentisi ve aleksitimi düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir

ilişki olduğu görülmüştür (Tunalı ve Biter, 2019). Literatürden elde edilen bulgular ışığında, yüksek aleksitimi düzeylerinin romantik ilişkideki yetişkinlerde duygusal istismarı hem fail, hem mağdur konumunda olan bireyler açısından yordayacağını ön görmek mümkün görünmektedir. Önceki bölümlerde belirtilen sebeplerden dolayı çalışmamız, romantik ilişkisi 6 aydan kısa sürmüş veya evli olan bireyleri çalışmaya dahil etmeyeceği için, bildiğimiz kadarı ile; evli olmayan yetişkinlerde aleksitimiye romantik ilişki bağlamında ele alan ilk tez olma özelliğini de taşıyacaktır.

1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerin romantik ilişkilerinde duygusal istismar uygulama ve duygusal istismara maruz kalma eğilimleri ile psikodinamik kişilik organizasyonları, DSM ve PDM’de tanımlanmış kişilik bozukluğu eğilimleri ve aleksitimi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmamızın, ülkemizde duygusal istismarı hem fail, hem mağdur konumunda bulunan yetişkin bireyleri açısından ele almayı hedeflemesi, hem alanyazına genel olarak duygusal istismar ile kişilik eğilimleri arasındaki ilişkilerin ortaya konmasında katkı sağlamayı amaçlaması hem de ülkemizde bildiğimiz kadarı ile evli olmayan bireylerin romantik ilişkilerindeki duygusal istismarın aleksitimi ile ilişkisini irdeleyen ilk çalışma olması, onu özgün kılan yanlarıdır. Bunun yanı sıra, psikodinamik kişilik organizasyonlarını bir değişken olarak irdeleyecek olması da onu diğer benzer çalışmalardan farklı kılacak bir başka husus olarak değerlendirilmiştir. Entegratif terapötik yaklaşımı benimseyen ve duygusal istismar ile psikolojik yapılar arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalara dair ulusal alanyazındaki araştırma sayısının kısıtlılığı göz önünde bulundurularak, bu kapsamda da alanyazına katkıda bulunulması hedeflenmektedir. Bu çalışma ile ayrıca, klinik psikoloji alan çalışanlarının, kendilerine başvuran birey ve çiftlerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal istismarı daha etkin bir şekilde anlamlandırarak gerekli önleyici ve tedavi edici uygulamaları oluşturmalarının desteklenmesi de amaçlanmıştır.

Araştırmamızın hipotezleri aşağıda yer almaktadır:

Hipotezler:

- 1- Romantik ilişkide uygulanan veya maruz kalınan duygusal istismar düzeyi ile sınır durum kişilik organizasyonu ve aleksitimi düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır.
- 2- Romantik ilişkide uygulanan duygusal istismar düzeyi ile antisosyal, paranoid ve narsistik kişilik eğilimleri arasında pozitif ilişki vardır.
- 3- Romantik ilişkide maruz kalınan duygusal istismar düzeyi ile histrionik ve bağımlı kişilik eğilimleri arasında pozitif ilişki vardır.
- 4- Sınırdurum kişilik organizasyonu; antisosyal, paranoid, narsistik kişilik eğilimleri ve aleksitimi düzeyi romantik ilişkide uygulanan duygusal istismar düzeyini anlamlı olarak yordayacaktır.
- 5- Sınırdurum kişilik organizasyonu; histrionik ve bağımlı kişilik eğilimleri ile aleksitimi düzeyi romantik ilişkide maruz kalınan duygusal istismar düzeyini anlamlı olarak yordayacaktır.

Bunun yanı sıra, romantik ilişkide uygulanan veya maruz kalınan duygusal istismar düzeylerinin; yaş, ilişki süresi ve cinsiyet ile ilişkisi keşifsel olarak incelenecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. KATILIMCILAR

Katılımcı sayısı GPower v3.1 uygulamasından faydalanılarak yapılan güç analizi ile 725 kişi olarak hesaplanmıştır. (düşük etki büyüklüğü-.02, %80 güç katsayısı). Veri toplama çalışması 01/02/2022-01/04/2022 tarihleri arasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Etik Kurulu'nun 09/09/2021 tarih ve 07/06 sayılı kararla verilen izne (EK A) dayanılarak gerçekleştirilmiş ve toplam 847 katılımcıdan ulaşılabilirlik ve gönüllülük esasına (gelişigüzel örneklem) göre veri toplanmıştır. 122 katılımcıdan toplanan veri, araştırmanın değerlendirme kriterlerine (en az 6 aydır süren romantik ilişkisi bulunan ya da en az 6 ay sürmüş romantik ilişkisi en geç 6 ay önce sona eren, medeni durumu bekar ve 18 yaş üstü yetişkin birey olmak, ilişkide fiziksel ve cinsel istismar mağduru/faili olmamak) uymadığı için veri analizine dahil edilmemiştir. Yapılan tekli ve çoklu uç değer analizlerinin sonuçları doğrultusunda, toplam 10 katılımcının verileri araştırmadan çıkarılmıştır.

Çalışmanın örneklemini 473'ü kadın (%66,2) 242'si erkek (%33,8) olmak üzere toplamda 715 yetişkin (18 yaşından büyük), bekar, en az 6 aydır süren romantik ilişkisi olan ya da en az 6 ay sürmüş romantik ilişkisi en fazla 6 ay önce sona ermiş olan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 64 yaş arasında ($\bar{x}=25,46$, $SS=5,85$) olup, romantik ilişki süresi de 6 ay ile 420 ay (35 yıl) arasında değişmektedir ($\bar{x}=25,30$, $SS=26,91$). Katılımcıların diğer demografik değişkenleri ile romantik ilişkilerine dair bilgiler, sayı ve yüzde dağılımlarını içeren frekans analizi sonuçları Tablo 1 ve 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Cinsinden Dağılımı.

Değişken	Kategori	N	%
Eğitim Durumu	Diploma sahibi değil veya ilköğretim mezunu	6	0,8
	Lise mezunu	211	29,5
	Üniversite mezunu	432	60,4
	Yüksek lisans veya doktora mezunu	66	9,2
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	109	15,2
	Çalışıyor	319	44,6
	Öğrenci	286	40
Gelir Durumu	Kötü	134	18,7
	Orta	382	53,4
	İyi	199	27,8
Meslek	Öğretmen	77	10,7
	Sağlık Personeli	64	8,9
	Öğrenci	54	7,5
	Mühendis	39	5,4
	Hizmet Sektörü Çalışanı	26	3,6
	Yönetici	16	2,2
	Psikolog	13	1,8
	İşçi	11	1,5
	Avukat	10	1,3
	Esnaf	9	1,2
	Diğer	396	55
Toplam		715	100

Tablo 2. Romantik İlişki Değişkenlerinin Sayı ve Yüzde Cinsinden Dağılımı.

Değişken	Kategori	N	%
Romantik ilişki durumu	Devam etmekte	492	68,9
	Sonlandı	223	31,1
Duygusal istismar beyanı	Hem uyguladı hem maruz kaldı	163	23
	Yalnızca uyguladı	66	9,2
	Yalnızca maruz kaldı	115	16
	Ne uyguladı ne maruz kaldı	371	51,8
Araştırmadaki puanlara göre duygusal istismar	Hem uyguladı hem maruz kaldı	274	38,3
	Yalnızca uyguladı	82	11,4
	Yalnızca maruz kaldı	70	9,7
	Ne uyguladı ne maruz kaldı	289	40,4
Geçmişinde travma	Deneyimledi	492	68,8
	Deneyimlemedi	223	31,2
Toplam		715	100

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu (EK B)

Açıklama kısmında bilgilendirilmiş onamı da içeren ve örnekleme oluşturan katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu, mesleği, gelir düzeyi, ilaç kullanımı, fizyolojik ve psikiyatrik öyküleri, romantik ilişki durumu ve romantik ilişkideki istismar geçmişlerini sorgulayan demografik bilgi formudur.

2.2.2. Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (Multidimensional Measure of Emotional Abuse) (EK C)

“Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği” (Multidimensional Measure of Emotional Abuse), romantik ilişkide son 6 ayda hem fail hem mağdur konumu üzerinden duygusal istismar deneyiminin düzeyini ölçmek amacıyla Murphy ve Hoover tarafından 1999 yılında oluşturulmuş ve 2018’de Demirtaş, Sümer ve Murphy tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır (Demirtaş, Sümer ve Murphy, 2018; Murphy ve Hoover, 1999). Toplamda 56 maddeden oluşan ölçekte kişiler, romantik ilişkilerindeki duygusal istismar geçmişini sorgulayan maddeleri değerlendirmektedir. Ölçek 8’li Likert tipte olup 0 (“Hiç olmadı”), 1 (“Bir kere”), 2 (“İki kere”), 3 (“3-5 kere”), 4 (“6-10 kere”), 5 (“11-20 kere”), 6 (“20 kereden fazla”) ve 7 (“Son 6 ayda olmadı ama daha önce oldu”) arasında puanlandırılmaktadır. Ölçeğin hesaplama kıstaslarına göre analiz aşamasında 7 nolu seçenek de sıfır olarak puanlanmaktadır. “Uygulama” ve “Maruz Kalma” adlı iki alt boyut için de toplam puan oluşturulmaktadır. Ters puanlanan madde bulunmamakta olup, her iki boyutta da “Kontrol”, “Aşağılama”, “Düşmanca Geri Çekilme” ve “Tehdit” alt başlıklı 7’şer madde bulunmaktadır. Bu bölümlerden alınan yüksek puanlar, her iki boyut için de duygusal istismar düzeyinin yüksekliğini göstermektedir. “Uygulama” alt boyutunda “Partnerimin kişisel eşyalarını gizlice karıştırdım.”, “Maruz Kalma” alt boyutunda “Partnerim kişisel eşyalarımı gizlice karıştırdı.” gibi duygusal istismar davranışlarını değerlendirmeye yönelik maddeler bulunmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik geçerlik çalışmalarını Murphy ve Hoover, Amerika’da romantik ilişki içinde olan örneklem üzerinde değerlendirmiştir (1999). Ölçeğin kültürümüzle kavramsal ve dilsel uyumu gözetilerek yapılan uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa güvenilirlik

katsayıları “Uygulama” ve “Maruz Kalma” alt boyutları için sırasıyla 0,89 ve 0,90 olarak saptanmıştır.

2.2.3. Kişilik Organizasyonları Envanteri (KOREN) (EK D)

“Kişilik Organizasyonları Envanteri – KOREN” (The Inventory of Personality Organization), bireyin kişilik organizasyonlarını değerlendirmek amacıyla kimlik difüzyonu, savunma düzenekleri ve gerçeklik testi ile ilgili bilgi edinmeyi sağlayan bir ölçek olup, Kernberg ve Clarkin tarafından geliştirilmiştir (Kernberg ve Clarkin, 1995). Belçika, Hollanda, Japonya vb. ülkelerdeki örneklemeler üzerinde de çalışılmış olan bu 31 maddelik ölçeğin kültür ve dilimize uyarlanması Ceran Yıldırım ve Yüksel tarafından gerçekleştirilmiştir (Ceran Yıldırım ve Yüksel, 2021). “Primitif Savunmalar” (PS), “Kimlik Difüzyonu” (KD) ve “Gerçeklik Testi” (GT) alt ölçeklerinin her birinde sırasıyla 9, 10 ve 12 madde bulunan ölçek, 5’li Likert tipi puanlamaya sahiptir ve ters puanlanan madde bulunmamaktadır. “Primitif Savunmalar” alt ölçeğinde “Yakın bir ilişkideyken benlik duygumu yitirmekten korkarım.”, “Kimlik Difüzyonu” alt ölçeğinde “Kaygılıyken ya da aklım karışık olduğunda, dış dünyadaki şeyler de bana anlamsız gelir.” ve “Gerçeklik Testi” alt ölçeğinde “İnsanları üzen şeyler yaptığımı; ancak bunların insanları neden üzdüğünü anlayamadığımı fark ederim.” gibi maddeler bulunmaktadır. Puanlama aralıklarında 1 (Doğru değil) ve 5 (Her zaman doğru) ifade etmektedir ve her bir alt ölçekten alınan puan arttıkça, sırası ile bireyin primitif savunmalara başvurma sıklığı, kimlik difüzyonu deneyimleme ve gerçeklik algısındaki bozulma düzeyi artmaktadır. Söz konusu ölçekte; PS, KD ve GT puanlarının ≤ 1 SS olması nevrotik; PS ve KD > 1 SS ve GT < 2 SS olması sınır durum; GT ≥ 2 SS olması ise psikotik kişilik gelişim seviyesine işaret etmektedir. Ülkemiz için psikodinamik ekol terapistlerinin erişebildiği ilk objektif ölçüm aracı olduğu ifade edilen “Kişilik Organizasyonları Envanteri”nin Türkçe’ye uyarlanmasında Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları bahsi geçirilen alt ölçekler için sırasıyla 0,77, 0,82 ve 0,85 olarak, tüm ölçek için ise 0,91 olarak hesaplanmıştır (Ceran Yıldırım ve Yüksel, 2021).

2.2.4. Coolidge Axis II Envanteri -- Plus Türkçe Kısa Formu (CATI+ TR KF) (EK E)

Türkiye’de yapılan araştırmalarda ve klinik alanda DSM-V’e göre bireyin taşıdığı kişilik bozukluğu eğilimlerini ölçebilen ilk kısa form olma özelliğini taşıyan bu ölçeğin orijinal ve uzun hali Coolidge (2006) tarafından geliştirilmiş olup, kısa forma dönüştürülmesi ve psikometrik özelliklerinin sınanması Watson ve Sinha tarafından 840 kişilik üniversite öğrencisinden oluşan örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir (Coolidge, 2006; Watson ve Sinha, 2007). “Paranoid Kişilik Bozukluğu” (KB), “Şizotipal KB”, “Şizoid KB”, “Anti-Sosyal KB”, “Borderline KB”, “Histrionik KB”, “Narsisistik KB”, “Obsessif-Kompulsif KB”, “Çekingen KB” ve “Bağımlı KB” alt ölçeklerinden oluşmakta olup, bu alt ölçeklerde sırasıyla 8, 8, 8, 8, 9, 7, 8, 9, 8 ve 7 adet madde (toplamda 78) bulunmaktadır. Alt ölçeklere ilişkin örnek maddeler sırası ile şu şekildedir: “İnsanlar beni kızdırır.”, “Ailem de dahil, insanların bana yakın olmasından hoşlanmam ve bunu istemem.”, “İnsanların benim hakkımda söylediği ne iyi, ne de kötü şeyler umrumda olmaz.”, “Son bir kaç yıl içinde en azından bir kavgaya karıştım.”, “Yoğun fakat dengesiz ilişkiler kurmaya meyilliyimdir.”, “İlgi odağı olmamak beni gerçekten rahatsız eder.”, “Özel bir insan olduğumu hissedirim ve bunun fark edilmesini hak ederim.”, “Mükemmel olma isteğim bir işi zamanında bitirmemi engeller.”, “Sordukları sorulara cevap veremeyebileceğim için insanların yanında sessiz kalırım.”, “Birşeylere karar verme konusunda her gün zorlanırım.”. “Şizoid KB” ve “Çekingen KB” alt ölçeklerinde sırasıyla 3 ve 1 adet ters puanlanan madde içeren ölçek, 4’lü Likert tipi puanlama ile değerlendirilmektedir. Puanlama aralıklarında 1 (Kesinlikle yanlış)’ı ifade ederken, 4 (Kesinlikle doğru) anlamına gelmekte olup; her bir alt ölçekte alınan yüksek puan bireyin ele alınan kişilik bozukluğunu toplum ortalamasına kıyasla taşıma eğiliminin yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçekte ayrıca iki adet geçerlik maddesi bulunmaktadır. Yusuf Bilge (2018) tarafından gerçekleştirilen Türkçe’ye uyarlama çalışmasında alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayıları da en düşük “Histrionik KB” için 0,66, en yüksek olan “Bağımlı KB” için 0,77 olarak hesaplanmış olup; ölçeğin genel güvenirlik katsıyısı ise 0,69’dur (Bilge, 2018).

2.2.5. Perth Aleksitimi Ölçeği (EK F)

“Perth Aleksitimi Ölçeği” (Perth Alexithymia Questionnaire) ilk olarak Preece ve arkadaşları tarafından, bir takım tıbbi ve psikolojik bozukluklarla önemli

ilişkiler göstermesiyle bilinen aleksitiminin, “Dikkat-Değerlendirme Modeli” çerçevesinde ölçülmesi amacıyla kurgulanmıştır (Preece ve ark., 2017; Preece ve ark., 2018). Kültür ve dilimize uyarlama çalışması Bilge ve Bilge (2020) tarafından gerçekleştirilen ölçek; “Negatif Duyguları Tanıma Zorluğu”, “Pozitif Duyguları Tanıma Zorluğu”, “Negatif Duyguları İfade Zorluğu”, “Pozitif Duyguları İfade Zorluğu” ve “Genel Dışa Vuruk Düşünme” alt ölçeklerinin yanı sıra; “Genel Duyguları Tanıma Zorluğu” (DTZ), “Genel Duyguları İfade Zorluğu” (DİZ), “Negatif Duyguları Değerlendirme Zorluğu”, “Pozitif Duyguları Değerlendirme Zorluğu”, “Duyguları Değerlendirme Zorluğu” (DDZ) ve “Genel Aleksitimi” bileşik ölçeklerinden meydana gelmektedir (Bilge ve Bilge, 2020). Bu alt ölçeklerde var olan maddelere verilebilecek örnekler yukarıda belirtilen sıraya göre şu şekildedir: “Kendimi kötü hissettiğimde üzgün mü, kızgın mı yoksa korkmuş mu olup olmadığını ayırt edemem.”, “Kendimi iyi hissettiğim zaman mutlu mu, heyecanlı mı yoksa neşeli mi olup olmadığını ayırt edemem.”, “Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.”, “Kendimi iyi hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.”, “Nasıl hissettiğini görmezden gelen biriyim.”. 7’li Likert tipi puanlama kıstasına göre değerlendirilen ve ters puanlanan madde içermeyen ölçekte puan aralıklarından 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ifadesini vurgularken, 7 (Kesinlikle katılıyorum) anlamına gelmektedir. Ölçeğin her bir alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar, ele alınan alt ölçekte yaşanan sosyal etkileşim güçlüğünün fazlalığını belirtirken; ölçeğin genelinden alınan yüksek puan ise kişinin dikkati duygularına (negatif ve pozitif) odaklamada ve değerlendirmede güçlük yaşama eğilimini ortaya koymaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlamasında Cronbach alfa güvenirlik katsayısı genel ölçek için 0,96, DTZ alt ölçeği için 0,94, DİZ alt ölçeği için 0,92, DDZ için 0,96 olarak hesaplanmıştır (Bilge ve Bilge, 2020).

2.3. UYGULAMA

Kişisel bilgi formu, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Kişilik Organizasyonları Envanteri, Coolidge Axis II Envanteri – Plus Türkçe Kısa Formu ve Perth Aleksitimi Ölçeğini içeren anket formu “Google Forms” uygulaması kullanılarak oluşturulmuş ve çeşitli sosyal medya kanallarında (Instagram, LinkedIn,

WhatsApp ve Facebook) alışmaya katılım linki paylaşılmıştır. Katılımcıların gönüllülük esasına dayalı şekilde online olarak çalışmaya katılması sağlanmıştır, ölçekleri içeren bölümden önce kısa bir bilgilendirme yazısı ile çalışmanın genel amacından bahsedilerek katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır. Katılımcılardan kimlik bilgisi istenmemiş, veriler anonim olarak toplanmıştır. Çalışmanın ölçeklerini içeren online form yaklaşık 20 dakikada doldurulmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ANALİZ VE BULGULAR

3.1. VERİ ANALİZİ

Verilerin analizi SPSS.23 (Statistical Package for Social Sciences) versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların dağılımlarının normal dağılıma uyup uymadıkları, eğiklik/basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olup olmadığı incelenerek değerlendirilmiştir. Yapılan tekli değişken uç değer analizine göre, KOREN-Primitif Savunmalar, KOREN-Gerçeklik Testi ve KOREN-Kimlik Difüzyonu toplam puan dağılımlarında yatıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) problemleri olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu problemleri ortadan kaldırmak için, bahsi geçen toplam puan değişkenlerinde Z puanları ± 3 aralığı dışında kalan 6 katılımcının verileri araştırmadan çıkarılmıştır. Çoklu değişkenli uç değer analizinin sonuçlarına göre ise 4 katılımcının daha verileri araştırmadan çıkarılmıştır ($df=11$, Mahalanobis kesme noktası=31,264, $p<0,001$).

Araştırmada, duygusal istismara maruz kalma ve duygusal istismarı uygulama eğilimlerinin yanı sıra kategorik olarak duygusal istismar mağdurları ile faillerinin de araştırma değişkenleri kapsamında değerlendirilmesi hedeflendiğinden örneklem; duygusal istismar mağduriyet ve duygusal istismar faillik puanlarının medyan değerleri (sırası ile 24 ve 22) kesme noktası kabul edilerek “Yalnızca Mağdur” ($N=70$), “Yalnızca Fail” ($N=82$) ve “Hem Mağdur, Hem Fail” ($N=274$) olarak üç alt gruba ayrılmıştır.

KOREN ölçeği test normuna göre katılımcıların kişilik gelişim seviyeleri belirlenmiştir (PS, KD ve GT ≤ 1 SS, nevrotik; PS ve KD ≤ 1 SS ve GT ≤ 2 SS, sınır durum; GT ≥ 2 SS, psikotik). Söz konusu sınıflandırmaya göre, katılımcıların %55'inin ($N=394$) nevrotik, %19'unun ($N=135$) sınırdurum, %7'sinin ise ($N=50$) psikotik kişilik organizasyonuna sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların

%19'unun ($N=136$) kişilik organizasyonlarını ise, ilgili ölçeğin değerlendirme kriterlerine tam olarak uymadıkları için, net bir şekilde belirlemek mümkün olmamıştır.

İlişki süresi değişkeni ise sürekli değişkenden kategorik değişkene çevrilerek çift yönlü varyans analizine dahil edilebilecek duruma getirilmiştir. İlişki süresi kategorileri, her bir kategoride eşit sayıda katılımcı olacak şekilde belirlenmiştir. 6-9 ay, 10-17 ay, 18-30 ay, ≥ 31 ay ilişki süresi kategorilerinin her birinde toplam katılımcı sayısının yaklaşık %25'i bulunmaktadır.

Araştırma verileri, Korelasyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi, grup karşılaştırmaları için de Bağımsız Örneklem t Testi ve Çift Yönlü Varyans Analizi kullanılarak incelenmiştir. Betimleyici istatistikler frekans ve yüzde dağılımlarından faydalanılarak oluşturulmuştur.

3.2. SONUÇLAR

Verilerin analizinden edinilen istatistiki sonuçlar bu bölümde yer almaktadır.

3.2.1. Betimleyici İstatistikler ve Güvenirlilik Analizleri

Çalışmada kullanılan ölçek ve alt ölçek puanlarına ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Çalışmada Kullanılan Ölçek ve Alt Ölçeklerin Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.

Ölçek Toplam Puanları	En küçük değer	En büyük değer	$\bar{x}$	SS
ÇBDİÖ – Uygulama Alt Boyutu	0	94	26,63	17,69
ÇBDİÖ – Maruz Kalma Alt Boyutu	0	111	30,24	22,78
Perth Aleksitimi Ölçeği Genel	24	165	71,06	33,02
KOREN – Primitif Savunmalar Alt Boyutu	9	43	20,77	7,17
KOREN – Gerçeklik Testi Alt Boyutu	12	50	19,92	6,81
KOREN – Kimlik Difüzyonu Alt Boyutu	10	50	27,72	8,35
CATI+TR KF – Paranoid KB Alt Boyutu	8	32	18,67	5,41
CATI+TR KF – Antisosyal KB Alt Boyutu	8	31	15,08	4,81
CATI+TR KF – Bağımlı KB Alt Boyutu	7	28	14,43	5,05
CATI+TR KF – Histrionik KB Alt Boyutu	9	36	22,93	5,66
CATI+TR KF – Narsisistik KB Alt Boyutu	8	32	22	5,04

Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayıları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Çalışmada Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Katsayıları.

Ölçek Toplam Puanları	K	Cronbach alfa
ÇBDİÖ – Uygulama	28	0,857
ÇBDİÖ – Maruz Kalma	28	0,905
Perth Aleksitimi	24	0,955
KOREN – Primitif Savunmalar	9	0,786
KOREN – Gerçeklik Testi	12	0,826
KOREN – Kimlik Difüzyonu	10	0,848
CATI+TR KF – Paranoid KB	8	0,781
CATI+TR KF – Antisosyal KB	8	0,713
CATI+TR KF – Bağımlı KB	7	0,807
CATI+TR KF – Histrionik KB	7	0,693
CATI+TR KF – Narsisistik KB	8	0,755

Tablo 4’te de belirtildiği üzere, araştırmada kullanılan ölçek ve alt ölçeklerin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları 0,693 ile 0,955 arasında değişmektedir. Söz konusu katsayıların güvenilirlik açısından yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

3.2.2. Korelasyon Analizleri

Araştırmada kullanılan yordayıcı ve yordanan değişkenler ile demografik değişkenlerin aralarındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Çalışmada Kullanılan Araştırma Değişkenlerinin Birbirleri, Yaş ve İlişki Süresi Değişkenleri ile Korelasyon Analizi Sonuçları.

Değişken	Duygusal İstismar Failliği	Duygusal istismar Mağduriyeti	Aleksitimi	Primitif Savunmalar	Gerçeklik Testi	Kimlik Difüzyonu	Paranoid KB	Antisosyal KB	Bağımlı KB	Histrionik KB	Narsisistik KB	Yaş	İlişki Süresi
Duygusal İstismar Failliği	-												
Duygusal İstismar Mağduriyeti	0,688**	-											
Aleksitimi	0,191**	0,152**	-										
Primitif Savunmalar	0,371**	0,360**	0,493**	-									
Gerçeklik Testi	0,298**	0,245**	0,471**	0,636**	-								
Kimlik Difüzyonu	0,386**	0,286**	0,567**	0,788**	0,0657**	-							
Paranoid KB	0,399**	0,348**	0,484**	0,610**	0,549**	0,583**	-						
Antisosyal KB	0,266**	0,226**	0,408**	0,423**	0,498**	0,438**	0,622**	-					
Bağımlı KB	0,307**	0,259**	0,490**	0,649**	0,473**	0,685**	0,499**	0,352**	-				
Histrionik KB	0,362**	0,256**	0,389**	0,515**	0,410**	0,609**	0,550**	0,512**	0,602**	-			
Narsisistik KB	0,329**	0,259**	0,374**	0,470**	0,384**	0,558**	0,584**	0,468**	0,548**	0,871**	-		
Yaş	-0,021	0,015	-0,126**	-0,043	-0,092*	-0,164**	-0,034	-0,072	-0,146**	-0,162**	-0,106**	-	
İlişki Süresi	0,095*	-0,106**	-0,085*	-0,089*	-0,085*	-0,066	-0,066	-0,123**	-0,079*	-0,057	-0,038	0,366**	-

N=715, *p<0,05; **p<0,01

Çalışmada kullanılan değişkenlerin birbirleri, “Yaş” ve “İlişki Süresi” demografik değişkenleri ile aralarındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre duygusal istismar failliği eğilimi ile duygusal istismar mağduriyeti eğilimi; aleksitimi, primitif savunmalar, gerçeklik testi, kimlik difüzyonu, paranoid KB, antisosyal KB, bağımlı KB, histrionik KB, narsisistik KB eğilimleri ve ilişki süresi arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (sırası ile $r=0,688, p<0,01$; $r=0,191, p<0,01$; $r=0,371, p<0,01$; $r=0,298, p<0,01$; $r=0,386, p<0,01$; $r=0,399, p<0,01$; $r=0,266, p<0,01$; $r=0,307, p<0,01$; $r=0,362, p<0,01$; $r=0,329, p<0,01$; $r=0,095, p<0,05$).

Benzer şekilde, duygusal istismar mağduriyeti eğilimi de aleksitimi; primitif savunmalar, gerçeklik testi, kimlik difüzyonu, paranoid KB, antisosyal KB, bağımlı KB, histrionik KB ve narsisistik KB eğilimleri ile istatistiksel bakımdan anlamlı, pozitif (sırası ile $r=0,152, p<0,01$; $r=0,360, p<0,01$; $r=0,245, p<0,01$; $r=0,286, p<0,01$; $r=0,348, p<0,01$; $r=0,226, p<0,01$; $r=0,259, p<0,01$; $r=0,256, p<0,01$; $r=0,259, p<0,01$), ancak ilişki süresi ile negatif ($r=-0,106, p<0,01$) korelasyon göstermiştir. Yaş ile duygusal istismar failliği ve duygusal istismar mağduriyeti eğilimleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$) (Tablo 5).

Bunun yanı sıra, Tablo 5’te görüldüğü üzere, aleksitimi, primitif savunmalar, kimlik difüzyonu, gerçeklik testi ve araştırmamıza konu tüm kişilik bozukluğu eğilimleri (paranoid, antisosyal, narsisistik, histrionik ve bağımlı), kendi içlerinde birbirleri ile istatistiksel açıdan anlamlı pozitif korelasyonlar göstermişlerdir.

Alanyazın bulguları ve KOREN Ölçeğinin tanıtımına ilişkin bölümlerde belirtilen kıstaslar dahilinde, ilgili ölçeğin gerçeklik testi alt boyutu ile duygusal istismar mağduriyeti ve duygusal istismar failliği eğilimleri arasında büyük olasılıkla negatif korelasyon bulunması beklenirken, yukarıda da açıklandığı üzere anlamlı pozitif yönde korelasyonel ilişkiler bulunması üzerine, öncelikle gerçeklik testi alt boyutunun ortalaması ($\bar{x}_{GT}=19,92, SS_{GT}=6,81$) ile ilgili ölçek normuna göre söz konusu alt ölçeğin ortalaması ve standart sapması ($\bar{x}_{GT}=19,08, SS_{GT}=6,09$) karşılaştırılmıştır. Söz konusu karşılaştırmada test normuna uygun olarak, çalışmamızın GT alt boyutu ortalamasının, test normu ortalaması ile +1 SS arasında yer aldığı görülmüştür. Örneklem dağılımımızın, ilgili ölçeğin norm örneklem

dağılımına uygunluğunun ikinci bir değerlendirme kıstası olarak, örneklem geneli için gerçekleştirilen ve sonuçlarına ilişkin detaylar aşağıda sunulan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri, örneklemimizden psikotik organizasyondaki katılımcılar çıkarılarak, kalan örneklem üzerinden tekrarlanmış ve sonuçları aşağıdaki bölümlerde raporlanmıştır.

3.2.3. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri

Psikodinamik kişilik organizasyonu, kişilik bozukluğu eğilimleri ve aleksitiminin romantik ilişkiler bakımından duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimleri üzerindeki yordayıcı gücünü irdelemek için iki farklı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmasına karar verilmiş, analize katılacak yordayıcı değişkenler “Stepwise” metodu ile belirlenmiştir. Yordanan ve yordayıcı değişkenler arasında eş doğrusallık olmadığı ve VIF değerlerinin her birinin 3,0’ın altında kaldığı görüldüğünden, ilgili analiz sonuçları geçerli kabul edilmiştir. Bir önceki aşamada yapılan Korelasyon analizi sonucuna göre, yaş değişkeni ile duygusal istismar mağduriyeti ve duygusal istismar failliği eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görüldüğünden, söz konusu değişken regresyon modeline dahil edilmemiştir. İlişki süresi değişkeni ise normal dağılıma sahip olmadığı için regresyon modeline alınmamıştır. Bahse konu Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Failliği Eğiliminin Araştırmadaki Bağımsız Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart Hatası	β	%95 Güven Aralığı Alt Değeri	%95 Güven Aralığı Üst Değeri	Kısmi Korelasyon Değeri	t	p
	Sabit	-6,924	2,626	-	-12,080	-1,767	-	-2,636	0,009
Duygusal İstismar Failliği	Paranoid KB	0,816	0,144	0,250	0,533	1,098	0,189	5,658	0,000
	Kimlik Difüzyonu	0,464	0,103	0,219	0,261	0,667	0,150	4,495	0,000
	Histrionik KB	0,413	0,138	0,132	0,143	0,683	0,100	3,001	0,003
	Aleksitimi	-0,056	0,022	-0,105	-0,100	-0,013	-0,084	-2,531	0,012

$N=715$, $R_{Düz.}^2=0,208$ $F(4,710)=47,739$, $p<0,000$.

Tablo 6’da da görüldüğü üzere, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir model ($F(4,710)=47,739, p<0,000$) ve 0,208 değerinde bir belirlilik katsayısı elde edilmiştir. Ortaya çıkan sonuç katılımcıların romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği eğilimlerine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %20,8’inin paranoid KB eğilimi, kimlik difüzyonu, histrionik KB eğilimi ve aleksitimi seviyeleri tarafından açıklandığı yönündedir. Bu sonuca göre, diğer yordayıcı değişkenler sabit kabul edildiğinde, kimlik difüzyonu, paranoid KB ve histrionik KB eğilimindeki 1’er birimlik artış romantik ilişkide duygusal istismar failliği eğilimini sırasıyla 0,816, 0,464 ve 0,413 puan arttıracakken, aleksitimi seviyesindeki 1 birimlik artış ise bağımlı değişkende 0,056 puan azalmaya sebebiyet verecektir. Diğer değişkenlerin sabit tutulması koşuluyla, kimlik difüzyonu, paranoid KB ve histrionik KB eğilimleri ile aleksitimi seviyesi, tek başlarına, romantik ilişkide duygusal istismar failliği toplam varyansının sırası ile %4, %3, %1 ve %1’ini açıklamaktadır.

Tablo 7. Romantik İlişkide Duygusal İstismar Mağduriyeti Eğiliminin Araştırmadaki Bağımsız Değişkenler Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B’nin Standart Hatası	β	%95 Güven Aralığı Alt Değeri	%95 Güven Aralığı Üst Değeri	Kısmi Korelasyon Değeri	t	p
	Sabit	-0,890	2,924	-	-6,632	4,851	-	-0,304	0,761
Duygusal İstismar Mağduriyeti	Paranoid KB	0,837	0,144	0,263	0,556	1,119	0,200	5,831	0,000
	Primitif Savunmalar	0,972	0,189	0,231	0,601	1,343	0,177	5,140	0,000
	Aleksitimi	-0,062	0,028	-0,090	-0,118	-0,007	-0,075	-2,198	0,028

$N=715, R_{Düz}^2=0,158, F(3,711)=45,684, p<0,000.$

Tablo 7’de görüldüğü üzere, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir model ($F(3,711)=45,684, p<0,000$) ve 0,158 değerinde bir belirlilik katsayısı elde edilmiştir. Ortaya çıkan sonuç katılımcıların romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği eğilimlerine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %15,8’inin paranoid KB eğilimi, primitif savunmalar ve aleksitimi seviyeleri tarafından açıklandığı yönündedir. Bu sonuca göre, diğer yordayıcı değişkenler sabit kabul edildiğinde, primitif savunmalar ve paranoid KB

eğilimindeki 1'er birimlik artış romantik ilişkide duygusal istismar failliği eğilimini sırasıyla 0,972 ve 0,837 puan arttıracakken, aleksitimi seviyesindeki 1 birimlik artış ise bağımlı değişkende 0,062 puan azalmaya sebebiyet verecektir. Diğer değişkenlerin sabit tutulması koşuluyla, paranoid KB, primitif savunmalar ve aleksitimi seviyesi, tek başlarına, romantik ilişkide duygusal istismar failliği toplam varyansının sırası ile %4, %3 ve %1'ini açıklamaktadır.

KOREN test normuna göre psikotik kişilik organizasyonuna sahip olduğu kabul edilen katılımcılar ($N=50$), örneklemin dışında tutularak, geriye kalan örneklem ($N=665$) üzerinden, psikodinamik kişilik organizasyonu, araştırmamıza konu kişilik bozukluğu eğilimleri ve aleksitiminin duygusal istismar mağduriyeti ve failliği eğilimleri üzerindeki yordayıcı gücünü bir kez daha incelemek için ilgili Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri tekrarlanmıştır. Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçlarına göre hem duygusal istismar mağduriyeti eğilimi hem de duygusal istismar failliği eğilimi için istatistiksel olarak anlamlı birer yordayıcı model elde edilmiştir (sırası ile; $F(3,661)=38,133$, $R^2_{Düz.}=0,144$, $p<0,000$; $F(4,660)=39,186$, $R^2_{Düz.}=0,187$, $p<0,000$). Söz konusu modellerdeki yordayıcı değişkenler ve bunların yordayıcı gücü; örneklem geneline uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizlerinin sonuçları ile paralellik göstermiştir. Primitif savunmalar ($\beta=0,266$, $t(3)=5,885$, $[0,590;1,181]$, $pr=0,211$), paranoid KB eğilimi ($\beta=0,206$, $t(3)=4,564$, $[0,504;1,266]$, $pr=0,164$) ve aleksitiminin ($\beta=0,029$, $t(3)=-2,028$, $[-0,116;-0,002]$, $pr=-0,073$) duygusal istismar mağduriyeti eğilimini; kimlik difüzyonu ($\beta=0,197$, $t(4)=3,931$, $[0,216;0,647]$, $pr=0,138$), paranoid KB ($\beta=0,235$, $t(4)=5,258$, $[0,484;1,061]$, $pr=0,184$) ve histrionik KB eğilimleri ($\beta=0,137$, $t(4)=2,930$, $[0,138;0,697]$, $pr=0,103$) ile aleksitiminin ($\beta=-0,089$, $t(4)=-2,105$, $[-0,093;-0,003]$, $pr=-0,074$) de duygusal istismar failliği eğilimini anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur.

Duygusal istismar failliği ve duygusal istismar mağduriyeti eğilimlerine ilişkin puanlar üzerinden medyan kesme noktası kabul edilerek oluşturulan, "Yalnızca Mağdur" ve "Yalnızca Fail" kategorilerinin her birinin özelinde de örneklemin geneli için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri tekrar

yapılmıştır. Söz konusu analiz sonuçlarına göre, sadece “Yalnızca Fail”leri içeren grupta istatistiki açıdan anlamlı bir yordayıcı model elde edilmiş ($F(1,713)=4,457$, $R^2=0,053$, $p<0,05$), ancak ilgili modelin açıklayıcı gücünün zayıflığı sebebi ile bu sonucun tek başına anlamlı olmadığı değerlendirilmiştir.

Araştırmaya konu kişilik bozukluğu eğilimlerinin, sınır durum kişilik organizasyonuna sahip katılımcı grubu özelinde, duygusal istismar failliği ve duygusal istismar mağduriyeti eğilimleri üzerindeki yordayıcı gücünü test etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Duygusal istismar mağduriyeti eğilimi açısından anlamlı bir yordayıcı model elde edilememiştir ($p>0,05$). Duygusal istismar failliği eğilimine ilişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucu Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sınırdurum Kişilik Organizasyonuna Sahip Bireylerin Romantik İlişkilerinde Duygusal İstismar Failliği Eğilimlerinin KB Eğilimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	B'nin Standart Hatası	β	%95 Güven Aralığı Alt Değeri	%95 Güven Aralığı Üst Değeri	Kısmi Korelasyon Değeri	t	p
	Sabit	16,751	10,162	-	1,353	36,855	-	1,648	0,102
Duygusal İstismar Failliği	Paranoid KB	0,900	0,365	0,236	0,178	1,622	0,199	2,467	0,000
	Antisosyal KB	1,098	0,384	0,278	0,261	1,935	0,213	2,860	0,005
	Histrionik KB	1,912	0,668	0,284	0,143	3,681	0,319	3,647	0,005
	Narsisistik KB	0,365	0,744	0,488	0,100	0,630	0,072	0,490	0,015
$N=135$, $R_{Düz.}^2=0,150$ $F(4,130)=5,739$, $p<0,000$.									

Tablo 8’de görüldüğü üzere, sınır durum kişilik organizasyonuna sahip kabul edilen katılımcı grubunda gerçekleştirilen Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre duygusal istismar failliği eğilimi için istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı model elde edilmiş ($F(4, 130)=5,739$, $R^2=0,150$, $p<0,000$), histrionik, narsisistik, antisosyal ve paranoid KB eğilimlerinin, sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireyler için romantik ilişkilerindeki duygusal istismar failliği eğilimini anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

3.2.4. Grup Karşılaştırmalarına İlişkin Analizler

Çalışmanın araştırma sorusunda yer alan cinsiyet ve ilişki süresi (dört süre kategorisi açısından) değişkenlerinin romantik ilişkide duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimleri üzerindeki etkisini test etmek için iki adet İki Yönlü Varyans Analizi yapılmış ve ilgili analiz sonuçları sırası ile Tablo 9 ve 10'da sunulmuştur.

Tablo 9: Romantik İlişkide Cinsiyet ve İlişki Süresinin Duygusal İstismar Failliği Eğilimi Üzerindeki Etkisinin İncelendiği İki Yönlü Varyans Analizi.

Değişken ve Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
İlişki Süresi	6008,795	3	2002,932	6,640	0,000	0,031
Cinsiyet	98,332	1	98,332	0,326	0,568	0,000
İlişki Süresi* Cinsiyet	1439,604	3	479,868	1,591	0,326	0,006
Hata	213248,892	707	301,625			

Yapılan İki Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, ilişki süresinin duygusal istismar failliği eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir temel etkisinin olduğu ($F(3,707)=6,640$, $p<0,001$, $\eta^2=0,625$); 1. Grubun (6-9 ay arası) romantik ilişkilerde duygusal istismar failliği eğiliminin 2. (10-17 ay arası), 3. (18-30 ay arası), 4. (31 ay ve üzeri) gruplarından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde düşük olduğu (sırası ile $\bar{x}_1=21,520$, $SS_1=1,499$; $\bar{x}_2=25,811$, $SS_2=1,469$; $\bar{x}_3=27,721$, $SS_3=1,280$; $\bar{x}_4=31,279$, $SS_4=1,404$) gözlemlenmiştir. Cinsiyet ve cinsiyet-ilişki süresi etkileşiminin ise; duygusal istismar failliği eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 10: Romantik İlişkide Cinsiyet ve İlişki Süresinin Duygusal İstismar Mağduriyeti Eğilimi Üzerindeki Etkisinin İncelendiği İki Yönlü Varyans Analizi.

Değişken ve Kaynak	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
İlişki Süresi	8623,638	3	2874,546	5,727	0,001	0,024
Cinsiyet	17,781	1	17,781	0,035	0,851	0,000
İlişki Süresi* Cinsiyet	2297,026	3	765,675	1,525	0,207	0,006
Hata	354859,212	707	501,923			

Yapılan İki Yönlü Varyans Analizi sonuçlarına göre, ilişki süresinin duygusal istismar mağduriyeti eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir temel etkisinin olduğu ($F(3,707)=5,727$, $p<0,001$, $\eta^2=0,625$); 1. Grubun (6-9 ay arası) romantik ilişkilerde duygusal istismar failliği eğiliminin 2. (10-17 ay arası), 3. (18-30 ay arası), 4. (31 ay ve üzeri) gruplarından istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde düşük olduğu (sırası ile $\bar{x}_1=24,265$, $SS_1=1,937$; $\bar{x}_2=30,385$, $SS_2=1,899$; $\bar{x}_3=31,615$, $SS_3=1,654$; $\bar{x}_4=35,317$, $SS_4=1,814$) gözlemlenmiştir. Cinsiyet ve cinsiyet-ilişki süresi etkileşiminin ise; duygusal istismar failliği eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

“Yalnızca Mağdur” ve “Yalnızca Fail” konumunda olan katılımcı gruplarının araştırmamıza konu kişilik bozukluğu eğilimleri açısından karşılaştırılmasına ilişkin Bağımsız Örneklem t-Testi analizi sonuçları Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: “Yalnızca Mağdur” ve “Yalnızca Fail” Konumundaki Katılımcı Gruplarının Kişilik Bozukluğu Eğilimlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem t-Testi Analizi Sonuçları.

Toplam Puan	Kategoriler	Kişi Sayısı	$\bar{x}$	SS	t	Serbestlik Derecesi	p
Paranoid KB	Mağdur	70	18,028	4,327	-2,306	150	0,022
	Fail	82	19,914	5,551			
Antisosyal KB	Mağdur	70	14,614	4,318	-1,860	150	0,065
	Fail	82	15,963	4,614			
Narsisistik KB	Mağdur	70	21,300	5,091	-2,153	150	0,033
	Fail	82	22,865	3,861			
Histrionik KB	Mağdur	70	22,114	5,683	-2,692	150	0,008
	Fail	82	24,426	4,761			
Bağımlı KB	Mağdur	70	14,457	4,856	-0,491	150	0,624
	Fail	82	14,841	4,751			

Romantik ilişkilerinde yalnızca mağdur veya yalnızca fail konumunda bulunduğu tespit edilen katılımcıların kişilik bozukluğu eğilimleri arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için yapılan Bağımsız Örnek t-Testi Analizi sonucuna göre; mağdur grubunun paranoid KB, narsisistik KB ve histrionik KB eğilimleri puan ortalamalarının (sırası ile $\bar{x}_{Mağdur}=18,028, 21,300, 22,114$; $SS_{Mağdur}=4,327, 5,091, 5,683$) fail grubunkiler (sırası ile $\bar{x}_{Fail}=19,914, 22,865, 24,426$; $SS_{Fail}=5,551, 3,861, 4,761$) istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük olduğu gözlenmiştir ($t(150) = -2,306; -2,153; -2,692; p < 0,05$). Mağdur grubun antisosyal KB ve Bağımlı KB eğilimleri puan ortalamaları ile Fail grubun puan ortalamaları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$), (Tablo 11).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TARTIŞMA

Romantik ilişkilerde duygusal istismar, somut şiddet öğeleri içermemesi nedeni ile her ne kadar alanyazında göreceli olarak diğer istismar biçimlerinin (fiziksel/cinsel) gölgesinde kalmış olsa da alanyazında bir dizi araştırmanın da ortaya koyduğu gibi (örn.; Abramson, Seligman ve Teasdale, 1978; McKibbin, 1998; Ovara ve ark., 1996) mağdurun psikolojik sağlığı üzerinde diğer istismar türlerinin verdiği zarara ulaşan boyutta tahribat yaratan bir halk sağlığı sorunudur. Bu çalışma, gerek duygusal istismarı diğer istismar türlerinden yalıtarak, hem mağduriyet hem de faillik eğilimi üzerinden ele almış oluşu; gerekse alanyazında oldukça kısıtlı sayıda araştırmaya (örn.; Downey ve Feldman, 1996; Kalkan, 2010) konu olduğu gözlemlenen duygusal istismar ile ilişkili olası psikolojik yapıları ve kişilik eğilimlerini entegratif bir yaklaşımla değerlendirmesi nedeni ile alandaki benzer araştırmalardan ayrılmaktadır. Günümüzde psikoterapi süreçlerinde terapistlerin ortaya koyduğu formülasyonlarda tek bir yaklaşım yerine entegratif bir anlayış benimsemelerinin yanısıra; danışanların çevreleriyle ilişkilerinin de yalnızca normlar vb. toplumsal yapılar üzerinden değerlendirilmesi yerine, kişilerarası ilişkilere de odaklanarak ele alınması, bu çalışmayı romantik ilişkileri duygusal istismar örüntüsüne sahip danışanlara ilişkin çok boyutlu bir pencere açması açısından da özgün kılmaktadır. Aynı tanıyı alan bireylerin farklı davranışsal ve mental özellikler sergileyebildiği, aynı semptomları barındıran bireylerden farklı formülasyonların üretilebildiği alanımızda; kesin ve katı tanılamalardan söz etmenin zorluğu altında yatan dinamizm, bireyin psişesinin dinamizmiyle paralellik göstermektedir. Dolayısıyla bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerinde ortaya çıkan sonuçlar ve bu sonuçların atfedileceği kaynağın da insan psişesi kadar iç içe geçmiş ve çözümlenmesi karmaşık olabileceğinin göz ardı edilmemesi gerektiği düşünülmüştür.

Araştırmamızda, romantik ilişkiler bağlamındaki duygusal istismar mağduriyeti ve duygusal istismar failliği eğilimleri ile Psikodinamik kişilik organizasyonlarından biri olan sınır durum kişilik gelişim seviyesi, aleksitimi, klinik spektrumda antisosyal, paranoid, narsistik, histriyonik ve bağımlı kişilik bozukluğu eğilimleri arasındaki korelasyonel ve yordayıcı ilişkiler incelenmiştir. Bunun yanı sıra, araştırmamızın derinliğini daha da arttırmak için, duygusal istismarın yalnızca faili ve yalnızca mağduru kategorizasyonu üzerinden de ilgili kişilik eğilimlerinin yordayıcı gücünün test edildiği bir model de oluşturulmuştur.

Verilerin analizi sonucunda, katılımcıların önemli bir kısmının ($N=426$, %60) romantik ilişkilerinde duygusal istismarın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu tespit, alanyazında da vurgulandığı üzere (örn.; Karakurt ve Silver, 2013; O'Leary ve Maiuro, 2001), duygusal istismarın diğer istismar türleri olmaksızın romantik ilişkilerde varolabildiği hususunu pekiştirmektedir. Bir başka önemli sonuç, romantik ilişkilerindeki duygusal istismar bakımından yalnızca mağdur ($N=70$) ve yalnızca fail ($N=82$) olarak değerlendirilen bireylerin sayısı ile hem mağdur hem fail ($N=274$) olarak değerlendirilen bireylerin sayısı arasında önemli bir fark olduğunun tespit edilmesidir. Söz konusu tespit, alanyazında, romantik ilişkide duygusal istismarın dönüşümlülüğüne işaret etmiş bir dizi araştırmanın bulguları (örn.; Renner ve Whitney, 2012; Sharpe ve Taylor, 1999) ile uyumludur.

Araştırmamız kapsamında KOREN Envanteri normlarına göre kişilik organizasyonu sınıflamasına başvurulduğunda; katılımcıların %55'inin ($N=394$) nevrotik, %19'unun ($N=135$) sınır durum, %7'sinin ise ($N=50$) psikotik kişilik organizasyonuna sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %19'unun ($N=136$) kişilik organizasyonlarını ise, ilgili ölçeğin değerlendirme kriterlerine tam olarak uymadıkları için, net bir şekilde belirlemek mümkün olmamıştır. Katılımcı grubunun %81'inin kişilik organizasyonunun ilgili envanter normlarına göre tespit edilebildiği ve söz konusu tespit edilebilirlik oranının, alanyazındaki genel geçer kapsam/yapısal geçerlilik oranlarıyla (Lawshe, 1975; Veneziano ve Hooper, 1997) uyduğu göz önüne alındığında, kişilik gelişim seviyesi net olarak belirlenemeyen örneklem kesidinin ortaya çıkış nedeninin, ölçüm aracımızın ya da katılımcıların uygulamayı gerçekleştirirken göstermiş olabileceği hata payı ile açıklanabileceği düşünülmüştür.

Değişkenler arası doğrusal ilişkilerin varlığını irdelemek amacıyla yapılan korelasyon analizlerine göre, bazı hipotezlerimiz desteklenmiş ve bazı sorularımız yanıt bulmuş olsa dahi, bulguların bir kısmının öngörümüze ters düşen ve dolayısıyla yeni sorular ortaya atmamıza sebep olan sonuçlara işaret ettiği görülmektedir. Beklentimiz (Hipotez 1), romantik ilişkide duygusal istismar mağduriyeti ve failliği eğilimleri ile kişilik organizasyonlarının ortodoks tanımlamalarına uyumlanarak, sınırdurum kişilik organizasyonu (primitif savunmalar ve kimlik difüzyonu ile pozitif yönlü, gerçeklik testi ile negatif yönlü korelasyon) ve aleksitimi ile arasında pozitif bir ilişkinin varlığını ortaya koyabilmeye yönelikti. Analiz sonuçları PS ve KD'na ilişkin olarak beklentimiz ile uyumlu olsa da gerçeklik testi ile duygusal istismar mağduriyeti ve failliği eğilimleri arasında da beklentimiz ile uyumsuz olarak pozitif yönlü doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Bu kapsamda öncelikle katılımcıların GT puan ortalamalarının test normu ile uyumluluğu teyit edilmiştir. Bunun yanı sıra, gerek örnekleminizdeki psikotik kişilik organizasyonuna sahip kişilerin oranının %7 ile sınırlı oluşu, gerekse psikotik kişilik gelişim seviyesindeki katılımcılar hariç tutularak, kalan örneklem üzerinden gerçekleştirilen çoklu doğrusal regresyon analizlerinin sonuçlarının, aşağıda detayları açıklanan örneklem geneli için yapılan regresyon analizi sonuçları ile paralellik göstermiş olması, örnekleminizin gerçeklik testi aşırı düzeyde bozulmuş katılımcılardan oluşmadığını ve bahse konu sonuçların, örneklemdaki psikotik kişilik organizasyonuna sahip katılımcılar nedeni ile ortaya çıkmadığını göstermiştir.

Sınırdurum bireylerin kişilerarası sorunlar deneyimleyen kesiminde gerçeklikten bu tarz bir sapmanın açıklaması, psikodinamik kuramda bu hususun ele alınışı ve çalışmalarla desteklenişi üzerinden alanyazın bölümünde de ortaya konulmuştur. Çalışmamızın kişilerarası bir boyutu ele aldığı göz önüne alındığında, sınırdurum kişilik organizasyonuna sahip katılımcıların; alanyazında da açıklandığı üzere (Fonagy ve Target, 1996, 2000; Kern ve ark., 2010) iç nesne tasarım süreçlerinin gerçeklikten sapmış bir şekilde vuku bulmasının ve bu nesnelerin, kuramda dış dünyayla etkileşim olarak da değerlendirilen nesne ilişkilerinde bir takım uyuşmazlık ve çatışmalara götüren etkisinin, bahse konu hafif düzeyde gerçeklik bozulmasına dair açıklayıcı olabileceği düşünülmüştür.

Kişilik bozukluğu eğilimleri ile romantik ilişkide duygusal istismar arasındaki ilişkiye dair beklentilerimiz de (Hipotez 2 ve 3) sorgulanmayı gerektiren bulgularla karşılık bulmuştur. Duygusal istismar failliği eğilimin paranoid, antisosyal ve narsisistik KB eğilimleri ile duygusal istismara mağduriyeti eğiliminin ise histrionik ve bağımlı KB eğilimleri ile pozitif korelasyon göstereceğine ilişkin beklentilerimizle uyumsuz olarak, çalışmamıza dahil edilen tüm kişilik bozukluğu eğilimleri ile hem mağdur, hem fail olma eğilimleri arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Söz konusu durum; DSM-V tanı kriterleri üzerinden ele almak gerekirse, özellikle çocukluk döneminde maruz kalınan duygusal istismar ve pek çok kişilik bozukluğu arasındaki bağlantıya dikkat çeken araştırma sonuçları (örn.; Lobbestael, Arntz ve Bernstein, 2010; Neumann, 2017) ile paralellik gösterse de yetişkinlik döneminde bu bağlantıyı kurmaya çalışan araştırma sayısının kısıtlılığı sebebi ile belki de tam olarak aydınlanmamış bir husus olarak yorumlanabilir. Kişilik bozukluğu eğilimlerinin mağduriyet ve faillik açısından eşyönde bir ilişki göstermesini açıklayabilecek bir başka bulgu da çalışmamızın ölçüm kriterlerine göre hem mağdur, hem fail konumunda bulunduğu tespit edilen katılımcıların ($N=274$); romantik ilişkilerinde duygusal istismarın varlığı tespit edilmiş katılımcılar ($N=426$) içinde %64'lük dilime tekabül edecek şekilde çoğunluğu oluşturmasıdır. Tartışmamızın önceki kısımlarında belirttiğimiz üzere, alanyazına katılan güncel bulgulara paralel olarak, örneklemimizden duygusal istismardaki faillik ve mağduriyetin dönüşümlü olduğuna işaret eden sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumun, kişilik bozukluğu eğilimlerindeki eşyönlü doğrusal ilişkiyi de anlamlandırmada bize ışık tutabilecek bir husus olduğu düşünülmüştür.

Çalışmamızın pusulası olarak dile getirdiğimiz entegratif yaklaşımın bu konuda kapsamlı ve açıklayıcı bir çıkış noktasını işaret ettiği düşünülmüştür. Kişilik bozukluğu eğilimlerine ilişkin kuramsal inceleme bölümünde de değinildiği üzere, PDM-2'ye göre özellikle sınır durum veya psikotik kişilik organizasyonlu bir temele sahip bireyler, çalışmamızın da kişilik bozukluğu ölçüm aracının baz aldığı DSM-V Eksen II kişilik bozukluklarının çoğunluğunu kapsayacak şekilde (Lenzenweger, McClough, Clarkin ve Kernberg, 2012; Magnavita, 2004, s. 8) psikopatolojik potansiyele sahiptir. Psikodinamik kuramın, bireyin psikolojik yapılanmasını

ölçümlemek amacıyla üzerinde durduğu kimlik difüzyonu, gerçeklik testi ve psişik savunmaların kullanımı gibi çok daha öznel ve nitel karakteristik gösteren kıstaslar ya da psikiyatrik yaklaşımın bu doğrultuda benimsediği DSM-V'in nicel ve davranışsal karakteristik gösteren tanı kategorileri, tam olarak bu noktada birleştirilmeye açık ve birbirlerinin bütünleyicileri olarak bu olguya bir açıklama sunuyor olabilirler. Nitekim DSM-V tanı kriterlerinden güdümlenerek yapılan bir takım güncel araştırmalar da Eksen II kişilik bozukluklarının bazı bireylerde eşzamanlı varlığına işaret eden bulgular sunmaktadır (örn.; Canals ve ark., 2019; Dell'Osso ve Pini, 2012; van Loo ve Romeijn, 2015).

Yetişkinlerin romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimlerinin yordanmasına ilişkin yapılan Çoklu Regresyon analizlerinde; paranoid KB ve histrionik KB eğilimleri, aleksitimi ve kimlik difüzyonunun duygusal istismar failliği eğilimini; paranoid KB eğilimi, aleksitimi ve primitif savunmaların da duygusal istismar mağduriyeti eğilimini anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Söz konusu analiz sonuçları, beklentilerimizle (Hipotez 4 ve 5) tam olarak örtüşmemektedir. Örtüşen kısımlardan başlamak gerekirse; aleksitiminin hem faillik hem de mağduriyet eğilimlerini yordaması, paranoid KB eğiliminin de duygusal istismar failliği eğilimini yordaması öngörülerimizle uyumaktadır. Bu sonuçlar, her iki değişken açısından da alanyazındaki bulgularla paralellik göstermektedir (örn.; Basharpoor ve Jani, 2020; Pico-Alfonso, Echeburua ve Martinez, 2008; Yelsma, 1996).

Örnekleminizin çoğunluğunu oluşturan nevrotik kişilik organizasyonu ile hipotezimizde ayırt ediciliğini öngördüğümüz sınır durum kişilik organizasyonunun gerçeklik algısı bakımından kesişen bir küme olması (nevrotik gelişim seviyesindeki bireylerin gerçeklik algıları sağlamdır, sınır durum gelişim seviyesindeki kişilerin, ilgili kişilik gelişim seviyesinin neresinde konumlandıklarına göre, gerçeklik algıları sağlam olabileceği gibi, bu kişilerde kimlik difüzyonuna bağlı hafif gerçeklik bozulmaları da görülebilir) sebebi ile gerçeklik testinin hem faillik hem de mağduriyet eğilimi üzerinde yordayıcı bir güce sahip olmaması, beklenebilecek bir sonuç olarak görülmüştür.

Sınırdurum kişilik organizasyonu ile ilgili edinilen bilgiler ışığında, kimlik difüzyonu ve primitif savunmaların birbiriyle uyumlanan alt boyutlar olduğu varsayılarak, araştırmamızda, her iki boyutun da hem duygusal istismar failliği hem de mağduriyeti eğilimlerini anlamlı olarak yordayacağı öngörülmüştü. Buna karşın, araştırma sonuçlarına göre, duygusal istismar failliği eğiliminde kimlik difüzyonunun; duygusal istismar mağduriyeti eğiliminde ise primitif savunmaların tek başına anlamlı bir yordayıcı etki gösterdiği bulunmuştur. Kimlik difüzyonu ve primitif savunmaların istismar (fiziksel, cinsel, duygusal) ile ilişkisinin ayrıışmış şekilde ele alındığı bazı çalışmalarda, şiddet ya da farklı istismar biçimlerinin faili olan bireylerin, aşırı düzeyde kimlik difüzyonu gösterebilen bireyler olduklarına (örn.; Dutton ve Starzomski, 1993; Dutton ve ark., 1994); izole edilmeye ya da duygusal istismar mağduru olan bireylerin ise genelde daha yüksek düzeylerde primitif savunmalar kullandığına (Dutton, 1995; Shapiro ve Dominiak, 1990) ilişkin bulgular ortaya konulmuştur. Kimlik difüzyonu ve primitif savunmaların istismar ile ilişkisi açısından bu ayrımı ortaya koyan alanyazın bulgularının, çalışmamızda da kimlik difüzyonunun faillik eğilimini; primitif savunmaların ise mağduriyet eğilimini yordamış olmasını anlamlandırmak için bir zemin sunduğu düşünülmüştür.

Kişilik bozukluğu eğilimleri özelinde; duygusal istismar failliği eğiliminin, analiz bulguları ile de desteklenen paranoid KB eğilimi tarafından yordanmasının yanı sıra, narsisistik KB ve antisosyal KB eğilimlerince de yordanacağına ilişkin öngörümüz (Hipotez 4), regresyon analizi sonuçları ile desteklenmemiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere regresyon analizi sonuçları, duygusal istismar failliği eğiliminin paranoid KB eğilimi dışında sadece histrionik KB tarafından yordandığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, duygusal istismar mağduriyeti eğiliminin histrionik ve bağımlı KB eğilimleri tarafından yordanacağına yönelik öngörümüz (Hipotez 5) de desteklenmemiş, analiz sonuçları duygusal istismar mağduriyeti eğiliminin sadece paranoid KB eğilimi tarafından anlamlı olarak yordandığını göstermiştir.

Alanyazında romantik ilişkide duygusal istismarın dönüşümlülüğüne işaret eden araştırma bulgularının ve duygusal istismarın bulunduğu ilişkiler kapsamında örneklemimizin ağırlığının 'hem duygusal istismar faili hem de bunun mağduru' katılımcılardan oluşmasının istatistiki açıdan analiz sonuçlarını etkileyebilme

olasılığının olduğu düşünülmüştür. Bunun yanı sıra, yalnızca mağdur ve yalnızca fail gruplarının dahil edildiği ölçümlerin de kişilik bozukluğu eğilimlerinin bu konudaki ayırt edici etkisini belirginleştirebilecek bir alternatif oluşturabileceği değerlendirilmiştir. Kişilik bozukluğu eğilimleri açısından, yalnızca mağdur ve yalnızca fail gruplarına dahil olan bireyler arasındaki farklılıkları ölçme amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre, yalnızca fail konumunda olan grubun paranoid, histrionik ve narsisistik KB eğilimlerinin anlamlı olarak yalnızca mağdur konumundaki gruptan yüksek olduğu bulunmuştur. Yalnızca fail konumundaki grubun antisosyal KB eğilimi, nominal düzeyde mağdur grubundan yüksek olsa da söz konusu fark istatistiki açıdan anlamlı değildir. Bağımlı KB eğilimine ilişkin olarak ise bahse konu iki grup arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Paranoid ve narsisistik kişilik eğilimlerine ilişkin sonuçlar, beklentilerimize paraleldir ve söz konusu kişilik bozukluğu eğilimlerine dair, regresyon analizleri ile öngörülerimiz arasındaki uyumsuzluğun, örneklemimizin ağırlığının ‘hem duygusal istismar faili hem de bunun mağduru’ katılımcılardan oluşmasının istatistiki açıdan analiz sonuçlarını etkileyebilme olasılığından kaynaklanmış olabileceğine ilişkin varsayımımızı güçlendirmektedir. Buna karşın; antisosyal, histrionik ve bağımlı kişilik bozukluğu eğilimlerine ilişkin sonuçlar, regresyon analiz sonuçları ile uyumlu olup varsayımlarımızla (Hipotez 4 ve 5) örtüşmemektedir.

Beklentilerimiz ile örtüşmeyecek şekilde, paranoid KB eğiliminin duygusal istismar mağduriyeti eğilimini de yordamasının, paranoid kişilik örüntüsünün iç dinamiklerinden de kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür. İlgili alanyazın taraması bölümünde de bu bireylerin kendi saldırganlıklarını, yaşamlarının önceki kısımlarında mağduru oldukları istismar bağlamında ve buldukları anda da ilişkilendikleri kişi tarafından hedef alındıkları varsayımı üzerine temellendirdiğinden bahsedilmiştir. Geçmiş çocukluk yaşantılarındaki kişilerarası ilişkilerinde mağduru oldukları istismarın varlığını ve bu istismarın, yetişkinliklerinde dönüşümlü olarak tezahür edebildiğini ortaya koyan çalışma bulgularının fazlalığı (örn.; Grover ve ark., 2007; Raczek, 2011; Wong, Nave ve Carducci, 2020), araştırmamızda ortaya çıkan sonuçlarla da örtüşen cinstedir.

Narsisistik KB eğiliminin, beklentimiz ile örtüşmeyecek şekilde duygusal istismar failliğinin yordamayışının altında yatan diğer bir olası sebep olarak sunulabilecek en belirgin karakteristik özellik, bu kişilerin kendilerini ve uzantıları olarak gördüğü kimseleri idealize etmeleri; bu sınırlara dahil olduğunu düşünmedikleri kimseleri ise devalüe etmeleridir. Her ne kadar bu denkleme ilk bakıldığında, ilgili örüntünün duygusal istismar failliği eğilimini yordaması öngörülmesi olsa da bazı alanyazın bulguları (örn.; Baskin-Sommers, Krusemark ve Ronningstam, 2014; Green, MacLean ve Charles, 2020; Green ve Charles, 2019; Ritter ve ark., 2010), bu bireylerin faili oldukları istismarı kendileri ile ilgili taşıdıkları yargıya yakıştırmayacak, ilintilendirmeyecek kadar grandiyözite içinde olabileceklerini ve partnerlerinde yarattıkları etkiye de temas etmekten kaçınabileceklerini göstermektedir.

Antisosyal kişilik bozukluğuna ilişkin alanyazın çalışmalarının, antisosyal KB eğiliminin duygusal istismar failliğini yordamamasına ve fail ile mağdur grupları arasındaki bahse konu istatistiki açıdan sınırdan anlamlı farklılığa işaret eden çalışma bulgularına ışık tutabileceği düşünülmüştür. Bu eğilimdeki bireylerin üstü kapalılığı koruyabilen manipülatifliği, arzu ettikleri agresif sömürge konumuna ulaştırıp kaynak olarak gördükleri diğer kişilere karşı failliklerini sonlandıran kadar ifşa etmeyebilen tutumları gibi karakteristik özellikleri (örn.; Neumann, Hare ve Pardini, 2015; The British Psychological Society, 2010) sebebiyle pek çok ölçüm aracı gibi bu çalışmanın da bu kişilik bozukluğu eğilimini tatmin edici düzeyde tespit edememesinin şaşırtıcı bir sonuç olmayacağı değerlendirilmiştir. Çalışmamızın bulguları da alanyazında bu hususa ilişkin bulgularla (örn.; Ciccone, 1979; Ekselius, 2018; Johnson, 2019) paralellik göstermektedir.

Yapılan analizler kapsamında, yukarıda da belirtildiği üzere, öngörülerimizin aksine bağımlı KB eğilimi hem duygusal istismar mağduriyeti eğilimini anlamlı olarak yordamamış hem de yalnızca istismar mağduru olan grup ile yalnızca istismar faili olan grup arasında da ilgili kişilik bozukluğu eğilimi açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kendilik ve partneri değerlemeye ilişkin bir spektrum üzerinden ele alınacak olursa, bağımlı KB eğilimindeki bireylerin ise narsisistik KB eğilimli bireylerin bulunduğu ucun tam zıttında yer aldığını söylemek mantıksız

görünmemektedir. Bu örüntüye sahip kişilerin kurdukları kişilerarası ilişkileri sürdürebilmek adına kendilerini sömüren, istismar eden kişilere toz kondurmamalarına ilişkin pek çok örnek (örn.; Bornstein, 2011; Burke, 2006; Loas, Cormier ve Perez-Diaz, 2011) çalışma bulunmaktadır. Alanyazındaki bazı araştırmaların (örn.; Loas, Cormier ve Perez-Diaz, 2011; Reich, 1991) ‘istismara rağmen ilişkiyi sürdürme’ şeklinde betimlediği ve ayırt edici bir tanı kriteri olarak kullanılan ilgili karakteristiğin, söz konusu eğilime sahip bireylerin, istismara rağmen ilişki içinde kalmaya devam edebilmeyi meşrulaştırabilmek adına inkar temelli bazı savunmaları kullanmalarına yol açabileceği ve bu durumun da araştırma sonuçlarına yansımalarının olası olduğu değerlendirilmiştir.

Histrionik KB eğilimi özelindeki araştırma bulguları ise öngörülerimizin aksine, ilgili KB eğiliminin duygusal istismar failliğini yordadığını ve yalnızca istismar mağduru olan grup ile yalnızca istismar faili olan grup karşılaştırıldığında bile, fail grubunun histrionik KB eğiliminin diğer grubunkinden anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ortaya çıkan bu tablo, ilk bakışta anlamlandırılması güç görünse de; fiziksel istismar ya da şiddet ile söz konusu kişilik bozukluğu arasındaki ilişkinin incelendiği bazı adli ya da klinik çalışmaların (örn.; Henning, Jones ve Holdford, 2003; Sher ve ark., 2015) bulgularının araştırma bulgularımızla örtüştüğü görülmektedir. Bu hususun nedenlerini irdeleyen ilgili çalışmalar, histrionik bireylerin aşırıya kaçabilen dramatik tepkilerini, bazı durumlarda benliklerini koruyan fantazilerini sürdürebilmek adına istismar ya da şiddete dönüştürebileceklerini; özellikle antisosyal ve narsisistik kişilik eğilimlerini de aynı anda barındırmaları durumunda baştan çıkarma ve manipülatif meziyetlerini yalnızca ilişkileri sürdürmek için değil, aynı zamanda etkileşime girdikleri kişileri sömürme odaklı da kullanabileceklerini belirtmektedir. Özellikle otorite figürleri ya da güç sahipliği atfettikleri kişilerle olan ilişkilerinde, bu kişilerin şiddet ya da istismarı ilk uygulayanın neden kendileri olduğuna dair açıklama olarak, bilinçdışı şekilde ilgilerini üzerlerine çekme ya da baştan çıkarma amacıyla olduklarını ileri süren önermeler (örn.; Catherine ve ark., 2013; Esbec ve Echeburua, 2010) de mevcuttur.

Çalışmamızda hem bağımlı hem de histrionik KB eğilimlerinin mağdur konumunda duygusal istismarı anlamlı olarak yordamadığı tespit edilmiştir. Bu noktada, psikanalitik kuramın, ilgili KB eğilimleri ile duygusal istismar mağduriyeti arasında anlamlı bir bağ kuran savlarına temel teşkil eden benzer dinamikler üzerinden, sözkonusu savın istatistiksel olarak doğrulanamayışının olası nedenlerinin de açıklanabilirliğini öne sürmesi, ilgili kuramın bilimsel tutarlığını eleştirmenin yerinde olabileceğini düşündürmektedir. Alanyazında bazı kuramcılar ve araştırmacılar tarafından halihazırda Psikanalitik kuramın bilimselliği sorgulanmakta ve ilgili yaklaşım, kanıt bazlı olup olmadığı hususunda eleştirilmektedir (örn.; Diamond ve ark., 2002; Eagle, 2003). Her ne kadar alanyazında bu yaklaşımın davranışın arka planındaki dinamikleri göz ardı etmeyişi, genelde olumlu bir yanı olarak belirtilse de (örn.; Kohut, 1984), bir takım cevabı netleştirilememiş önermeleri karşılayabilmek amacıyla her duruma ilişkin açıklamalar üretme çabası, alanyazında en çok eleştirilen özelliği olarak dile getirilmektedir (örn.; Eagle, 2007; Holzman, 1976).

Hipotezlerimizde kişilik bozukluğu eğilimlerinin duygusal istismar failliği ve mağduriyetini yordayıcılığına ilişkin beklentilerimizin, analiz sonuçları ile yukarıda belirtilen kapsamda örtüşmemesi üzerine, konunun daha derinlemesine irdelenmesi adına, araştırmamıza konu çoklu regresyon analizleri, sınır durum kişilik organizasyonuna sahip olarak sınıflandırdığımız bireylerin yer aldığı grup özelinde tekrarlanmıştır. Söz konusu analiz sonuçlarına göre, paranoid; narsisistik ve antisosyal KB eğilimlerinin duygusal istismar failliği eğilimini yordayacağına ilişkin hipotezimizin doğrulandığını, buna karşın, histrionik KB eğiliminin de yordayıcı bir güce sahip olduğunu görülmüştür. Araştırmamıza konu KB eğilimlerinin hiç biri ise duygusal istismar mağduriyeti eğilimini anlamlı olarak yordamamıştır. Bu hususa - histrionik KB eğiliminin duygusal istismar mağduriyeti yerine failliğini yordamasına ve bağımlı KB eğiliminin mağduriyeti yordamayışına- dair açıklamalar, yukarıda belirttiğimiz alanyazın bulguları çerçevesinde verilmeye çalışılmış olsa da aynı konu kapsamında gelecekte yapılacak araştırmalar sayesinde ilgili konunun daha iyi anlamlandırılabilineceği düşünülmektedir. Yalnızca sınır durum katılımcılarla yapılan analizler sonucunda, beklentilerimizle örtüşme oranında gözlemlediğimiz artışın ise,

örneklemde çoğunluğunu oluşturduğunu gördüğümüz nevrotik kişilik organizasyonundaki bireylerin, toplumsal yapılarla uyumluluğu; gerçeklik ilkesine bağlılığı gözetilen ve dürtüsellik, eyleme dökme gibi istismara evrilebilecek davranışların önüne geçen olgunlaşmış savunma mekanizmaları kullanan karakterde bireyler olmalarından kaynaklanması olası görünmektedir. Özellikle Sınırdurum katılımcılar özelinde tespit edilen söz konusu sonuçların aynı zamanda, alanyazında genelde bilişsel model, sosyal öğrenme vb. açıklamalar getirilerek anlamlandırılan istismar örüntüsünün; Psikanalitik perspektiften kişilik organizasyonu ve KB eğilimler gibi bir takım kişilik özellikleriyle de açıklanabilirliğini ortaya koyabildiği düşünülmektedir. İlgili bulguların aynı zamanda, önceki bölümlerde değinilen, DSM'in davranışların arka planındaki dinamikleri göz ardı edebilen anlayışının, belki de bu noktada tıkanabildiğine ve ilişkisinde istismar bulunan öznenin hikayesinin kimliksel boyutu, geliştirdiği savunma mekanizmaları vb. özellikler üzerinden değerlendirilerek istismara ilişkin anlamlandırmanın daha derin bir perspektiften kurulmasının gerekliliğine işaret ediyor olabileceği değerlendirilmesi yapılmıştır. Bununla birlikte, sınırdurum kişilik organizasyonuna sahip katılımcıların bulunduğu gruptaki kişi sayısı ($N=135$), 715 kişilik genel örneklem grubuna göre oldukça düşüktür ve sınırlıdır. Bu nedenle de ilgili gruptan elde edilen bulguların temkinli bir şekilde değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Alanyazın taraması bölümünde, romantik ilişkilerde duygusal istismar failliği ve mağduriyetinin yaş, cinsiyet ve ilişki süresi demografik değişkenlerine göre farklılaşabildiğine ilişkin bulguların da birbiri ile çelişkili olduğundan bahsedilmiştir. Bu kapsamda söz konusu demografik değişkenlerin istismar mağduriyeti veya failliği düzeyleri ile ilişkisi, çalışmamıza araştırma sorusu olarak (Araştırma Sorusu 1) dahil edilmiştir. Araştırmada kullanılan psikolojik yapılara ilişkin değişkenlerle birlikte Korelasyon analizine dahil edilen yaş ve ilişki süresi değişkenlerinden; yaş ile romantik ilişkide duygusal istismar failliği veya mağduriyeti eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşın, ilişki süresi arttıkça hem faillik hem de mağduriyet eğiliminin arttığı görülmüştür. İlişki süresi değişkeni normal dağılım göstermediği için, yordayıcı ilişkilerin irdelendiği regresyon analizlerine dahil edilememiş; bunun yerine cinsiyet ve ilişki süresi demografik değişkenlerinin

duygusal istismar failliği ve duygusal istismar mağduriyeti eğilimleri üzerindeki etkileri, grup karşılaştırmaları üzerinden incelenmiştir. İlişki süresi kategorize edildikten sonra yapılan gruplar arası kıyaslamaya dayalı analiz sonuçları; duygusal istismar mağduriyeti ve failliği eğiliminin cinsiyete göre değişmediğini, fakat yetişkin romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğiliminin ilişkinin ilk 6 ile 9 ayında, diğer ilişki süresi kategorilerine kıyasla daha az ortaya çıkan bir durum olduğunu göstermiştir. Söz konusu bulgular, alanyazında da romantik ilişkide istismar failliği ve mağduriyetinin ilişki süresi ile birlikte arttığını ortaya koyan çalışmaların yanı sıra (örn.; Bianchi, Morelli ve Nappa, 2018; Pedersen ve Thomas, 1992); cinsiyet ve yaş ile farklılaşmadığına ilişkin araştırma sonuçları (örn.; Bonomi ve ark., 2012; Morelli ve ark., 2016; Yon ve ark., 2013) ile de paralellik göstermektedir.

SONUÇ

715 yetişkin ve romantik ilişkisi bulunan veya romantik ilişkisi yakın zamanda sonlanmış katılımcıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, romantik ilişkide duygusal istismar failliği ve mağduriyetinin; bireyin psikodinamik kişilik organizasyonu, klinik spektrumda kişilik bozukluğu eğilimleri ve aleksitimi düzeyi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Analiz sonuçları; katılımcıların romantik ilişkilerindeki duygusal istismar failliği eğiliminin %20,8'inin paranoid KB eğilimi, kimlik difüzyonu, histrionik KB eğilimi ve aleksitimi tarafından (söz konusu yordayıcı değişkenlerin tek başlarına yordayıcılık güçleri sırası ile %4, %3, %1 ve %1'dir); duygusal istismar mağduriyeti eğiliminin ise %15,8'inin paranoid KB eğilimi, primitif savunmalar ve aleksitimi tarafından (söz konusu yordayıcı değişkenlerin tek başlarına yordayıcılık güçleri sırası ile %4, %3 ve %1'dir) açıklanabildiğini göstermiştir. Romantik ilişkilerinde duygusal istismarın var olduğu katılımcı grubunun yaklaşık %64'ünün, duygusal istismarın hem faili hem de mağduru konumunda bulunma eğiliminde olması nedeni ile “yalnızca duygusal istismar mağduru” veya “yalnızca duygusal istismar faili” olan gruplar da araştırmaya konu KB eğilimleri bakımından karşılaştırılmış ve fail grubunun paranoid, narsisistik ve histrionik KB eğilimlerinin, mağdur grubunkinden anlamlı ölçüde yüksek olduğu bulunmuştur. Analizlerden elde edilen bir diğer bulgu da sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerin romantik ilişkilerinde duygusal istismar failliği eğiliminin paranoid, antisosyal, narsisistik ve histrionik KB eğilimleri tarafından anlamlı olarak yordanmasıdır. Araştırmada ayrıca, romantik ilişkilerdeki duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimlerinin cinsiyet ve yaşa göre farklılık göstermediği; ilişki süresi 6-9 ay aralığında bulunan katılımcıların, ilişki süresi daha uzun olan katılımcılara kıyasla daha düşük seviyede duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimini barındırdığı bulgularına ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak, paranoid KB eğilimi ve aleksitimi düzeyinin, yetişkin bireylerin romantik ilişkilerinde faili veya mağduru olduğu;

kimlik difüzyonu ve histrionik KB eğiliminin faili olduğu, primitif savunma kullanımının ise mağduru olduğu duygusal istismarı etkilediği söylenebilir. Katılımcı grubundan yalnızca sınır durum kişilik organizasyonuna sahip bireylerden elde edilmiş bulgular, bu sonuçların farklılaşabildiğini ortaya koymuş olsa dahi, bu kıstas üzerinden yapılan değerlendirmelerin açıklayıcı gücünün yukarıda belirtildiği üzere yeterli olmayabileceğinden, gelecekte daha fazla sınır durum kişilik organizasyonuna sahip katılımcı ile oluşturulacak örneklerle yürütülebilecek olası çalışmaların bu konuyu aydınlatma konusunda daha net bulgular sunabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, yine de çalışmamızın sonuçlarını, bu zamana dek alışılmış sosyal öğrenme vb. sebeplerle açıklanagelmış duygusal istismar olgusunu, farklı bir pencereden anlamlandırmak için atılmış yeni bir adım olarak değerlendirmek de mümkündür.

Bu çalışma, her ne kadar duygusal istismar failliği ve mağduriyeti eğilimleri ile ilişkili psikolojik yapılar ve kişilik eğilimlerini, amaçlanan derinlikte ve tutarlılıkta ortaya koymakta kısıtlı kalsa da gerek bir halk sağlığı sorunu olan duygusal istismarı hem fail hem mağdur yönünden ele alan ve söz konusu kavramı kişilik eğilimleri bağlamında inceleyen kısıtlı sayıdaki araştırmalardan biri oluşu, gerekse medikal tanılama modeli ile psikodinamik bakış açısını birleştiren entegratif klinik bakış açısı ile özgün bir çalışmadır. Çalışmamızın hem alanyazında belirtilen boşlukları doldurmak hem de duygusal istismarı önlemeye yönelik oluşturulabilecek olası programlara katkı sağlayabilecek verileri ortaya koymak açısından önemli bir başlangıç yapmış olduğu düşünülmüştür.

Çalışmamız nicel ölçüm kriterleri barındırmasından ötürü; ölçüm araçlarının isabetlilik gücü, ölçümlerin katılımcıların kendi beyanlarına bağlı oluşu, katılımcıların ölçümün yaratabileceği birtakım şartlardan etkilenerek bu sürece dahil olmaları vb. sınırlılıklara sahiptir. Klinik psikoloji pratiğine daha derinlemesine ve isabetli bir katkı sağlayabilmek adına, konunun gelecekteki çalışmalarca nitel ölçüm yöntemleri ile de ele alınmasının faydalı olacağı düşünülmüştür. İleride yapılabilecek, özellikle kişilik bozukluğu eğilimi gibi kişilik özellikleri tespit etme amacı güden çalışmaların ölçüm araçlarının, bu çalışmada olduğu gibi komplike ve ölçüm sonuçlarını yanıltma potansiyeline sahip özbildirimler sunma eğilim gösteren

antisosyal, paranoid, narsisistik vb. kişilik örüntülerine sahip bireylerin bu karakteristik özellikleri göz önünde bulundurularak seçilmesinin veya öz bildirime dayalı olmayan tespit yöntemlerinin benimsenmesinin, araştırma bulgularının isabetliliğine ve tutarlılığına katkı sağlayabileceği değerlendirilmiştir.

Çalışmanın örnekleminin ulaşılabilirlik ve gönüllülük esasına göre oluşturulmuş olması, sonuçların genellenebilirliğini kısıtladığından, çalışmanın sınırlılıkları arasında sayılabilir. Gelecekte konuyu ele almak isteyen çalışmaların, örnekleme gelişigüzelden farklı yöntemlerle oluşturularak; bu konuda üretilebilecek bilimsel sonuçların açıklayıcı gücünü ve genellenebilirliğini artırması önerilmektedir. Araştırmamızın bir kısıtlılığı da ulaşılabilirliklerine dair endişelerimiz sebebiyle romantik ilişkiye sahip çiftler yerine, romantik ilişkiye sahip bireyleri dahil etmiş olmamızdır. Duygusal istismar olgusunu hem fail hem mağdur açısından gelecekte incelemek isteyen araştırmaların, bu konuyu, ilişkilerinde duygusal istismar örüntüsü barındıran yetişkin çiftlerden oluşturulabilecek örneklemeler kullanarak daha derinlemesine açıklayabilmesinin mümkün olabileceği düşünülmüştür. Romantik ilişkilerinde duygusal istismar deneyimlenen çiftlerden oluşturulmuş bir örneklem hem alanyazında hem bu çalışmada sıklıkla vurgulanan istismarın dönüşümlülüğü olgusunu aydınlatma konusunda daha isabetli sonuçlar ortaya koyabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abowitz, D., Knox, D., & Zusman, M.** (2010). Emotional abuse among undergraduates in romantic relationships. *International Journal of Sociology of the Family*, 36 (2), 117–138.
- Abramson, L. Y., Seligman, M. E., & Teasdale, J. D.** (1978). Learned helplessness in humans: Critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87 (1), 49–74.
- Aguilar, R. J., & Nightingale, N. N.** (1994). The impact of specific battering experiences on the self-esteem of abused women. *Journal of Family Violence*, 9 (1), 35–45.
- Akduman, İ., Çelik, D., & Tiftik, N.** (2016). Female murderers: Examination of the relationship between childhood traumatic experiences and anger expression. *Journal of Human Sciences*, 13 (1), 1873-1886.
- Akhtar, S.** (1992). *Broken structures: Severe personality disorders and their treatment*. Maryland, US: Jason Aronson.
- Akhtar, S., & Thomson, J. A.** (1982). Overview: Narcissistic personality disorder. In *The American Journal of Psychiatry*, 139 (1), 12–20.
- Aktu, Y. ve Varol, B.** (2017). Sosyal hizmet ve danışmanlık bölümü öğrencilerinin psikolojik şiddet kavramına yönelik algıları. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (8), 133–154.
- Alsawalqa, R. O., Sa'deh, Y. A. R., & Alrawashdeh, M. N.** (2021). Jordanian men's experience of emotional abuse in marital relationships: The role of marriage length and motivation. *Frontiers in Psychology*, 12, 689235.
- American Psychiatric Association.** (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). New York, US: American Psychiatric Association.
- Aronson, T. A.** (1989). Paranoia and narcissism in psychoanalytic theory. Contributions of self psychology to the theory and therapy of the paranoid disorders. *Psychoanalytic Review*, 76 (3), 329–351.

- Arslan, G. ve Balkis, M.** (2016). Ergenlerde duygusal istismar, problem davranışlar, öz-yeterlik ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 6 (1), 8–22.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F.** (2008). *Ankara’da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerin saptanması araştırması*. Ankara: HÜKSAM Raporu.
- Atay, Ş.** (2021). *Psychological aggression among dating university students: The prediction of attachment styles, rejection sensitivity, and self-compassion*. (Master’s thesis). Middle East Technical University, The Department of Educational Sciences, Guidance and Psychological Counseling, Ankara.
- Baldry, A. C.** (2003). “Stick and stones hurt my bones but his glance and words hurt more”: The impact of physiological abuse and physical violence by current and former partners on battered women in Italy. *The International Journal of Forensic Mental Health*, 2 (1), 47–57.
- Basharpoor, S., & Jani, S.** (2020). The role of mindfulness and alexithymia in reducing depression and anxiety in women victims of spouse violence. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 6 (6), 55-65.
- Baskin-Sommers, A., Krusemark, E., & Ronningstam, E.** (2014). Empathy in narcissistic personality disorder: from clinical and empirical perspectives. *Personality Disorders*, 5 (3), 323–333.
- Bateman, A., & Fonagy, P.** (2009). Randomized controlled trial of outpatient mentalization-based treatment versus structured clinical management for borderline personality disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 166 (12), 1355–1364.
- Beck, A. T.** (1964). Thinking and depression: II. Theory and therapy. *Archives of General Psychiatry*, 10 (6), 561–571.
- Benjamin, L. S.** (2002). *Interpersonal diagnosis and treatment of personality disorders*. London, UK: Guilford.
- Berenbaum, H.** (1996). Childhood abuse, alexithymia and personality disorder. *Journal of Psychosomatic Research*, 41 (6), 585–595.
- Berke, D. S., Macdonald, A., Poole, G. M., Portnoy, G. A., McSheffrey, S., Creech, S. K., & Taft, C. T.** (2017). Optimizing trauma-informed intervention for intimate partner violence in veterans: The role of alexithymia. *Behaviour Research and Therapy*, 97, 222–229.

- Berney, S., de Roten, Y., Beretta, V., Kramer, U., & Despland, J. N.** (2014). Identifying psychotic defenses in a clinical interview. *Journal of Clinical Psychology, 70* (5), 428–439.
- Beyarslan, S. D.** (2019). *Investigating the effects of parental psychological control, perceived parental warmth and strict control/supervision on emotional abuse in romantic relationships.* (Master's thesis). TED University, Department of Psychology, Ankara.
- Bianchi, D., Morelli, M., & Nappa, M. R.** (2018). A bad romance: Sexting motivations and teen dating violence. *Journal of Interpersonal Violence, 36* (13-14), 6029-6049.
- Bilge, Y.** (2018). DSM-5 kişilik bozuklukları için kısa bir ölçek: Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Form'un geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 19* (2), 14-21.
- Bilge, Y. ve Bilge, Y.** (2020). Aleksitiminin Dikkat-Değerlendirme Modeli'nin ölçümü: Perth Aleksitimi Ölçeği'nin Türkçe psikometrik özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 21* (2), 71-79.
- Bingölbali, E.** (2020). *Evli çiftlerde aleksitimik özelliklerin evlilik doyumuyla ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans tezi). Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Black, M. C., Basile, K. C., Breiding, M. J., Smith, S. G., Walters, M. L., Merrick, M. T., Chen, J., & Stevens, M. R.** (2011). *National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS).* Inter-University Consortium for Political and Social Research.
- Blatt, S. J., & Blass, R. B.** (1996). Relatedness and self-definition: A dialectic model of personality development. In G. G. Noam, K. W. Fischer (Eds.), *Development and vulnerability in close relationships.* (pp. 309–338). New Jersey, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Blum, R., & Mmari, K.** (2004). The health of young people in a global context. *The Journal of Adolescent Health: Official Publication of the Society for Adolescent Medicine, 35* (5), 402–418.
- Blüml, V., & Doering, S.** (2021). ICD-11 personality disorders: A psychodynamic perspective on personality functioning. *Frontiers in Psychiatry, 12*, 654026.
- Bonomi, A. E., Anderson, M. L., Nemeth, J., Bartle-Haring, S., Buettner, C., & Schipper, D.** (2012). Dating violence victimization across the teen years: Abuse frequency, number of abusive partners, and age at first occurrence. *BMC Public Health, 12*, 637.

- Bornstein, R. F.** (1992). The dependent personality: developmental, social, and clinical perspectives. *Psychological Bulletin*, *112* (1), 3–23.
- Bornstein, R. F.** (2007). Dependent personality disorder. In *Personality disorders: Toward the DSM-V*. (pp. 307–324). California, US: Sage Publications, Inc.
- Bornstein, R. F.** (2011). Reconceptualizing personality pathology in DSM-5: limitations in evidence for eliminating dependent personality disorder and other DSM-IV syndromes. *Journal of Personality Disorders*, *25* (2), 235–247.
- Boss, J. M.** (1979). The seventeenth-century transformation of the hysteric affection, and Sydenham's Baconian medicine. *Psychological Medicine*, *9* (2), 221–234.
- Bourke, M. E., & Grenyer, B. F. S.** (2010). Psychotherapists' response to borderline personality disorder: a core conflictual relationship theme analysis. *Psychotherapy Research: Journal of the Society for Psychotherapy Research*, *20* (6), 680–691.
- Bradley, R., Heim, A. K., & Westen, D.** (2005). Transference patterns in the psychotherapy of personality disorders: Empirical investigation. *The British Journal of Psychiatry*, *186* (4), 342–349.
- Brush, L. D.** (1990). Violent acts and injurious outcomes in married couples: Methodological issues in the National Survey of Families and Households. *Gender & Society*, *4* (1), 56–67.
- Bugas, J., & Silberschatz, G.** (2000). How patients coach their therapists in psychotherapy. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, *37* (1), 64–70.
- Burke, J.** (2006). Antisocial personality disorder in cult leaders and induction of dependent personality disorder in cult members. *Cultic Studies Review*, *5* (3), 390–410.
- Bursten, B.** (1973). *The manipulator: A psychoanalytic view*. London, UK: Yale University Press.
- Canals, J., Voltas, N., Hernández-Martínez, C., Cosi, S., & Arija, V.** (2019). Prevalance of DSM-V anxiety disorders, comorbidity, and persistence of symptoms in Spanish early adolescents. *European Child and Adolescent Psychiatry*, *28*, 131–143.
- Candel, O.** (2019). A review on the present condition of histrionic personality disorder. *Bulletin of Integrative Psychiatry*, *25* (3), 39–44.

- Cansız, C.** (2019). *Ergenlerde algılanan duygusal istismarın kendine zarar verme ve riskli davranışlar ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Capezza, N. M., D'Intino, L. A., Flynn, M. A., & Arriaga, X. B.** (2021). Perceptions of psychological abuse: The role of perpetrator gender, victim's response, and sexism. *Journal of Interpersonal Violence, 36* (3-4), 1414-1436.
- Carney, M. M., & Barner, J. R.** (2012). Prevalence of partner abuse: Rates of emotional abuse and control. *Partner Abuse, 3* (3), 286–335.
- Carroll, A.** (2009). Are you looking at me? Understanding and managing paranoid personality disorder. *Advances in Psychiatric Treatment, 15* (1), 40–48.
- Casey, P. R., & Tyrer, P.** (1990). Personality disorder and psychiatric illness in general practice. *The British Journal of Psychiatry, 156* (2), 261–265.
- Castonguay, L. G. & Oltmanns, T. F.** (2013). *Psychopathology: From science to clinical practice*. London, UK: Guilford.
- Catherine, A., Lehmann, P., Cobb, N., & Fowler, C. R.** (2008). Personality profiles of women and men arrested for domestic violence: An analysis of similarities and differences. *Journal of Offender Rehabilitation, 41* (4), 63-81.
- Ceran Yıldırım, G. G. ve Yüksel, S.** (2021). Kişilik Organizasyonları Envanteri'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, 56* (1), 1-19.
- Chatterji, N. N.** (1967). Psychodynamics of paranoia. *Psychotherapy and Psychosomatics, 15* (2–4), 105–113.
- Chen, C., Hewitt, P., Flett, G., & Roxborough, H.** (2019). Multidimensional perfectionism and borderline personality organization in emerging adults: A two-wave longitudinal study. *Personality and Individual Differences, 146*, 143–148.
- Ciampo, L., & Del Ciampo, I.** (2020). Physical and emotional repercussions of pregnancy during adolescence. *Asian Journal of Pediatric Research, 4* (1), 17–22.
- Cicchone, J. R.** (1979). The psychopath: A comprehensive study of antisocial disorders and behaviors. *The American Journal of Psychiatry, 136* (8), 1106-1127.
- Cierpiałkowska, L., Marszał, M., & Pieniazek, M.** (2012). Defensive functioning in individuals with borderline personality organization in the light of

- empirical research. *Polish Journal of Applied Psychology*, 10 (1), 7–20.
- Clarkin, J. F., Foelsch, P. A., Levy, K. N., Hull, J. W., Delaney, J. C., & Kernberg, O. F.** (2001). The development of a psychodynamic treatment for patients with borderline personality disorder: A preliminary study of behavioral change. *Journal of Personality Disorders*, 15 (6), 487–495.
- Clarkin, J. F., Yeomans, F. E., & Kernberg, O. F.** (2006). *Psychotherapy for borderline personality: Focusing on object relations*. Washington, US: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Clements, K., & Schumacher, J. A.** (2010). Perceptual biases in social cognition as potential moderators of the relationship between alcohol and intimate partner violence: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 15 (5), 357–368.
- Cleveland, H. H., Herrera, V. M., & Stuewig, J.** (2003). Abusive males and abused females in adolescent relationships: Risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*, 18 (6), 325–339.
- Coker, A. L., McKeown, R. E., Sanderson, M., Davis, K. E., Valois, R. F., & Huebner, E. S.** (2000). Severe dating violence and quality of life among south carolina high school students. *American Journal of Preventive Medicine*, 19 (4), 220–227.
- Coolidge, F. L.** (2006). *The Coolidge Axis II Inventory Plus-Revised: Manual*. Colorado, US: Author.
- Cramer, P.** (2006). *Protecting the self: Defense mechanisms in action*. London, UK: Guilford.
- Craparo, G., Gori, A., Petruccelli, I., Cannella, V., & Simonelli, C.** (2014). Intimate partner violence: Relationships between alexithymia, depression, attachment styles, and coping strategies of battered women. *The Journal of Sexual Medicine*, 11 (6), 1484–1494.
- Çakar, F. S.** (2006). Ergenlerde duygusal istismar ve ihmal ile benlik algısı ve genel kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 31 (329), 17-22.
- De Gucht, V., & Heiser, W.** (2003). Alexithymia and somatisation: A quantitative review of the literature. *Journal of Psychosomatic Research*, 54 (5), 425–434.

- De Micheli, D., Andrade, A. L. M., & Galduroz, J. C.** (2021). Limitations of DSM-5 diagnostic criteria for substance use disorder in adolescents: what have we learned after using these criteria for several years? *Brazilian Journal of Psychiatry*, *43* (4), 349-350.
- Dell’Osso, L., & Pini, S.** (2012). What did we learn from research on comorbidity in psychiatry? Advantages and limitations in the forthcoming DSM-V era. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, *8*, 180-184.
- Deutsch, H.** (1942). Some forms of emotional disturbance and their relationship to schizophrenia. *The Psychoanalytic Quarterly*, *11* (3), 301–321.
- Diamond, D., Clarkin, J. F., Levy, K. N. & Foelsch, P.** (2002). The clinical implications of current attachment research for interventions for borderline patients. *Journal of Infant, Child and Adolescent Psychotherapy*, *2* (4), 121-149.
- Dikmen, H., Özeydin, T. ve Yılmaz, S.** (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Acibadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *9* (2), 92–98.
- Disney, K. L.** (2013). Dependent personality disorder: A critical review. *Clinical Psychology Review*, *33* (8), 1184–1196.
- Downey, G., & Feldman, S. I.** (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *70* (6), 1327–1343.
- Dutton, D. G., & Starzomski, A. J.** (1993). Borderline personality in perpetrators of psychological and physical abuse. *Violence and Victims*, *8* (4), 327–337.
- Dutton, D. G., Keith, S., Starzomski, A., & Bartholomew, K.** (1994). Intimacy-anger and insecure attachment as precursors of abuse in intimate relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, *24* (15), 1367-1386.
- Dutton, D. G.** (1995). A scale for measuring propensity for abusiveness. *Journal of Family Violence*, *10* (2), 203-221.
- Dutton, D. G. & Starzomski, A. J. & Ryan, L.** (1996). Antecedents of abusive personality and abusive behavior in wife assaulters. *Journal of Family Violence*, *11* (2), 113-132.
- Dutton, D. G.** (1998). The abusive personality: Violence and control in intimate relationships. In *The abusive personality: Violence and control in intimate relationships*. London, UK: Guilford.

- Eagle, M. N.** (2003). The Postmodern turn in psychoanalysis: A critique. *Psychoanalysis Psychology*, 20, 411-424.
- Eagle, M. N.** (2007). Psychoanalysis and its critics. *Psychoanalytic Psychology*, 24 (1), 10-24.
- Ekselius, L.** (2018). Personality disorder: A disease in disguise. *Upsala Journal of Medical Sciences*, 123 (4), 194-204.
- Emery, R. E.** (1989). Family violence. *American Psychologist*, 44 (2), 321-328.
- Erikson, E. H.** (1956). The problem of ego identity. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 4 (1), 56-121.
- Ersanlı, K., Yılmaz, M. ve Özcan, K.** (2013). Algılanan duygusal istismar ölçeği (ADİÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 147-164.
- Esbec, E., & Echeburua, E.** (2010). Violence and personality disorders: Clinical and forensic implications. *Actas Espanolas de Psiquiatria*, 38 (5), 249-261.
- Fairbairn, W. R. D.** (1952). *Psychoanalytic studies of the personality* (1st ed.). London, UK: Routledge.
- Fairbairn, W. R. D.** (1954). *An object relations theory of the personality*. New York, US: Basic Books.
- Farah, T., Ling, S., Raine, A., Yang, Y., & Schug, R.** (2018). Alexithymia and reactive aggression: The role of the amygdala. *Psychiatry Research. Neuroimaging*, 281, 85-91.
- Feixas, G., & Botella, L.** (2004). Psychotherapy integration: Reflections and contributions from a constructivist epistemology. *Journal of Psychotherapy Integration*, 14 (2), 192-222.
- Finkel, E. J., DeWall, C. N., Slotter, E. B., McNulty, J. K., Pond Jr., R. S., & Atkins, D. C.** (2012). Using I³ theory to clarify when dispositional aggressiveness predicts intimate partner violence perpetration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 102 (3), 533-549.
- Finkel, E. J., Eastwick, P. W., Karney, B. R., Reis, H. T., & Sprecher, S.** (2013). Online dating: A critical analysis from the perspective of psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 13 (1), 3-66.
- Fischer-Kern, M., Schuster, P., Kapusta, N. D., Tmej, A., Buchheim, A., Rentrop, M., Buchheim, P., Hörz, S., Doering, S., Taubner, S., & Fonagy, P.** (2010). The relationship between personality organization,

reflective functioning, and psychiatric classification in borderline personality disorder. *Psychoanalytic Psychology*, 27(4), 395-409.

- Follingstad, D. R.** (2007). Rethinking current approaches to psychological abuse: Conceptual and methodological issues. *Aggression and Violent Behavior*, 12 (4), 439–458.
- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., & Polek, D. S.** (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5 (2), 107–120.
- Follingstad, D., Bradley, B., Helff, C., & Laughlin, J.** (2002). A model for predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament, and need for relationship control. *Violence and Victims*, 17 (1), 35–47.
- Fonagy, P., & Target, M.** (1996). Playing with reality: I. Theory of mind and the normal development of psychic reality. *International Journal of Psychoanalysis*, 77, 217-233.
- Fonagy, P., & Target, M.** (2000). Playing with reality: III. The persistence of dual psychic reality in borderline patients. *International Journal of Psychoanalysis*, 81, 853-874.
- Fonagy, P., Target, M., & Gergely, G.** (2000). Attachment and borderline personality disorder. A theory and some evidence. *The Psychiatric Clinics of North America*, 23 (1), 103–122.
- Fosse, R., Eidhammer, G., Selmer, L. E., Knutzen, M., & Bjorkly, S.** (2021). Strong associations between childhood victimization and community violence in male forensic mental health patients. *Frontiers in Psychiatry*, 11, 628734.
- Freeman, D., & Garety, P.** (2014). Advances in understanding and treating persecutory delusions: a review. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 49 (8), 1179–1189.
- French, J. H., & Shrestha, S.** (2021). *Histrionic personality disorder*. Florida, US : StatPearls Publishing.
- Freud, S.** (1905). Three essays on the theory of sexuality. In *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud, volume VII (1901-1905): A case of hysteria, three essays on sexuality and other works*, (pp. 123–246). London, UK: Hogarth Press.
- Freud, S.** (1915). Instincts and their vicissitudes. In *On the history of psychoanalytic movement papers on metapsychology and other works*, (pp. 117–140). London, UK: Hogarth Press.

- Frewen, P. A., Lanius, R. A., Dozois, D. J. A., Neufeld, R. W. J., Pain, C., Hopper, J. W., Densmore, M., & Stevens, T. K.** (2008). Clinical and neural correlates of alexithymia in posttraumatic stress disorder. *Journal of Abnormal Psychology, 117* (1), 171–181.
- Frieze, I. H., & Browne, A.** (1989). Violence in marriage. In *Family violence*. (pp. 163–218). Chicago, US: University of Chicago Press.
- Gabbard, G. O.** (2009). Transference and countertransference: Developments in the treatment of narcissistic personality disorder. *Psychiatric Annals, 39* (3), 129–136.
- Gacono, C. B., & Meloy, J. R.** (1988). The relationship between cognitive style and defensive process in the psychopath. *Criminal Justice and Behavior, 15*(4), 472–483.
- Gacono, C., & Meloy, J.** (2012). Assessing antisocial and psychopathic personalities. In Butcher, J. N. (Ed.), *Oxford handbook of personality assessment*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Gairdner, W.** (2002). ‘The ailment’ – 45 years later. *Clinical child psychology and psychiatry, 7* (2), 288–294.
- Gao, S., Assink, M., Liu, T., Chan, K. L., & Ip, P.** (2021). Associations between rejection sensitivity, aggression, and victimization: A meta-analytic review. *Trauma, Violence & Abuse, 22* (1), 125–135.
- Gelles, R. J., & Straus, M. A.** (1988). *Intimate violence*. New York, US: Simon & Schuster.
- Giles-Sims, J.** (1983). *Wife battering: a systems theory approach*. London, UK: Guilford.
- Glenn, A. L., Johnson, A. K., & Raine, A.** (2013). Antisocial personality disorder: a current review. *Current Psychiatry Reports, 15* (12), 427.
- Goldsmith, R. E., & Freyd, J. J.** (2005). Awareness for emotional abuse. *Journal of Emotional Abuse, 5* (1), 95–123.
- Gottman, J. M.** (1998). Psychology and the study of marital processes. *Annual Review of Psychology, 49*, 169–197.
- Gracia Leiva, M., Puente, A., Ubillós, S., & Páez, D.** (2019). Dating violence (DV): A systematic meta-analysis review. *Anales de Psicología, 35* (2), 300–313.
- Green, A.** (2005). The illusion of common ground and mythical pluralism. *The International Journal of Psychoanalysis, 86* (3), 627–632.

- Green, A., & Charles, K.** (2019). Voicing the victims of narcissistic partners: A qualitative analysis of responses to narcissistic injury and self-esteem regulation. *SAGE Open*, 9 (2), 1-10.
- Green, A., MacLean, R., & Charles, K.** (2020). Unmasking gender differences in narcissism within intimate partner violence. *Personality and Individual Differences*, 167, 110247.
- Greenberg, R. P., & Bornstein, R. F.** (1988). The dependent personality: II. Risk for psychological disorders. *Journal of Personality Disorders*, 2 (2), 136–143.
- Gregory, A., & Eley, T.** (2007). Genetic influences on anxiety in children: What we've learned and where we're heading. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 10 (3), 199–212.
- Grover, K. E., Carpenter, L. L., Price, L. H., Gagne, G. G., Mello, A. F., Mello, M. F., & Tyrka, A. R.** (2007). The relationship between childhood abuse and adult personality disorder symptoms. *Journal of Personality Disorders*, 21 (4), 442–447.
- Grynberg, D., Luminet, O., Corneille, O., Grèzes, J., & Berthoz, S.** (2010). Alexithymia in the interpersonal domain: A general deficit of empathy? *Personality and Individual Differences*, 49 (8), 845–850.
- Gunderson, J. G., & Ronningstam, E.** (2001). Differentiating narcissistic and antisocial personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 15 (2), 103–109.
- Harned, M. S.** (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence and Victims*, 16 (3), 269–285.
- Hébert, M., Daspe, M.-È., Lapierre, A., Godbout, N., Blais, M., Fernet, M., & Lavoie, F.** (2017). A meta-analysis of risk and protective factors for dating violence victimization: the role of family and peer interpersonal context. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20 (4), 574-590.
- Heleniak, C., & McLaughlin, K. A.** (2019). Social-cognitive mechanisms in the cycle of violence: Cognitive and affective theory of mind, and externalizing psychopathology in children and adolescents. *Development and Psychopathology*, 32 (2), 735-750.
- Henning, K., Jones, A., & Holdford, R.** (2003). Treatment needs of women arrested for domestic violence: A comparison with male offenders. *Journal of Interpersonal Violence*, 18 (8), 839-856.

- Hester, M.** (2013). Who does what to whom? Gender and domestic violence perpetrators in English police records. *European Journal of Criminology*, *10* (5), 623–637.
- Hines, D. A., & Saudino, K. J.** (2003). Gender differences in psychological, physical, and sexual aggression among college students using the revised conflict tactics scales. *Violence and Victims*, *18* (2), 197–217.
- Holzman, P. S.** (1976). The future of psychoanalysis and its institutes. *Psychoanalytic Quarterly*, *65*, 250-273.
- Horowitz, M. J.** (1991). *Hysterical personality style and the histrionic personality disorder*. Maryland, US: Jason Aronson.
- Horowitz, M. J.** (1997). Psychotherapy for histrionic personality disorder. *The Journal of Psychotherapy Practice and Research*, *6* (2), 93–97.
- Horowitz, M. J.** (2004). Diffuse identity and lack of long-term direction: The histrionic personality disorder and other related disorders. In *Interpersonal foundations of psychopathology*. (pp. 189–203). New York, US : American Psychological Association.
- Humphreys, T., Wood, L., & Parker, J.** (2009). Alexithymia and satisfaction in intimate relationships. *Personality and Individual Differences*, *46* (1), 43–47.
- Jackson, S. M.** (1999). Issues in the dating violence research: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, *4* (2), 233–247.
- Jacobson, E.** (1964). *The self and the object world*. Connecticut, US: International Universities Press.
- Jantz, G. L., & McMurray, A.** (2009). *Healing the scars of emotional abuse*. Michigan, US : Revell.
- Johnson, S. A.** (2019). Understanding the violent personality: Antisocial personality disorder, psychopathy, & sociopathy explored. *Forensic Research and Criminology International Journal*, *7* (2), 76-88.
- Johnson, J., Jones, C., Lin, A., Wood, S., Heinze, K., & Jackson, C.** (2014). Shame amplifies the association between stressful life events and paranoia amongst young adults using mental health services: Implications for understanding risk and psychological resilience. *Psychiatry Research*, *220* (1), 217–225.
- Kacel, E. L., Ennis, N., & Pereira, D. B.** (2017). Narcissistic personality disorder in clinical health psychology practice: Case studies of comorbid psychological distress and life-limiting illness. *Behavioral Medicine (Washington, D.C.)*, *43* (3), 156–164.

- Kadalkal, İ.** (2021). *Romantik ilişkilerdeki olası manipülasyon veya duygusal istismarın ilişkiden alınan doyuma etkisi.* (Yüksek Lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalkan, M.** (2010). An Adlerian overview to physical abuse, emotional abuse and problem solving on romantic relationships: The social interest. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 11* (3), 242–247.
- Karakurt, G., & Silver, K.** (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age. *Violence and Victims, 28* (5), 804–821.
- Karukivi, M., & Saarijärvi, S.** (2014). Development of alexithymic personality features. *World Journal of Psychiatry, 4* (4), 91–102.
- Katmer, A. N. ve Türk, F.** (2021). Eklektik bir psikoterapi modeli: Bilişsel analitik terapiye bir bakış. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi, 4* (8), 63–87.
- Katz, J., Arias, I., & Beach, S. R. H.** (2000). Psychological abuse, self-esteem, and women's dating relationship outcomes: A comparison of the self-verification and self-enhancement perspectives. *Psychology of Women Quarterly, 24* (4), 349–357.
- Kelly, V.** (2004). Psychological abuse of women: A review of the literature. *The Family Journal, 12* (4), 383–388.
- Kemaloğlu, S.** (2021). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki duygusal istismar, kişiler arası bağımlılık ve romantik ilişki kalıp yargıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi.* (Yüksek Lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kepir-Savoly, D. D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş-Zorbaz, S.** (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5* (42), 173-183.
- Kernberg, O.** (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 15* (3), 641–685.
- Kernberg, O. F.** (1982). Self, ego, affects, and drives. *Journal of the American Psychoanalytic Association, 30* (4), 893–917.
- Kernberg, O. F.** (1995). *Object relations theory and clinical psychoanalysis.* Maryland, US : Jason Aronson.
- Kernberg, O. F. & Clarkin, C. F.** (1995). *The Inventory of Personality Organization.* New York, US : The New York Hospital-Cornell Medical Center.

- Kernberg, O. F.** (1999). Psychoanalysis, psychoanalytic psychotherapy and supportive psychotherapy: Contemporary controversies. *The International Journal of Psychoanalysis*, 80 (6), 1075–1091.
- Kernberg, O. F.** (2016). New developments in transference focused psychotherapy. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 97 (2), 385–407.
- Kernberg, P. F., Weiner, A. S., & Bardenstein, K. K.** (2000). *Personality disorders in children and adolescents*. New York, US: Basic Books.
- Kernberg, O. F., & Caligor, E.** (2005). A psychoanalytic theory of personality disorders. In *Major theories of personality disorder, 2nd ed.* (pp. 114–156). London, UK: Guilford.
- Khasho, D. A., van Alphen, S. P. J., Heijnen-Kohl, S. M. J., Ouwens, M. A., Arntz, A., & Videler, A. C.** (2019). The effectiveness of individual schema therapy in older adults with borderline personality disorder: Protocol of a multiple-baseline study. *Contemporary Clinical Trials Communications*, 14, 100330.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M.** (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42), 160-172.
- Klein, M.** (1984). On identification. In *The writings of Melanie Klein*. (pp. 141–175). New York, US : The Free Press.
- Koçmarlar, H. ve Akbağ, M.** (2018). Ergenlerin anne baba ve öğretmenlerinden algıladıkları duygusal istismarın öz-yeterlikleri üzerindeki yordayıcı etkisi üzerine bir inceleme. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (15), 1323–1360.
- Kohut, H.** (1984). *How does analysis cure?* Chicago, US: University of Chicago Press.
- Kramer, U., de Roten, Y., Perry, J. C., & Despland, J. N.** (2013). Beyond splitting: Observer-rated defense mechanisms in borderline personality disorder. *Psychoanalytic Psychology*, 30 (1), 3–15.
- Kumcağız, H., Orak, O. S. ve Şahin, C.** (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389–399.
- Lachkar, J. J.** (2001). Emotional abuse of high-functioning professional women. *Journal of Emotional Abuse*, 2(1), 73–91.

- Láng, A.** (2015). Borderline personality organization predicts machiavellian interpersonal tactics. *Personality and Individual Differences*, *80* (2015), 28–31.
- Lawlor, M. S.** (2016). *Mindfulness and social emotional learning (SEL): A conceptual framework BT*. In K. A. Schonert-Reichl, R. W. Roeser (eds.), *Handbook of mindfulness in education: Integrating theory and research into practice*. (pp. 65–80). New York, US: Springer.
- Lawrence, E., Orengo-Aguayo, R., Langer, A., & Brock, R. L.** (2012). The impact and consequences of partner abuse on partners. *Partner Abuse*, *3*(4), 406–428.
- Lawrence, E., Yoon, J., Langer, A., & Ro, E.** (2009). Is psychological aggression as detrimental as physical aggression? The independent effects of psychological aggression on depression and anxiety symptoms. *Violence and Victims*, *24* (1), 20–35.
- Lawshe, C. H.** (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, *28*, 563-575.
- Lee, R.** (2017). Mistrustful and misunderstood: A review of paranoid personality disorder. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, *4* (2), 151–165.
- Leichsenring, F.** (1991). Primary process thinking, primitive defensive operations and object relationships in borderline and neurotic patients. *Psychopathology*, *24* (1), 39–44.
- Lenzenweger, M. F., McClough, J. F., Clarkin, J. F., & Kernberg, O. F.** (2012). Exploring the interface of neurobehaviorally linked personality dimensions and personality organization in borderline personality disorder: The Multidimensional Personality Questionnaire and Inventory of Personality Organization. *Journal of Personality Disorders*, *26* (6), 902-918.
- Leshem, R., van Lieshout, P. H. H. M., Ben-David, S., & Ben-David, B. M.** (2019). Does emotion matter? The role of alexithymia in violent recidivism: A systematic literature review. *Criminal Behaviour and Mental Health: CBMH*, *29* (2), 94–110.
- Leweke, F., Leichsenring, F., Kruse, J., & Hermes (vorm. Bausch), S.** (2012). Is alexithymia associated with specific mental disorders? *Psychopathology*, *45* (1), 22–28.
- Lewis, K., & Mastico, E.** (2017). Histrionic personality disorder. In V. Zeigler-Hill, T. K. Shackelford (eds.); *Encyclopedia of personality and individual differences*. (pp. 1–9). New York, US: Springer.

- Lewis, S. F., & Fremouw, W.** (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical Psychology Review, 21* (1), 105–127.
- Lilienfeld, S. O., Van Valkenburg, C., Larntz, K., & Akiskal, H. S.** (1986). The relationship of histrionic personality disorder to antisocial personality and somatization disorders. *The American Journal of Psychiatry, 143* (6), 718–722.
- Lingiardi, V., Lonati, C., Delucchi, F., Fossati, A., Vanzulli, L., & Maffei, C.** (1999). Defense mechanisms and personality disorders. *The Journal of Nervous and Mental Disease, 187* (4), 224–228.
- Lingiardi, V., & McWilliams, N.** (2017). *Psychodynamic diagnostic manual: PDM-2*, (2nd ed.). London, UK: Guilford.
- Loas, G., Cormier, J., & Perez-Diaz, F.** (2011). Dependent personality disorder and physical abuse. *Psychiatry Research, 185* (1-2), 167-170.
- Lobbestael, J., Arntz, A., & Bernstein, D. P.** (2010). Disentangling the relationship between different types of childhood maltreatment and personality disorders. *Journal of Personality Disorders, 24* (3), 285-295.
- Lyvers, M., Pickett, L., Needham, K., & Thorberg, F. A.** (2021). Alexithymia, fear of intimacy, and relationship satisfaction. *Journal of Family Issues, 3* (2), 1–22.
- Machado, C., Martins, C., & Caridade, S.** (2014). Violence in intimate relationships: A comparison of married and dating couples. *Journal of Criminology, 2014*, 897093.
- Magnavita, J. J.** (2004). *Handbook of personality disorders*. New Jersey, US : Wiley and Sons.
- Main, M., & Solomon, J.** (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern: Procedures, findings and implications for the classification of behavior. In *Affective Development in Infancy* (pp. 95–124). Illionis, US: Norwood.
- Main, T. F.** (1957). The ailment. *The British Journal of Medical Psychology, 30* (3), 129–145.
- Malancharuvil, J. M.** (2012). Empathy deficit in antisocial personality disorder: a psychodynamic formulation. *American Journal of Psychoanalysis, 72* (3), 242–250.
- Malin, A., & Grotstein, J. S.** (1966). Projective identification in the therapeutic process. *The International Journal of Psycho-Analysis, 47* (1), 26–31.

- Martínez, Á. R., Lila, M., & Moya-Albiol, L.** (2019). The importance of considering alexithymia during initial stages of intimate partner violence interventions to design adjuvant treatments. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *16* (19), 3695.
- Mattila, T., Koeter, M., Wohlfarth, T., Storosum, J., van den Brink, W., de Haan, L., Derks, E., Leufkens, H., & Denys, D.** (2015). Impact of DSM-5 changes on the diagnosis and acute treatment of schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, *41* (3), 637–643.
- Matusiewicz, A., Hopwood, C., Banducci, A., & Lejuez, C.** (2010). The effectiveness of cognitive behavioral therapy for personality disorders. *The Psychiatric Clinics of North America*, *33* (3), 657–685.
- McKibbin, C. L.** (1998). *The relationship of subtle and overt psychological abuse to women's self-concept and psychological symptoms*. (Doctoral thesis). University of North Texas, US. Retrieved from <https://digital.library.unt.edu/>
- McNulty, J. K., & Hellmuth, J. C.** (2008). Emotion regulation and intimate partner violence in newlyweds. *Journal of Family Psychology*, *22* (5), 794–797.
- McWilliams, N.** (1999). *Psychoanalytic case formulation*. London, UK: Guilford.
- Meganck, R., Vanheule, S., Inslegers, R., & Desmet, M.** (2009). Alexithymia and interpersonal problems: A study of natural language use. *Personality and Individual Differences*, *47* (8), 990–995.
- Mezey, N. J., Post, L. A., & Maxwell, C. D.** (2002). Redefining intimate partner violence: women's experiences with physical violence and non-physical abuse by age. *International Journal of Sociology and Social Policy*, *22* (7/8), 122–154.
- Millon, T., Millon, C. M., Meagher, S., Grossman, S., & Ramnath, R.** (2004). *Personality disorders in modern life*. New Jersey, US: Wiley and Sons.
- Mitchell, S. A., & Black, M. J.** (1995). *Freud and beyond: A history of modern psychoanalytic thought*. New York, US: Basic Books.
- Molidor, C., & Tolman, R. M.** (1998). Gender and contextual factors in adolescent dating violence. *Violence against Women*, *4* (2), 180–194.
- Montebarocci, O., Codispoti, M., Baldaro, B., & Rossi, N.** (2004). Adult attachment style and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, *36* (3), 499–507.

- Moran, P.** (1999). The epidemiology of antisocial personality disorder. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology: The International Journal for Research in Social and Genetic Epidemiology and Mental Health Services*, 34 (5), 231–242.
- Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L., & Chirumbolo, A.** (2016). Not-allowed sharing of sexts and dating violence from the perpetrator's perspective: The moderation role of sexism. *Computers in Human Behavior*, 56, 163-169.
- Morgado, B. J., Rodrigues, G. F., Filipe, M. R., Madureira, V. S., & Almeida, T. C.** (2021). Traumatic experiences in a lifetime: Impact on the connection with others and the role of emotions. *Annals of Medicine*, 53 (1), 132.
- Möller, H. J.** (2018). Possibilities and limitations of DSM-5 in improving the classification and diagnosis of mental disorders. *Psychiatria Polska*, 52 (4), 611–628.
- Murphy, C. M., & Hoover, S. A.** (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14 (1), 39–53.
- Murray, C. E., & Kardatzke, K. N.** (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10 (1), 79–89.
- Nalbantçılar, S. C.** (2018). *Yakın ilişkide psikolojik şiddet deneyimi ile travmatik stres belirtileri arasında peritratmatik sıkıntı ve kontrol kaybı ile posttravmatik duyguların aracı rolü.* (Doktora tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nemiah, J. C., & Sifneos, P. E.** (1970). Psychosomatic illness: A problem in communication. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 18 (1–6), 154–160.
- Nestadt, G., Romanoski, A. J., Chahal, R., Merchant, A., Folstein, M. F., Gruenberg, E. M., & McHugh, P. R.** (1990). An epidemiological study of histrionic personality disorder. *Psychological Medicine*, 20 (2), 413–422.
- Neumann, C. G., Hare, R., & Pardini, D. A.** (2015). Antisociality and the construct of psychopathy: Data from across the globe. *Journal of Personality*, 83 (6), 678-692.

- Neumann, E.** (2017). Emotional abuse in childhood and attachment anxiety in adult romantic relationships as predictors of personality disorders. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 26 (4), 430-443.
- Nolen-Hoeksema, S.** (2014). *Abnormal psychology*. New York, US: McGrawHill Education.
- Norcross, J. C., & Goldfried, M. R.** (2005). *Handbook of psychotherapy integration*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Novais, F., Araújo, A., & Godinho, P.** (2015). Historical roots of histrionic personality disorder. *Frontiers in Psychology*, 6, 1463.
- O'Leary, K. D., & Maiuro, R. D.** (2001). *Psychological abuse in violent domestic relations*. New York, US: Springer.
- Orava, T., Mcleod, P., & Sharpe, D.** (1996). Perceptions of control, depressive symptomatology, and self-esteem of women in transition from abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 11 (2), 167–186.
- Orhaner, G.** (2018). *Yetişkin bireylerde algılanan duygusal istismar duygusal istismar düzeyleri ile benlik saygısı arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Ormel, J., Raven, D., van Oort, F., Hartman, C. A., Reijneveld, S. A., Veenstra, R., Vollebergh, W. A. M., Buitelaar, J., Verhulst, F. C., & Oldehinkel, A. J.** (2015). Mental health in Dutch adolescents: a TRAILS report on prevalence, severity, age of onset, continuity and co-morbidity of DSM disorders. *Psychological Medicine*, 45 (2), 345–360.
- Öngün, E. ve Ünsal, G.** (2018). Üniversite yaşamında yakın ilişkiler ve istismar. *Journal of Academic Research in Nursing*, 4 (1), 52–58.
- Özkebabçı, M.** (2019). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları duygusal istismar ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, KKTC.
- Parry, C. L.** (2012). *The nature of the association between male violent offending and alexithymia*. (Doctoral thesis). Edith Cowan University, Australia. Retrieved from <https://ro.ecu.edu.au/theses/>
- Pedersen, P., & Thomas, C. D.** (1992). Prevalence and correlates of dating violence in a Canadian university sample. *Journal of Behavioural Science*, 24 (4), 490-501.

- Perry, J. C., & Cooper, S. H.** (1989). An empirical study of defense mechanisms. I. Clinical interview and life vignette ratings. *Archives of General Psychiatry*, 46 (5), 444–452.
- Perry, J., & Presniak, M.** (2013). Conflicts and defenses in narcissistic personality disorder. In Ogodniczuk, J. S. (ed.); *Understanding and treating pathological narcissism*. (pp. 147–166). New York, US: American Psychological Association.
- Pico-Alfonso, M. A., Echeburua, E., & Martinez, M.** (2008). Personality disorder symptoms in women as a result of chronic intimate male partner violence. *Journal of Family Violence*, 23, 577-588.
- Pincus, A. L., & Lukowitsky, M. R.** (2010). Pathological narcissism and narcissistic personality disorder. *Annual Review of Clinical Psychology*, 6 (1), 421–446.
- Preece, D., Becerra, R., Allan, A., Robinson, K., & Dandy, J.** (2017). Establishing the theoretical components of alexithymia via factor analysis: Introduction and validation of the attention-appraisal model of alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 119, 341–352.
- Preece, D., Becerra, R., Allan, A., Robinson, K., & Dandy, J.** (2018). The psychometric assessment of alexithymia: Development and validation of the Perth Alexithymia Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 132, 32-44.
- Raczek, S. W.** (2011). Childhood abuse and personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 6 (2), 109-116.
- Reebye, P., & Moretti, M.** (2005). Perspectives on childhood and adolescent aggression. *The Canadian Child and Adolescent Psychiatry Review*, 14 (1), 2.
- Regier, D. A., Kuhl, E. A., & Kupfer, D. J.** (2013). The DSM-5: Classification and criteria changes. *World Psychiatry: Official Journal of the World Psychiatric Association (WPA)*, 12 (2), 92–98.
- Reich, W.** (1972). *Character Analysis*. New York, US: Farrar, Straus and Giroux.
- Reich, J.** (1991). Avoidant and dependent personality traits in relatives of patients with panic disorder, patients with dependent personality disorder, and normal controls. *Psychiatry Research*, 39 (1), 89-98.
- Renner, L. M., & Whitney, S. D.** (2012). “Risk factors for unidirectional and bidirectional intimate partner violence among young adults”: Corrigendum. *Child Abuse & Neglect*, 36 (7–8), 611.

- Rienzi, B. M., & Scrams, D. J.** (1991). Gender stereotypes for paranoid, antisocial, compulsive, dependent, and histrionic personality disorders. *Psychological Reports, 69* (3-1), 976–978.
- Ritter, K., Dziobek, I., Preissler, S., Rüter, A., Vater, A., Fydrich, T., Lammers, C. H., Heekeren, H. R., & Roepke, S.** (2011). Lack of empathy in patients with narcissistic personality disorder. *Psychiatry Research, 187* (1-2), 241–247.
- Rivara, F. P., Anderson, M. L., Fishman, P., Reid, R. J., Bonomi, A. E., Carrell, D., & Thompson, R. S.** (2009). Age, period, and cohort effects on intimate partner violence. *Violence and Victims, 24* (5), 627–638.
- Rodriguez, N. R., Gomez, J. L. G., Montesino, M. L. C., & Munoz-Rivas, M. J.** (2019). Psychometric properties of a measure of borderline personality organization in a Spanish court-referred partner-violent male sample. *Frontiers in Psychology, 10*, 1653.
- Ronningstam, E.** (2011). Narcissistic personality disorder in DSM-V - in support of retaining a significant diagnosis. *Journal of Personality Disorders, 25* (2), 248–259.
- Rosner, R.** (2012). Aaron T. Beck's drawings and the psychoanalytic origin story of cognitive therapy. *History of Psychology, 15* (1), 1–18.
- Salvatore, G., Dimaggio, G., & Semerari, A.** (2004). A model of narrative development: Implications for understanding psychopathology and guiding therapy. *Psychology and Psychotherapy, 77* (2), 231–254.
- Sauerteig, L. D. H.** (2012). Loss of innocence: Albert Moll, Sigmund Freud and the invention of childhood sexuality around 1900. *Medical History, 56* (2), 156–183.
- Schuler, S. R., & Islam, F.** (2008). Women's acceptance of intimate partner violence within marriage in rural Bangladesh. *Studies in Family Planning, 39* (1), 49–58.
- Seçim, G.** (2019). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde maruz kaldığı istismar davranışları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39* (1), 527–543.
- Seçkiner, G.** (2016). *Yetişkin bireylerin sosyotropik-otonomik (bağımlı-özerk) kişilik özelliklerinin, algılanan duygusal istismar seviyeleri ve takıntılı olma düzeyleri ilişkisi üzerine bir inceleme.* (Yüksek Lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Selçuk, T. K., Avcı, D. ve Mercan, Y.** (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal

cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acibadem Universitesi Saglik Bilimleri Dergisi*, 3, 331–340.

- Sfeir, E., Geara, C., Hallit, S., & Obeid, S.** (2020). Alexithymia, aggressive behavior and depression among Lebanese adolescents: A cross-sectional study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 14 (1), 32.
- Shapiro, D.** (1965). *Neurotic styles*. New York, US: Basic Books.
- Shapiro, D.** (1981). *Autonomy and rigid character*. New York, US: Basic Books.
- Shapiro, S., & Dominiak, G.** (1990). Common psychological defenses seen in the treatment of sexually abused adolescents. *American Journal of Psychotherapy*, 44 (1), 68-74.
- Sharpe, D., & Taylor, J. K.** (1999). An examination of variables from a social-developmental model to explain physical and psychological dating violence. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 31 (3), 165–175.
- Shedler, J., & Westen, D.** (2004). Refining personality disorder diagnosis: integrating science and practice. *The American Journal of Psychiatry*, 161 (8), 1350–1365.
- Shedler, J.** (2015). Integrating clinical and empirical perspectives on personality: The Shedler-Westen Assessment Procedure (SWAP). In S. K. Huprich (ed.); *Personality disorders: Toward theoretical and empirical integration in diagnosis and assessment*. (pp. 225–252). New York, US: American Psychological Association.
- Shepard, M. F., & Campbell, J. A.** (1992). The Abusive Behavior Inventory: A measure of psychological and physical abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 7 (3), 291–305.
- Sher, L., Siever, L. J., Goodman, M., McNamara, M., Hazlett, E. A., Koenigsberg, H. W., & New, A. S.** (2015). Gender differences in the clinical characteristics and psychiatric comorbidity in patients with antisocial personality disorder. *Psychiatry Research*, 229 (3), 685–689.
- Sherwood, V. R., & Cohen, C. P.** (1994). *Psychotherapy of the quiet borderline patient: The as-if personality revisited*. Maryland, US: Jason Aronson.
- Shorey, R. C., Brasfield, H., Febres, J., & Stuart, G. L.** (2011). An examination of the association between difficulties with emotion regulation and dating violence perpetration. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 20 (8), 870–885.

- Siegel, D. J.** (1999). *The developing mind: Toward a neurobiology of interpersonal experience*. London, UK: Guilford.
- Signorelli, M., Fusar-Poli, L., Arcidiacono, E., Caponnetto, P., & Aguglia, E.** (2020). Depression, PTSD and alexithymia in victims of intimate partner violence: a case-control study. *Revista de Psiquiatria Clínica*, 47 (2), 45–50.
- Simonelli, A., & Parolin, M.** (2017). Dependent personality disorder. In V. Ziegler-Hill, T. K. Shackelford (eds.); *Encyclopedia of personality and individual differences*. (pp. 11). New York, US: Springer.
- Simonelli, C. J., & Ingram, K. M.** (1998). Psychological distress among men experiencing physical and emotional abuse in heterosexual dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 13 (6), 667–681.
- Speizer, I. S., & Pearson, E.** (2011). Association between early marriage and intimate partner violence in India: a focus on youth from Bihar and Rajasthan. *Journal of Interpersonal Violence*, 26 (10), 1963–1981.
- Spencer, C., Mallory, A., Cafferky, B., Kimmes, J., Beck, A., & Stith, S.** (2017). Mental health factors and intimate partner violence perpetration and victimization: A meta-analysis. *Psychology of Violence*, 9 (1), 1-17.
- Srivastav, B.** (2021). Emotional abuse forms, process, patterns and ways to overcome. *ScienceOpen Preprints*. Retrieved from <https://www.scienceopen.com>
- Steiner, J.** (1993). *Psychic retreats: Pathological organizations in psychotic, neurotic and borderline patients*. London, UK: Routledge.
- Stevens, P.** (2014). Recent trends in explaining abuse within intimate relationships. *The Journal of Criminal Law*, 78 (2), 184-193.
- Straus, M.** (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10 (7), 790–811.
- Strickland, J.** (2014). *A comparison of alexithymia levels of male intimate partner abuse perpetrators and men from the general community*. (Bachelor's thesis). Edith Cowan University, Australia. Retrieved from <https://ro.ecu.edu.au/theses/>
- Strickland, J., Parry, C. L., Allan, M. M., & Allan, A.** (2017). Alexithymia among perpetrators of violent offences in Australia: Implications for rehabilitation. *Australian Psychologist*, 52 (3), 230–237.

- Suna, A. H.** (2019). Türkiye’de yaşayan evcil hayvan sahiplerinin bütüncül psikoterapi perspektifinden analizi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2 (3), 131–153.
- Taft, C. T., O’Farrell, T. J., Torres, S. E., Panuzio, J., Monson, C. M., Murphy, M., & Murphy, C. M.** (2006). Examining the correlates of psychological aggression among a community sample of couples. *Journal of Family Psychology*, 20 (4), 581–588.
- Taylor, G. J., Bagby, R. M., & Parker, J. D. A.** (1992). The revised Toronto Alexithymia Scale: Some reliability, validity, and normative data. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 57 (1–2), 34–41.
- Teten, A. L., Miller, L. A., Bailey, S. D., Dunn, N. J., & Kent, T. A.** (2008). Empathic deficits and alexithymia in trauma-related impulsive aggression. *Behavioral Sciences & the Law*, 26 (6), 823–832.
- The British Psychological Society** (2010). *Antisocial personality disorder: Treatment, management and prevention*. Leicester, UK: Stanley Hunt.
- Thongpriwan, V., & McElmurry, B.** (2009). Thai female adolescents’ perceptions of dating violence. *Health Care for Women International*, 30 (10), 871–891.
- Tjaden, P., & Thoennes, N.** (2000). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the National Violence Against Women Survey. *Violence Against Women*, 6 (2), 142–161.
- Toplu-Demirtaş, E., & Sümer, Z. H.** (2011). Relational predictors of dating violence among university students. *European Conference on Educational Research*.
- Toplu-Demirtaş, E., & Sümer, Z.** (2013). Turkish adaptation of Multidimensional Measure of Emotional Abuse: Validity and reliability study. *2013 World Congress of Psychological Counseling and Guidance*.
- Toplu-Demirtaş, E., Sümer, Z., & Murphy, C.** (2018). Turkish version of the Multidimensional Measure of Emotional Abuse: Preliminary psychometrics in college students. *Violence and Victims*, 33(2), 275–295.
- Triebwasser, J., Chemerinski, E., Roussos, P., & Siever, L. J.** (2012). Schizoid personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 26 (6), 919–926.
- Tull, M. T., & Roemer, L.** (2007). Emotion regulation difficulties associated with the experience of uncued panic attacks: Evidence of experiential

avoidance, emotional nonacceptance, and decreased emotional clarity. *Behavior Therapy*, 38 (4), 378–391.

- Tunalı, A. ve Biter, E.** (2019). Karşı cinsle ilişkide sosyal yetkinlik beklentisi ve aleksitimi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 56–64.
- Tunç, P., & Eren, N.** (2019). Psychodynamic formulation in borderline personality disorder: A case study. *Journal of Psychiatric Nursing*, 10 (4), 309–316.
- Tweed, R. G. & Dutton, D. G.** (1996). A comparison of impulsive and instrumental subgroups of batterers. *Violence and Victims*, 13, 217-230.
- Utkan, R.** (2019). *Romantik ilişkide psikolojik şiddet, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik ilişkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Vaillant, G. E., Bond, M., & Vaillant, C. O.** (1986). An empirically validated hierarchy of defense mechanisms. *Archives of General Psychiatry*, 43 (8), 786–794.
- Vaillant, G. E.** (1992). *Ego mechanisms of defense: A guide for clinicians and researchers.* New York, US: American Psychiatric Association.
- van Dulmen, M., & Collins, W.** (2006). The Significance of middle childhood peer competence for work and relationships in early adulthood. In A. C. Huston & M. N. Ripke (eds.), *Developmental Contexts in Middle Childhood: Bridges to Adolescence and Adulthood.* (pp. 23–40). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- van Loo, H. M., & Romeijn, J.** (2015). Psychiatric comorbidity: Fact or artifact? *Theoretical Medicine and Bioethics*, 36 (1), 41-60.
- van Shie, C. C., van Harmelen, A.-L., Hauber, K., Boon, A., Crone, E. A., & Elzinga, B. M.** (2017). The neural correlates of childhood maltreatment and the ability to understand mental states of others. *European Journal of Psychotraumatology*, 8 (1), 1272788.
- Velotti, P., Garofalo, C., Callea, A., Bucks, R., Roberton, T., & Daffern, M.** (2016). Exploring anger among offenders: The role of emotion dysregulation and alexithymia. *Psychiatry, Psychology and Law*, 24 (1), 1–11.
- Velotti, P., Beomonte Zobel, S., Rogier, G., & Tambelli, R.** (2018). Exploring relationships: A systematic review on intimate partner violence and attachment. *Frontiers in Psychology*, 9, 1166.

- Veneziano, L., & Hooper, J.** (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21 (1), 67-70.
- Volkert, J., Gablonski, T.-C., & Rabung, S.** (2018). Prevalence of personality disorders in the general adult population in Western countries: systematic review and meta-analysis. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*, 213 (6), 709–715.
- Weigel, D., Brown, C., & O’Riordan, C.** (2011). Everyday expressions of commitment and relational uncertainty as predictors of relationship quality and stability over time. *Communication Reports*, 24(1), 38–50.
- Weiss, J.** (1993). *How psychotherapy works: Process and technique*. London, UK: Guilford.
- Westen, D., Shedler, J., Bradley, B., & DeFife, J. A.** (2012). An empirically derived taxonomy for personality diagnosis: Bridging science and practice in conceptualizing personality. *The American Journal of Psychiatry*, 169 (3), 273–284.
- World Health Organization.** (2015). *Adolescent Health*. Retrieved from <https://www.who.int/health-topics/adolescent-health>
- Williams, J. R., Ghandour, R. M., & Kub, J. E.** (2008). Female perpetration of violence in heterosexual intimate relationships: adolescence through adulthood. *Trauma, Violence & Abuse*, 9 (4), 227–249.
- Wincentak, K., Connolly, J., & Card, N.** (2017). Teen dating violence: A meta-analytic review of prevalence rates. *Psychology of Violence*, 7 (2), 224–241.
- Winnicott, D. W.** (1960). The theory of the parent-infant relationship. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 41, 585–595.
- Winnicott, D. W.** (1965). *Maturational processes and facilitating environment*. London, UK : Hogarth.
- Winnicott, D. W.** (1992). *The child, the family and the outside world*. New York, US: Perseus Publishing.
- Winnicott, D. W.** (2002). *Winnicott on the child*. New York, US: Perseus Publishing.
- Wong, K. K., Carducci, B. J., & Nave, C. S.** (2020). *Paranoid personality disorder*. In: *The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. (pp. 175-179). New Jersey, US: Wiley-Blackwell.

- Wong, P. W., & Matthies, B. K.** (2010). Verbal abuse in married versus non-married couples: the relationship between perception of acceptability and experience. *Modern Psychological Studies, 15* (2), 63–72.
- Woolfe, R., & Palmer, S.** (1999). *Integrative and eclectic counselling and psychotherapy*. New York, US: SAGE Publications Inc.
- Yazıcı, M.** (2021). *Algılanan duygusal istismar ile yeme tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Yelsma, P.** (1996). Affective orientations of perpetrators, victims and functional spouses. *Journal of Interpersonal Violence, 11* (2), 141-161.
- Yeomans, F. E., Clarkin, J. F., & Kernberg, O. F.** (2015). *Transference-focused psychotherapy for borderline personality disorder: A clinical guide*. New York, US : American Psychiatric Publishing, Inc.
- Yılmaz, T.** (2019). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerindeki istismar ve kendini toparlama gücü arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC.
- Yon, Y., Wister, A. V., Mitchell, B., & Gutman, G.** (2013). A national comparison of spousal abuse in mid- and old age. *Journal of Elder Abuse & Neglect, 26* (1), 80-105.
- Yudofsky, S. C., & Hales, R. E.** (2004). *Essentials of neuropsychiatry and clinical neurosciences*. New York, US: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Zarbo, C., Tasca, G. A., Cattafi, F., & Compare, A.** (2015). Integrative psychotherapy works. *Frontiers in Psychology, 6*, 2021.
- Zlotnick, C., Mattia, J. I., & Zimmerman, M.** (2001). The relationship between posttraumatic stress disorder, childhood trauma and alexithymia in an outpatient sample. *Journal of Traumatic Stress, 14* (1), 177–188.

EKLER

Ek-A. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 12.09.2021-58

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	09/09/2021	Karar Sayısı	07/06

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi-Dekan V. - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO- Müdür V. - Üye
Prof. Dr. Hasan BACANLI / Eğitim Fakültesi-Dekan V. - Üye
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ/ İslami İlimler Fakültesi-Dekan - Üye
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Edebiyat Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI/ Edebiyat Fakültesi - Üye
Dr. Öğr. Üyesi Eyup Sabri KALA / Hukuk Müşaviri - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 09.09.2021 tarihinde saat 11:00'da toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2021-07/06 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Uygur YILDIRIM'ın "Romantik İlişkilerde Duygusal İstismarın, Psikodinamik Kişilik Organizasyonları, Klinik Spektrumda Kişilik Eğilimleri ve Aleksitimi İle İlişkisi" isimli araştırmasında kullanacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-imzalıdır
Prof. Dr. Hasan BACANLI
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sefa SAGILI
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mustafa ALTUNDAĞ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üye

Doküman No: ED.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-B. Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:.....
Cinsiyetiniz: Kadın( ) Erkek( )
Medeni Durumunuz: Bekar( ) Evli( ) Boşanmış( ) Dul( ) Nişanlı( )
Eğitim durumunuz?: Herhangi bir diploma sahibi değil( ) İlkokul mezunu( ) Ortaokul mezunu( ) Lise mezunu( ) Üniversite mezunu( ) Yüksek lisans mezunu( ) Doktora mezunu( )
Aktif olarak çalışıyor musunuz?: Evet( ) Hayır( ) Öğrenciyim( )
Mesleğiniz?: Öğretmen( ) Ev hanımı( ) Mühendis( ) Sağlık Personeli( ) Sekreter( ) İşçi( ) Avukat( ) Hizmet Sektörü Çalışanı ( ) Esnaf ( ) Güvenlik Personeli ( ) Yönetici ( ) Diğer (....)
Gelir düzeyiniz?: Çok kötü ( ) Kötü ( ) Fena Değil ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )
Devam eden bir romantik ilişkiniz var mı?: Evet( ) Hayır( )
Yanıtınız evet ise romantik ilişkiniz ne kadar süredir devam etmekte?: 1 aydan daha kısa( ) 1-5 ay arası( ) 6 ay ve daha uzun( )
Eğer devam eden romantik ilişkiniz 6 ay veya daha uzun süredir devam etmekte ise ne kadardır sürmekte olduğunu belirtir misiniz?: .....
Eğer devam eden bir romantik ilişkiniz yoksa, son romantik ilişkiniz ne zaman sona erdi?: 1 aydan daha kısa( ) 1-5 ay arası( ) 6 ay ve daha uzun( )
Romantik ilişkinizde partneriniz tarafından psikolojik şiddete uğradınız mı? (Partnerinizin sizi kontrol etmesi, aşağılaması, tehdit etmesi ya da sizden düşmanca geri çekilmesi)?: Evet( ) Hayır( )
Romantik ilişkinizde partneriniz tarafından fiziksel şiddete uğradınız mı? (Partnerinizin tekme atma, tokatlama, itme, kesici alet kullanma ya da yumruklama gibi bir yöntemle sizi fiziksel olarak incitmeye çalışması)?: Evet( ) Hayır( )
Romantik ilişkinizde partneriniz tarafından cinsel şiddete uğradınız mı? (Partnerinizin sizinle istemediğiniz halde ya da istemediğiniz türde cinsel ilişkiye girmeye çalıştı mı ya da sizi cinsel açıdan yetersiz olmakla suçladı mı?): Evet( ) Hayır( )
Romantik ilişkinizde partnerinize psikolojik şiddet uyguladınız mı? (Partnerinizi kontrol etmek, aşağılamak, tehdit etmek ya da ondan düşmanca geri çekilmek): Evet( ) Hayır( )
Romantik ilişkinizde partnerinize fiziksel şiddet uyguladınız mı? (Partnerinize tekme atma, tokatlama, itme, kesici alet kullanma ya da yumruklama gibi bir yöntemle fiziksel olarak incitmeye çalışmak): Evet( ) Hayır( )
Romantik ilişkinizde partnerinize cinsel şiddet uyguladınız mı? (Partnerinizle istemediği halde ya da istemediği türden cinsel ilişkiye girmeye çalıştınız mı ya da onu cinsel açıdan yetersiz olmakla suçladınız mı?): Evet( ) Hayır( )
Daha önce bir psikolojik rahatsızlık geçirdiniz mi?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise lütfen ne/ler olduğunu belirtiniz: .....
Devam eden bir psikolojik rahatsızlığınız var mı?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise lütfen ne/ler olduğunu belirtiniz: .....
Düzenli olarak ilaç kullanıyor musunuz?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise lütfen ne/ler olduğunu belirtiniz: .....
Fiziksel bir engeliniz bulunmakta mıdır?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise lütfen ne/ler olduğunu belirtiniz: .....
Daha önce bir psikiyatristten ilaç desteği aldınız mı?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise hala ilaç desteği almakta mısınız?: Evet ( ) Hayır ( )
Daha önce bir uzmandan psikoterapi desteği aldınız mı?: Evet ( ) Hayır ( )
Yanıtınız evet ise hala bir uzmandan psikoterapi desteği almakta mısınız?: Evet ( ) Hayır ( )

Sizi psikolojik olarak olumsuz etkileyen herhangi bir travmatik olay yaşadınız mı?:

Evet ( ) Hayır ( )

Yantınız evet ise lütfen yaşadığınızın ne/ler olduğunu belirtiniz.: .....

Ek-C. Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (ÇBDİÖ)

Aşağıda, partnerinizle ilişkinizdeki son altı ayı düşünerek yanıtlanmanız istenen maddeler verilmiştir. Şu anda bir partneriniz yoksa bu maddeleri bir önceki ilişkinizi düşünerek yanıtlayabilirsiniz.	Bir kere	İki kere	3-5 kere	6-10 kere	11-20 kere	20+ kere	Son 6 ayda hiç olmadı	Hiç olmadı
1.Partnerime şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğunu sordum.	1	2	3	4	5	6	7	0
2.Partnerim bana şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğumu sordu.								
3.Partnerimin kişisel eşyalarını gizlice karıştırdım.								
4.Partnerim kişisel eşyalarını gizlice karıştırdı.								
5.Partnerimin bazı arkadaşları veya aile üyeleriyle görüşmesini engellemeye çalıştım.								
6.Partnerim bazı arkadaşlarım veya aile üyelerimle görüşmemi engellemeye çalıştı.								
7.Partnerimin, arkadaşları ile çok fazla zaman geçirmesinden şikayet ettim.								
8.Partnerim, arkadaşlarım ile çok fazla zaman geçirmemden şikayet etti.								
9.Partnerime, bana haber vermeden bir yere gittiği için kızdım.								
10.Partnerim, ona haber vermeden bir yere gittiğim için kızdı.								
11.Partnerimi birlikte yeterince vakit geçiremediğimiz için suçlu hissettirmeye çalıştım.								
12.Partnerim beni birlikte								

yeterince vakit geçiremediğimiz için suçlu hissettirmeye çalıştı.								
13.Partnerimin nerede veya kimlerle birlikte olduğunu arkadaşlarına veya akrabalarına sorarak kontrol ettim.								
14.Partnerim nerede veya kimlerle birlikte olduğumu arkadaşlarıma veya akrabalarıma sorarak kontrol etti.								
15.Partnerimin aptal olduğunu söyledim ya da ima ettim.								
16.Partnerim benim aptal olduğumu söyledi ya da ima etti.								
17.Partnerime onun değersiz olduğunu söyledim.								
18.Partnerim bana değersiz olduğumu söyledi.								
19.Partnerime çirkin olduğunu söyledim.								
20.Partnerim bana çirkin olduğumu söyledi. 21.Partnerimin dış görünüşünü eleştirdim.								
22.Partnerim benim dış görünüşümü eleştirdi.								
23.Partnerime zavallı, başarısız ya da benzeri bir ifade ile hitap ettim.								
24.Partnerim bana zavallı, başarısız ya da benzeri bir ifade ile hitap etti.								
25.Partnerimi diğer insanların önünde küçük düşürdüm.								
26.Partnerim beni diğer insanların önünde küçük düşürdü.								
27.Partnerime bir başka kişinin ondan daha iyi bir eş/sevgili olacağını söyledim.								
28.Partnerim bana bir başka kişinin benden daha								

iyi bir eş/sevgili olacağımı söyledi.								
29.Konuşamayacak ya da konuşmayı istemeyecek kadar sinirlendim.								
30.Partnerim konuşamayacak ya da konuşmayı istemeyecek kadar sinirlendi.								
31.Kızdığım da partnerime soğuk ya da mesafeli davrandım.								
32.Kızdığım da partnerim bana karşı soğuk ya da mesafeli davrandı.								
33.Bir sorun hakkında herhangi bir tartışma yapmayı reddettim.								
34.Partnerim bir sorun hakkında herhangi bir tartışma yapmayı reddetti.								
35.Partnerim bir sorun hakkında tartışmaya çalışırken kasıtlı olarak konuyu değiştirdim.								
36.Ben bir sorun hakkında tartışmaya çalışırken partnerim kasıtlı olarak konuyu değiştirdi.								
37.Partnerim için önemli olan bir sorunun varlığını reddettim.								
38.Partnerim benim için önemli olan bir sorunun varlığını reddetti.								
39.Bir konu hakkında konuşmayı reddettim ya da surat astım/küstüm.								
40.Partnerim bir konu hakkında konuşmayı reddetti ya da surat astı/küstü.								
41.Bir çatışma ya da anlaşmazlık anında kasıtlı olarak partnerimden uzak durdum.								
42.Bir çatışma ya da anlaşmazlık anında kasıtlı olarak partnerim benden uzak durdu.								
43.Partnerimi korkutacak								

kadar öfkələndim.								
44.Partnerim beni korkutacak kadar öfkələndi.								
45.Partnerime fikirlerimi saldırganca direktmeye çalıştım.								
46. Partnerim bana fikirlerini saldırganca direktmeye çalıştı.								
47.Partnerimi vurmakla/dövmekle tehdit ettim.								
48.Partnerim beni vurmakla/dövmekle tehdit etti.								
49.Partnerimi bir şey fırlatmakla tehdit ettim.								
50.Partnerim beni bir şey fırlatmakla tehdit etti.								
51.Partnerimin önünde bir şeyler fırlattım, bir şeyleri kırıp döktüm, tekmeledim ya da bir şeylere vurdum.								
52.Partnerim benim önümde bir şeyler fırlattı, bir şeyleri kırıp döktü, tekmeledi ya da bir şeylere vurdu.								
53.Partnerimi korkutmak için tehlikeli bir şekilde araba kullandım.								
54.Partnerim beni korkutmak için tehlikeli bir şekilde araba kullandı.								
55.Bir çatışma ya da anlaşmazlık anında partnerimin tepesinde dikildim veya etrafında dolanıp durdum.								
56.Bir çatışma ya da anlaşmazlık anında partnerim tepemde dikildi veya etrafımda dolanıp durdu.								

Assoc. Dr. & Doçent Dr. Ezgi Toplu-Demirtaş, MEF University, Faculty of
Education, Department of Guidance and Psychological Counseling

Ek-D. Kişilik Organizasyonları Envanteri – KOREN

Bu envanterde insanların hayatları boyunca sergilediği çeşitli tutum, duygu ve davranışlar ile ilgili ifadeler vardır. Lütfen aşağıdaki tüm yönergeleri dikkatle okuyun ve size uygun şekilde tamamlayın.	Doğru değil	Nadiren doğru	Bazen Doğru	Sıklıkla doğru	Her zaman doğru
1.İnsanları üzen şeyler yaptığımı; ancak bunların insanları neden üzdüğünü anlayamadığımı fark ederim.	1	2	3	4	5
2.Bir şeyi sadece gerçek olarak algılamayı mı istiyorum yoksa o şey sahiden gerçek mi söyleyemem.					
3.Kaygılıyken ya da aklım karışık olduğunda, dış dünyadaki şeyler de bana anlamsız gelir.					
4.Çevremdeki her şey belirsizleştiyse ve karıştıysa iç dünyam da belirsiz ve karışık bir hal alır.					
5.Yakın bir ilişki içindeyken benlik duygumu yitirmekten korkarım					
6.İnsanlar beni başarılı bulduğunda çok mutlu, başarısız bulduğunda ise mahvolmuş hissederim.					
7.Sıcakkanlı ve fedakâr olmak ile soğuk ve ilgisiz biri olmak arasında gidip gelirim.					
8.İşte ya da okuldaki halime kıyasla evde daha farklı bir kişiymişim gibi hissederim.					
9.İnsanlar hayran olduğum kişilerin eksik yönlerini görmekte zorluk çektiğimi söyler.					
10.Duyduğum bir sesin ya da gördüğüm bir şeyin hayal dünyanın ürünü olup olmadığından emin olamam.					
11.Her nasılsa, insanlarla ilişkilerimi nasıl yürüteceğimi asla tam olarak bilemem.					
12.Benim için önemli olan insanların benimle ilgili duygu ve düşünceleri aniden değişecek diye korkarım.					
13.İnsanlar bana o kadar çok ihanet eder ve düşman olur ki, insanlara güvenmekte zorluk çekerim.					
14.Bir hevesle hobiler ve ilgi alanlarına yönelip sonra onlardan kolaylıkla vazgeçerim.					
15.İnsanlar bana, ya sevgiye boğarak ya da terk ederek karşılık verme eğilimindedir.					
16.Kendimi, farklı zamanlarda tamamen farklı huyları olabilen bir insan olarak görüyorum.					
17.Mantıklı bir açıklaması olmayan şeyler duyduğum veya gördüğüm olur.					
18.Bazı fiziksel duyular bedenimde gerçekten var mı yoksa hayal ürünü mü söyleyemem.					
19.Yanıldığım sonradan ortaya çıksa bile, insanlara taparcasına hayranlık duymaya devam ederim.					
20.Bir şeyi sadece gerçek olarak algılamayı mı istiyorum yoksa o şey sahiden gerçek mi söyleyemem.					
21.Gerçekte var olmayan şeyleri gördüğüm olur.					
22.Güvende hissedebilmem için birisine hayranlık duymam					

gerekir.					
23.Beni iyi tanıyan kişiler bile nasıl davranacağımı tahmin edemez.					
24.Beni çok iyi tanıyan insanlar da dahil olmak üzere, insanların benimle ilgili düşüncelerinden emin olmam zordur.					
25.Hiç kimsenin göremeyeceği ya da duyamayacağı şeyleri görebilirim ya da duyabilirim.					
26.Kendimi, neredeyse bir başkasıymışım, tanıdığım (arkadaş, akraba gibi) hatta tanımadığım birisiymişim gibi hissederim.					
27.Hiç kimsenin anlayamayacağı ya da bilemeyeceği şeyleri anlarım ya da bilirim.					
28.Davranışlarımdaki değişimlere bir anlam veremem.					
29.Başkalarının gerçekte var olmadığını iddia ettiği şeylerin seslerini duyduğum olur.					
30.Duygularımı aşırı uçlarda, ya çok mutlu olarak ya da derin bir kederle yaşama eğilimindeyim.					
31.Gördüğüm şeylerin, onlara yakından baktığımda, başka şeylere dönüştüklerini düşünürüm.					

Dr. Öğr. Üyesi Gülhan Gökçe CERAN YILDIRIM, İstanbul Rumeli Üniversitesi,
İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji

Ek-E. Perth Aleksitimi Ölçeği

Bu ölçek duygularınızı nasıl algıladığınızı ve deneyimlediğinizle ilgilidir. Lütfen sizinle ilgili aşağıdaki ifadeleri ne kadar katılıp katılmadığınıza göre 1 ile 7 puan arasında değerlendirin. Her ifade için bir cevabı işaretleyin.	Kesinlikle katılmıyorum	...	...	Ne katılıyorum Ne katılmıyorum	...	...	Kesinlikle katılıyorum
	1	2	3	4	5	6	7
1. Kendimi kötü hissettiğim zaman (hoş olmayan bir duygu içindeyken) bu duyguları tarif etmek için doğru kelimeleri bulamam.							
2. Kendimi kötü hissettiğimde üzgün mü, kızgın mı yoksa korkmuş mu olup olmadığımı ayırt edemem.							
3. Nasıl hissettiğini görmezden gelen biriyim.							
4. Kendimi iyi hissettiğim zaman (hoş bir duygu içindeyken), bu duyguları tanımlamak için doğru kelimeleri bulamam.							
5. Kendimi iyi hissettiğim zaman mutlu mu, heyecanlı mı yoksa neşeli mi olup olmadığımı ayırt edemem.							
6. Duygularıma odaklanmaktansa onların arka planda kalmasını yeğlerim.							
7. Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.							
8. Kendimi kötü hissettiğimde, yaşadığım bu duygulara anlam veremem.							
9. Duygularıma aldırış etmem.							
10. Kendimi iyi hissettiğimde, bu duygular hakkında çok detaylı ya da derinlemesine konuşamam.							
11. Kendimi iyi hissettiğimde, yaşadığım bu duygulara anlam veremem.							
12. Genellikle, ne hissettiğim hakkında düşünmekten kaçınırım.							
13. Kötü bir şey olduğunda, nasıl hissettiğimi söze dökmek benim için zordur.							
14. Kendimi kötü hissettiğimde, hangi duyguyu yaşadığım konusunda kafam karışır.							
15. Duygularımdan çok gerçekten görebileceğim ya da dokunabileceğim şeylere odaklanmayı tercih ederim.							
16. İyi bir şey olduğunda, nasıl hissettiğimi söze dökmek benim için zordur.							
17. Kendimi iyi hissettiğimde hangi duyguyu yaşadığım konusunda kafam karışır.							

18. Duygularımın temas halinde olmaya çalışmam.								
19. Kendimi kötü hissettiğim zaman nasıl hissettiğimi anlatmaya çalışırsam ne söyleyeceğimi bilemem.								
20. Kendimi kötü hissettiğim zaman bu duygular beni şaşırtır.								
21. Ne hissettiğimi bilmek benim için önemli değildir.								
22. Kendimi iyi hissettiğimde, nasıl hissettiğimi anlatmaya çalışırsam ne söyleyeceğimi bilemem.								
23. Kendimi iyi hissettiğim zaman bu duygular beni şaşırtır.								
24. Duygularım hakkında düşünmek bana tuhaf gelir.								

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf BİLGE, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji

Ek-F. Coolidge Axis II Inventory – Plus Türkçe Kısa Form (CATI+ TR KF)

Aşağıdaki cümlelerde belirtilen durumlarla ilgili olarak size en doğru gelen cevabı işaretlemeniz ve hiçbir soruyu atlamamanız gerekmektedir. Lütfen her bir cümleyi dikkatli bir şekilde okuyun.	Kesinlikle yanlış	Yanlışça yakın	Doğruya yakın	Kesinlikle doğru
	1	2	3	4
1- Birşeylere karar verme konusunda hergün zorlanırım.				
2-İnsanların benim hakkımda söylediği ne iyi ne de kötü şeyler umurumda olmaz.				
3-Mükemmel olma isteğim bir işi zamanında bitirmemi engeller.				
4-Özel bir insan olduğumu hissederim ve bunun fark edilmesini hak ederim.				
5-İlgi odağı olmamak beni gerçekten rahatsız eder.				
6-Son birkaç yıl içinde en azından bir kavgaya karıştım.				
7-Ailem de dâhil, insanların bana yakın olmasından hoşlanmam ve bunu istemem.				
8-İnsanlar beni kızdırır.				
9-Diğer insanlara fazla bağımlı olduğumu düşünüyorum.				
10-Sordukları sorulara cevap veremeyebileceğim için insanların yanında sessiz kalırım.				
11-Bir işe başlamadan önce, o işle ilgili küçük detayları ve o işle ilgili listeleri ya da programları kafama çok takarım.				
12-Problemlerimin özel olduğunu ve ancak özel biri tarafından anlaşılabileceğini düşünürüm.				
13-Dışarı çıktığım zaman ilginç, vahşi ve etkileyici gözükmekten hoşlanırım.				
14-Yoğun fakat dengesiz ilişkiler kurmaya meyilliyimdir.				
15-Bazı insanlar işimi çok fazla şansa bıraktığımı söylerler.				
16-Televizyon veya radyoda, insanlar bana hitaben ya da benim hakkımda konuşuyorlarmış gibi hissederim.				
17-İnsanlar benim onlardan istediğim kadar bana sadık değiller.				
18-Kendimi çoğu zaman işe yaramaz ve çaresiz hissederim.				
19-İnsanların beni seveceklerinden emin olmadıkça onlarla yakınlaşmak istemem.				
20-İnsanlar bana soğuk biri olduğumu söyler.				
21-Hak ettiğini düşünürsem birini incitmek için yalan söyleyebilirim.				
22-Duygularım çok hızlı değişir.				
23-Çoğu zaman kim olduğumu merak ederim.				
24-Birçok insanla bir arada olabildiğim şeyleri yapmaktan hoşlanırım.				
25-Gerçekte var olmayan bir gücün ya da bir insanın varlığını hissettiğim oldu.				
26-Beni bir şekilde etkisi altına almak, bana zarar vermek ya da beni mahvetmek isteyen insanlar olduğunu düşünüyorum.				
27-Yalnızken kendimi çaresiz ve gergin hissederim.				
28-Eleştirilmek ya da birisi tarafından sevilmemek beni kolaylıkla incitir.				

29-Doğru yapmayacakları için işleri başkalarının yapmasına izin vermek hoşuma gitmez .				
30-Çok başarılı, güçlü ya da akıllı olmayı hayal ettiğim çok olur.				
31-Sırtımın sıvazlanmasından, iyi sözler işitmekten ve övgüler almaktan hoşlanırım.				
32-Paramı harcamakta veya cinsellikte, uyuşturucu kullanmakta, market hırsızlığında, hızlı araba kullanmada ya da tıknırcasına yemek yeme konusunda oldukça pervasız davrandığım oldu.(Bunlardan en az ikisinde)				
33-Bir sonraki işimi ayarlamadan birden fazla işten ayrıldığım oldu.				
34-Gülmeyi ve komik olmayı severim.				
35-İnsanlar yaptığım ya da söylediğim şeylerin ya da görünüşümün tuhaf, sıra dışı ya da acayip olduğunu düşünebilir.				
36-İnsanlar arkamdan benim hakkımda konuşurlar.				
37-Beni sevmeyeceklerinden korktuğum için hatalı bile olsalar insanlara karşı çıkmam.				
38-Onları tanımıyor olsam bile insanların yanında çok rahatımdır.				
39-Hiçbir hatıra değeri olmasa bile eski ya da değersiz şeyleri saklarım.				
40-Güzel olmayı, harika bir vücuda sahip olmayı ya da mükemmel aşkı bulmayı hayal ettiğim çok olur.				
41-İstediğim şeyi hemen elde edemezsem çok hayal kırıklığına uğrarım.				
42-Birilerinin beni yalnız bırakmasından çok korkarım.				
43-Gerçekten istediğin şeyi elde etmek için bazen insanları ezmen ya da incitmen gerektiği, hayatın bir gerçeğidir.				
44-Çok sayıda arkadaşım var.				
45-İnsanlar ne anlatmaya çalıştığımı anlamıyorlar.				
46-İnsanların sırf beni sinir etmek için uğraştıklarını düşünürüm.				
47-Kendimden pek emin değilim.				
48-Yanlıı birşey söylerim ve aptal durumuna düşerim diye insanların yanında sessiz kalırım.				
49-Hazır olmak için çok zaman harcadığımdan işleri vaktinde bitirmekte sıkıntı yaşarım.				
50-İnsanlardan özel ilgi görmek ve olumlu sözler işitmekten hoşlanırım.				
51-Hayatımda birden çok sefer kendimi öldüreceğimi söylediğim ya da bunu denediğim oldu.				
52-İnsanlar asi biri olduğumu düşünür.				
53-Kendimi diğer insanlardan farklı veya onlara uzak bulurum.				
54-Başkalarına sır vermek beni tedirgin eder çünkü söylediğim şeylerin aleyhime kullanılmasından korkarım.				
55-A Milli futbol takımında kaptanlık yaptım.				
56-Yeni bir şey yapmadan önce yaşayabileceğim sorunlarla ilgili çok fazla endişem olur.				

57-Bana değişemeyeceğimin ya da inatçı olduğumun söylendiği oldu.				
58-İnsanların beni bencil olmakla suçladığı olmuştur.				
59-Dışarı çıktığımda insanların beni fark etmesi hoşuma gider.				
60-Öfkem kolayca kontrolden çıkar.				
61-Bazı insanların benim çok farklı davrandığımı düşündüklerinden şüpheleniyorum. Örneğin,garip, tuhaf ya da aptal olduğumu düşünüyor olabilirler.				
62-Biri tarafından aşağılandığımda ya da hakarete uğradığımda ona hemen saldırır ya da öfkemi gösteririm.				
63-İnsanlara kendimi sevdirebilmek için çirkin şeyler yaptığım ya da kendimi küçük düşürdüğüm olmuştur.				
64-Başkaları etrafımdayken kendimi beceriksiz hissederim.				
65-Çok endişeli biriyim.				
66-Başarılı insanları çok kıskanırım.				
67-Hayattan pek zevk almam.				
68-Kehanette bulunmak, zihin okumak, altıncı his gibi özel güçlere sahip olduğumu düşünüyorum.				
69-Eşimin ya da sevgilimin sadakatini sorgularım.				
70-Sualtı Taarruz Komutanlığı'nda komandoydum.				
71-İnsanları kötü bir biçimde yargılamaya meyilliyimdir.				
72-Diğer insanların sahip olduğu başarılar keşke benim olsa.				
73-Kendimi çok sık boşlukta ya da kötü hissederim.				
74-Birini incittiğimde ya da birine kötü davrandığımda kendimi iyi hissederim.				
75-Diğer insanlar kadar iyi değilim.				
76-Başkalarına kolayca kanarım.				
77-Stres altındayken, gerçek değilmiş gibi, garip ya da tuhaf hissetmeye başlarım.				
78-Para ya da zevk için insanları dolandırdığım ya da aldattığım oldu.				

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf BİLGE, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi